

45

R-418

12029

6173

5382

A / 1093

45

5-48

ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

ՍԿԶԲՈՒՆՔ

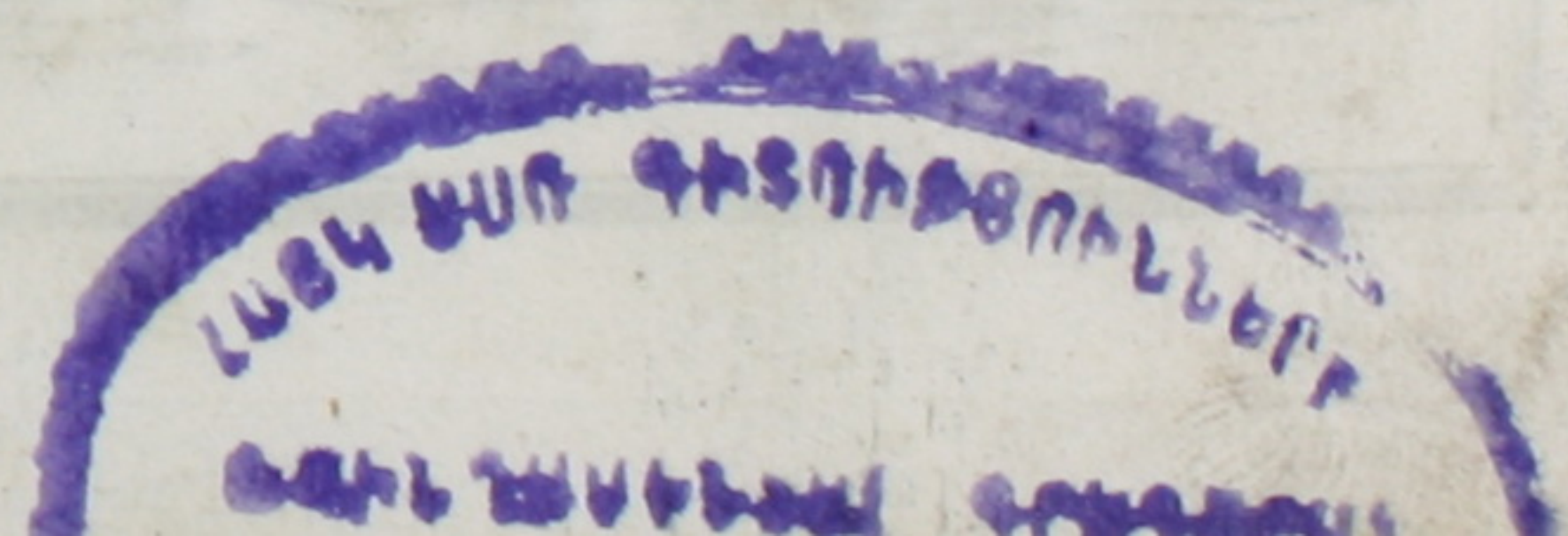
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԼԵՉՈՒԻ

ԻՎԵՆԵՏԻԿ

ԻՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

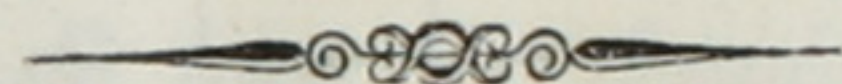
1842

ՍԿԶԲՈՒՆՔ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

1. ԱՅԲՈՒԲԵՆՔ ALFABETO

Տպագիր	Նօտագիր	Անուն	Չայն	Տպագիր	Նօտագիր	Անուն	Չայն
A a	A a	ա	ա	N n	N n	էնէ	ն
B b	B b	պի	պ	O o	O o	օ	օ
C c	C c	չի	չ	P p	P p	բի	բ
D d	D d	դի	մ	Q q	Q q	գ--	գ
E e	E e	է	է	R r	R r	է--է	ռ
F f	F f	էֆֆէ	ֆ	S s	S s	է--է	ս
G g	G g	ջի	ճ	T t	T t	տի	դ
H h	H h	հի+հ	հ	U u	U u	ու	ու
I i	I i	ի	ի	V v	V v	վի	վ
J j	J j	յի	ե իմ J	X x	X x	ի+ա	ք
K k	K k	հիֆֆ	ք	Y y	Y y	իֆֆիլ	ի
L l	L l	լիլի	լ	Z z	Z z	ձիի	ձ իմ ծ
M m	M m	էմէ	մ				

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

ՔԱՆԻ ՄԸ ԳՐԵՐՈՒ ԵՒ ՀԵՉՄՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

2. Աս վեց տառերը ձայնաւոր են a, e, i, o, u, y: մնացածները բաղաձայն: K, x, y միայն օտարազգի բառերու մէջ կը գործածուին: C, i և e գրերէն առաջ դրուելով մեր չ գրին ձայնը կը հանէ. օր ce չէ, ci չի: Իսկ a, o, u գրերէ ու բաղաձայնէրէ առաջ դրուելով + կը հընչուի. օր Ca +ա, co +օ, cu +ու, che +է, chi +ի, credo +ուէս: G գիրն ալ e և i ձայնաւորներէ առաջ ճ կը հընչուի. օր ge ճէ, gi ճի: Բայց a, o, u գրերէ ու բաղաձայնէրէ առաջ դրուելով կը հընչուի չ. օր Ga չա, go չօ, gu չու, ghe չէ, ghi չի:

G տառը բառի մէջ n գրէն առաջ դրուած ատենը, մեր է գրին պէս փափուկ ձայն մը կը հանէ n գրէն ետքը. օր Gna նէա, gne նէէ, gni նէի, gno նէօ, gnu նէու: H գիրը բառերու մէջ իր է ձայնը ամենեւին չի հանէր. օր hanno ահնօ: Q գիրը ձայնաւորներէ առաջ ասանկ կը հընչուի, qua գուա, que գուէ, qui գուի, quo գուօ, quu գուու: S տառը թէ որ բառի սկիզբը դրած ըլլայ և բաղաձայն գրէ առաջ կ'ամ ետքը, կը հընչուի ս. օր Spirito սփիւթիւօ, asta ասթա: Բայց երկու ձայնաւոր գրերու մէջ չ

գրի ձայն կոչնենայ . օր casa փառա :
 Երկու ss ձայնաւոր գրերու մէջ կը
 հընչուի . օր Essere էսէսէ :
 Sc ձայնաւորէ առաջ աս հընչումը կու
 նենան . sca սփա, sce շէ, sci շի, sco սփօ,
 scu սփու :

Երբոր բառ մը աս ետեւի դրած ձայնա
 ւորներով լըմըննայ, պէտք է ետքի i
 տառը հայու, տառին նման սուղ ու
 փափուկ հնչել . օր ai ա, ei է, ii ի, oi
 օ, ui ու :

3. ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐԸ

՝ Ստորակէտ .	Vírgola.	՝ Շէշտ .	Accénto.
; Միջակէտ .	Punto e vírgola.	՝ Բուլթ .	Accénto grave.
: Կրկնակ կէտ .	Due punti.	՝ Ապաթարց .	Apóstrofo.
. Վերջակէտ .	Punto fermo.	() Փակագիծ .	Paréntesi.
? Հարցական նշան .	Punto interrogativo.	- Տողադարձի նշան .	Lineétta di divi-
! Զարմանալու նշան .	Punto ammirativo.		sión delle paróle.

Մ Ա Ս Ն Ա Ռ Ա Զ Ի Ն

Գ Լ ՈՒ Խ ԱՌԱԶԻՆ

ԱՆՈՒՆ NOME

4. Անունը երկու թիւ (número) ունի. որ է եզակի (singolare), ու յոգնակի (plurale):

Երկուք ալ սեռ (genere) ունի. վասն զի անուններէն ոմանք արական (mascolino) են, ոմանք ալ իգական (femminino):

Բառերուն սեռը ճանչնալու համար պէտք է դիտել անոնց ետքի ձայնաւոր գիրը: Արական բառերուն ետքի ձայնաւորները կը լնան a կամ e կամ o, աւսոնց յոգնակին ալ i կը վերջանայ. օր Proféta, մարգարէ. proféti, մարգարէք: pane, հաց. pani, հացք:

frutto, պտուղ. frutti, պտուղք: Իսկ իգական բառերուն եզակին a կմ e կը վերջանայ, իրենց յոգնակին ալ e և i. զոր օրինակ

Chiésa, եկեղեցի. chiése, եկեղեցիք: unióne, միութի. unióni, միութիք:

Թէ որ բառերուն ետքի ձայնաւորը բոլորովն ընկնայ՝ եզականն ու յոգնակին նոյն կը մնայ չփոխուիր. օր

Città, քաղաք. città, քաղաքք:

piè, ոտն. piè, ոտք:

virtù, առաքինութի. virtù, առաքինութիք:

ՀՈՒՈՎ, CASO

5. Անուան հոլովները վեց են .
 Nominativo, Ուղղական .
 Genitivo, Սեռական .
 Dativo, Տրական .
 Accusativo, Հայցական .
 Vocativo, Կոչական .
 Ablativo, Բացառական :
 6. Հոլովանշան (segnacaso) կըսուին ան մասնիկները որ բառի սկիզբը դրուե-

լով հոլովները կըցուցնեն : Ասան զի
 խտալերէն լեզուին բառերուն վերջի
 գրերը հոլովելու ատեննին հայերէ-
 նին ալէս չեն փոփոխիր :
 Հոլովանշանները իրեք են di, a, da. Di
 կընշանակէ սեռականը, a կընշանակէ
 տրականը, da կընշանակէ բացառա-
 կանը : Ուղղականին, հայցականին ու
 կոչականին վրայ հոլովանշան չիդրուիր :

ՅՕԴ ARTICOLO

7. Յօդ կըսուին ան մասնիկներն որ ա-
 նուաններու վրայ դրուելով՝ անոնց նը-
 շանակութիւնը կորոշեն, անոր համար
 ասոնք Որոշիչ յօդ (artículo determi-
 nato) կըսուին :

Յօդերը իրեք են . Il, lo, la.
 Il, lo, արական անուններու վրայ կը
 դրուին . ֆ
 Il fuoco, հուր . lo scoláro, աշակերտ :
 La իգականներու վրայ . ֆ la casa, տուն :

Il յօդը բաղաձայն գրով սկսած անուն,
ներուհետ կը հոլովի. օր il mare, ծով:

Եւանի.

Յոգնանի.

Nom.	il,	i կամ li.
Gen.	del,	dei կժ de' կժ delli.
Dat.	al,	ai կամ a' կամ alli.
Acc.	il,	i կամ li.
Voc.	...	...
Abl.	dal,	dai կժ da' կժ dalli.

Գիտնալու է որ Dio աստուծոյ բառին
յոգնակին թէպէտև բաղաձայնով կըս-
կըսի, բայց gli յօդը դնելու է. այս-
պէս, gli Dei կամ Dii, և ոչ երբեք
կըլլայ i Dei.

Lo յօդը կը գրուի մէյմը ան անուններ-
ուն վրայ որ s տառով կըսկըսին ու ա-
նոր ետևէն ուրիշ բաղաձայն մըն ալ
կունենան. օր lo studio, ուսումն:

Երկրորդ կը գրուի z գրով սկսած բա-
ռերու վրայ. օր lo zoppo, կաղ:

Եւանի.

Յոգնանի.

Nom.	lo,	gli.
Gen.	dello,	degli.
Dat.	allo,	agli.
Acc.	lo,	gli.
Voc.	...	...
Abl.	dallo,	dagli.

Երրորդ lo յօդը կը գրուի ձայնաւոր
գրով սկսած արական անուններուն
վրայ, միայն թէ lo ին օ գիրը կը ձգուի
ու միայն ապա թարցով l' կը մնայ. օր
L'amico, բարեկամ. gli amici, բարե-
կամք:

Եւանի.

Յոգնանի.

Nom.	l',	gli.
Gen.	dell',	degli.
Dat.	all',	agli.
Acc.	l',	gli.
Voc.	...	...
Abl.	dall',	dagli.

Թէ որ արական անունը ի գրով ըսկըսած ըլլայ, ան ատեն յոգնականացուցիչ յօդին ի տառը կը ձգուի ու ապա թարցով կը մնայ՝ այսպէս.

Nom.	gl'.
Gen.	degl'.
Dat.	agl'.
Acc.	gl'.
Voc.	
Abl.	dagl'.

La իգական անուններու հետ կը գործածուի. օր la notte, գիշեր:

Եւանի.	Յօդանի.
Nom. la,	le.
Gen. della,	delle.
Dat. alla,	alle.
Acc. la,	le.
Voc.	
Abl. dalla,	dalle.

Թէ որ անունը ձայնաւորով ըսկըսի, եղակի յօդին ա գիրը կը թողուի, ու ապա թարցով ի միայն կը մնայ. օր L'acqua, ջուր. l'anima, հոգի:

Իսկ յոգնակիին յօդը անփոփոխ կը մնայ. օր le acque, ջուրք. le anime, հոգիք:

Եւանի.	Յօդանի.
Nom. l',	le.
Gen. dell',	delle.
Dat. all',	alle.
Acc. l',	le.
Voc.	
Abl. dall',	dalle.

Թէ որ անունը e ձայնաւորով ըսկըսելու ըլլայ, ան ատեն յոգնակի յօդին e գիրը կը ձգուի. օր

Nom.	l'.
Gen.	dell'.
Dat.	all'.
Acc.	l'.
Voc.	...
Abl.	dall'.

Nom.	Roma,	Հռոմ.
Gen.	di Roma,	Հռոմայ.
Dat.	a Roma,	առ Հռոմ.
Acc.	Roma,	զՀռոմ.
Voc.	o Roma,	ո՛վ Հռոմ.
Abl.	da Roma,	'ի Հռոմայ :

8. Ամէն անունի հետ յօդ կըրնայ դրուիլ միայն թէ մարդու, քաղքի, գեղի, բերդի յատուկ անուններու վրայ չի դրուիր. օր

Nom.	Piétro,	Պետրոս.
Gen.	di Piétro,	Պետրոսի.
Dat.	a Piétro,	ցՊետրոս.
Acc.	Piétro,	զՊետրոս.
Voc.	o Piétro,	ո՛վ Պետրոս.
Abl.	da Piétro,	'ի Պետրոսէ :

Բայց գիտնալու է որ քաղաքներու անունները միշտ սեռական կըդրուին հռոմանիչ մասնիկով՝ երբոր անկէ առաջ città բառը դրուած ըլլայ. օր
Sono partiti dal- Մեկնեցան 'ի քա-
la città di Londra. ղաքէն Լոնդոնի :
Բայց թէ որ città բառը հետը դրուած չըլլայ, բայց ինչ հոլով որ ուզէ ան հռոմով ու հոլովանշանով կըդրուին. օր
E giunto sino a Եհաս մինչև 'ի Փե-
Pietroburgo. դրոպուրկ :

Գ Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ա Ն Ո Ւ Ն

9. Անունը երկու կերպ կը լայ, գոյական (sostantivo) ու ածական (aggettivo).
Գոյական անուններու հոլովմունքները (declinazione) չորս են, և ասոնց

իրարմէ ունեցած տարբերութիւնը իմանալու համար պէտք է եզակիին ու յոգնակիին ետքի ձայնաւոր տառերը դիտել:

Ա Ռ Ա Զ Ւ Ն Հ ՈՒՆՎՄ ՈՒՆՔ

10. Ան անունն որ արական է ու եզակին a կը վերջանայ, յոգնակին i գրով կը լամընայ. ֆ

Եւաիի .

N.	il Pianéta,	Մոլորակ .
G.	del Pianéta,	Մոլորակի .
D.	al Pianéta,	առ Մոլորակ .
A.	il Pianéta,	զՄոլորակ .
V.	o Pianéta,	ով Մոլորակ .
A.	dal Pianéta,	ի Մոլորակէ :

Յոգնակի .

N.	i Pianéti,	Մոլորակք .
G.	dei Pianéti,	Մոլորակաց .
D.	ai Pianéti,	առ Մոլորակս .
A.	i Pianéti,	զՄոլորակս .
V.	o Pianéti,	ով Մոլորակք .
A.	dai Pianéti,	ի Մոլորակաց :

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Է Ո Լ Ո Վ Մ Ո Ւ Ն Ք

11. Ան բառերն որ իրենց եզակին a կը վերջանայ ու յոգնակին e, իգական են, ու ասանկ կը հոլովին :

Եւսի .

Յոգնի .

N. la	Spada,	Սուր .
G. della	Spada,	Սրոյ .
D. alla	Spada,	աւ Սուր .
A. la	Spada,	զՍուր .
V. o	Spada,	ով Սուր .
A. dalla	Spada,	'ի Սրոյ :

N. le	Spade,	Սուրք .
G. delle	Spade,	Սրոց .
D. alle	Spade,	աւ Սուրս .
A. le	Spade,	զՍուրս .
V. o	Spade,	ով Սուրք .
A. dalle	Spade,	'ի Սրոց :

Միայն գիտնալու է որ ca և ga վերջացած բառերուն յոգնակին che և ghe կը ըլլայ . օր Amica, amiche, բարեկամ . piaga, piaghe, վերք :

12. Երրորդ հոլովման տակը ինկած անուններէն ոմանք արական են ոմանք ալ իգական. ասոնց եզակին e, յոգնակին i կըլերջանայ. ֆ

ԱՐԱԿԱՆ

Ելալի .

Յոգնակի .

N. il Pesce, Ձուկն .
G. del Pesce, Ձկան .
D. al Pesce, առ Ձուկն .
A. il Pesce, զՁուկն .
V. o Pesce, ո՛վ Ձուկն .
A. dal Pesce, 'ի Ձկանէ :

N. i Pesci, Ձկուկք .
G. dei Pesci, Ձկանց .
D. ai Pesci, առ Ձկուկս .
A. i Pesci, զՁկուկս .
V. o Pesci, ո՛վ Ձկուկք .
A. dai Pesci, 'ի Ձկանց :

ԻԳԱԿԱՆ

Ելալի .

Յոգնակի .

N. la Chiáve, Բանալի .
G. della Chiáve, Բանալոյ .
D. alla Chiáve, առ Բանալի .
A. la Chiáve, զԲանալի .
V. o Chiáve, ո՛վ Բանալի .
A. dalla Chiáve, 'ի Բանալոյ :

N. le Chiávi, Բանալիք .
G. delle Chiávi, Բանալեաց .
D. alle Chiávi, առ Բանալիս .
A. le Chiávi, զԲանալիս .
V. o Chiávi, ո՛վ Բանալիք .
A. dalle Chiávi, 'ի Բանալեաց :

13. Չորրորդ հոլովման տակը գնացած բառերը, որոնց եզականը Օ ու յոգնակին ի կրվերջանայ, ընդհանրապէս բոլոր արական են, բաց 'ի մէկ քանի բառերէն որ իգական են, և ասանկ կը հոլովին :

ԱՐԱԿԱՆ

Եւանի .

N. lo Scándalo, Գայթակղուի.
G. dello Scándalo, Գայթակղուի.
D. allo Scándalo, առ Գայթակղուի.
A. lo Scándalo, զԳայթակղուի.
V. o Scándalo, ո՛վ Գայթակղուի.
A. dallo Scándalo, 'ի Գայթակղուի:

Յոգնակի .

N. gli Scándali, Գայթակղուիք.
G. degli Scándali, Գայթակղուից.
D. agli Scándali, առ Գայթակղուիս.
A. gli Scándali, զԳայթակղուիս.
V. o Scándali, ո՛վ Գայթակղուիք.
A. dagli Scándali, 'ի Գայթակղուից:

ԻԳԱԿԱՆ

Եւանի .

N. la Mano, Չեռն .
G. della Mano, Չեռին .
D. alla Mano, առ Չեռն .
A. la Mano, զՉեռն .
V. o Mano, ո՛վ Չեռն .
A. dalla Mano, 'ի Չեռանէ :

Յոգնակի .

N. le Mani, Չեռք .
G. delle Mani, Չեռաց .
D. alle Mani, առ Չեռս .
A. le Mani, զՉեռս .
V. o Mani, ո՛վ Չեռք .
A. dalle Mani, 'ի Չեռաց :

Աս հոլովման տակը ինկած անուններէն
անոնք որ օ և go կը վերջանան, իրենց
յոգնակին ոմանց chi, և ghi կը վերջա-
նայ, ոմանց ալ ci, և gi. օր
Amíco, amíci, բարեկամ, բարեկամք.
ciéco, ciéchi, կոյր, կոյրք.
téologo, téologi, Իծաբան, Իծաբանք.
albérgo, albérghi, օթեւան, օթեւանք:

14. Իտալերէն լեզուին մէջ կան գոյա-
կաններ որ հասարակ (comúni) են, կան
որ անորոշ (promíscui), կան ալ որ ան-
հոլով (indeclinábili) են:

15. Հասարակ կըսուին անոնք որ երբեմն
արական և երբեմն իգական են. որ ի-
րեք կարգ կը բաժնուին:

Ի. Որոնց եզակին արական է, ու յոգնակին թէ արական թէ իգական է:

Il bráccio, բազուկ. որ կը լլայ

il ginócchio, ծունր.

il dito, մատն.

il labbro, շուրթն.

il membro, անդամ.

il frutto, պտուղ.

l'osso, ոսկր.

il fondaménto, հիմն.

il legno, փայտ.

l'anélllo, մատանի.

i bracci ու le bráccia, բազուկք.

i ginócchi ու le ginócchia, ծունկք.

i diti ու le dita, մատուկք.

i labbri ու le labbra, շրթուկք.

i membri ու le membra, անդամք.

i frutti ու le frutta, պտուղք.

gli ossi ու le ossa, ոսկերք.

i fondaménti ու le fondaménta, հիմունքք.

i legni ու le legna կամ le legne, փայտք.

gli anélli ու le anélla, մատանիք.

- il ciglio, յօնք .
 ք . Որոնց եղակին ու յոգնակին թէ արական է թէ իգական :
 Il kամ la fonte, աղբիւր .
 il kամ la fólgor, կայծակն .
 il kամ la lepre, նապաստակ .
 il kամ la gregge, հօտ .
 7 . Եղակին արական կամ իգական է , իսկ յոգնակին միայն իգական :
 Il kամ la fronte, ճակատ .
 Il kամ la cárcere, բանտ .
 il kամ la cénere, մոխիր .
- i cigli ու le ciglia, յօնք . և այլն :
 i kամ le fonti, աղբիւրք .
 i kամ le fólgori, կայծակունք .
 i kամ le lepri, նապաստակք .
 i kամ le greggi, հօտք . և այլն :
 le fronti, ճակատք .
 le cárceri, բանտք .
 le céneri, մոխիրք . և այլն :

16. Անորոշ կըսուին անոնք՝ որ թէպէտ
 յօդերնին արական են, բայց իրենց նը-
 շանակութիւնը իգական է . կամ ասոր
 հակառակը յօդերնին իգական՝ նշանա-
 կութիւննին արական . ք

Il tordo, տորդիկ . la vípera, իժ :

17. Անհոլով կըսուին անոնք, որ թէպէտ
 հոլովանշանով կամ նախդրով կըհո-
 լովին՝ բայց բառին ետքի ձայնաւորը

Եղակին ալ յոգնակին ալ նոյն կը
 մնայ :

Ասանկ են ան անուանները որոնց ետքի
 ձայնաւորը բութ ունի . որ իտալացիք
 աս տեսակ բառերուն կըրճատ կըսեն
 (tronco). ք

La città, քաղաք . le città, քաղաքք .
 la virtù, առաքինութիւն . le virtù, ա-
 ռաքինութիւնք :

Ամէն միավանկ անունները . ֆ

Il rè, արքայ . i rè, արքայք .

il dì, օր . i dì աւուրք :

Եւ ան անունները որոնց վերջը i գրով

կը վերջանայ . ֆ

L'ecclissi, խաւարումն լուսաւորաց .

l'ecclissi, խաւարումնք :

Նոյնպէս և աս չորս անունները . ֆ

La progénie, զարմ .

le progénie, զարմք .

la superficie, մակերևոյթ .

le superficie, մակերևոյթք .

la specie, տեսակ .

le specie, տեսակք .

la série, շար .

le série, շարք :

18. Քաղքըներու անունները իգական

են . ֆ

La bella Miláno, Միլանն գեղեցիկ .

la grandiosa Co- Մեծագործն Կոս-
stantinópolis, տանդնուպօլիս :

19. Ամէն գետերուն անունները արա-
կան են . ֆ

Il tórbido Brenta, պղտորն Պրենդա :

20. Ծառերուն անունները ընդհանրա-
պէս բոլոր արական են . աս երկուքէն
զատ, l'elce, սղոցի, ու quercia, կաղ-
նի, որ իգական են :

21. Պտուղներուն անունը բոլոր իգա-
կան են . աս իրեքէն զատ՝ որ կըխո-
տորին աս կանոնէն :

Il fico, թուզ, թզենի .

il cedro, կիտրոն, կիտրոնենի .

l'arancio, նարինջ, նարնջենի .

որ միշտ արական մնալով կընշանակեն
թէ ծառը թէ պտուղը :

22. Ածականները օ կամ e ձայնաւորով
կըվերջանան :

Թէ որ օ ըլլայ ետքի ձայնաւորը, իգա-
կան ընելու համար օ գիրը a կըփո-
խուի. buóno բարի, աւել. buóna իգական:
Թէ որ e ըլլայ ետքի ձայնաւորը արա-
կանն ալ իգականն ալ անփոփոխ կը-
մնան :

23. Ածականները գոյականներու կանո-
նովը կըհոլովին, ու իրենց եղակին սո-
վորական կանոնով յոգնակի կըդառ-
նայ: Ինչպէս օ վերջացածին յոգնա-
կին i կըլլայ. ֆ buóno, բարի, buóni,
բարիք. a վերջացածին e, ֆ buóna,
բարի, buóne բարիք. անոնք ալ որ e
գրով կըլըմքնան՝ իրենց յոգնակին i
կըվերջանայ. ֆ felice, երջանիկ, felici,
երջանիկք:

24. Ամէն tóre վերջացած ածականները
իգական փոխելու համար trice ընելու
է. ֆ

Genitóre, ծնող. genitríce, մայր.
liberatóre, ազատիչ այր. liberatríce,
ազատարար կին. ևն:

Աս տեսակ իգական ածականները Թէ
որ անձնաւորի վրայ դրուին նէ՝ գոյա-
կանի ուժ կուենան, ու առանց ու-
րիչ գոյականի կըգործածուին. ֆ
Ho vedúto il tuo Տեսի զծնողն քո:
genitóre.

Բայց Թէ որ անշուղջ բաներու վրայ
դրուին՝ առանց գոյականի չեն գոր-
ծածուիր. ֆ

Custodisco la spa- Պահպանեմ զսո-
da liberatríce del- սերն զազատարար
la mia vita. կենաց իմոց:

25. Ածականը գոյականին հետ գրուելով
առեն պէտք է որ սեռով, թուով ու
հոլովով նման ըլլայ գոյականին. օր
Dagli alberi frut- Ի պտղաբեր ծա-
tiferi. ուոց:

26. Բայց թէ որ այլ և այլ սեռ ունե-
ցող գոյականներ մէկ ածական մը ու-
նենան, ածականը ասոնցմէ ետքը կը
գրուի, ու սեռով թուով կը համաձայ-
նի ետքի գրած գոյականին հետ. օր
Viddero il figlio, Տեսին զորդին, ըզ-
la madre, e la fa- մայրն և զամենայն
miglia desolata. տունն անմխիթար:
Կամ ան ետքի ածականը յոգնակի ա-
րական կը գրուի. օր
Viddero il figlio, la madre e la famiglia
desolati.

27. Թուականները հասարակ ածական
անուն են ու անհոլով, որ ամենեւին
յօդ չեն առներ. ու գոյականի հետ

գրուելով յօդի տեղ կը սեպուին, ու
գոյականին ուրիշ յօդ չի գրուիր:

Due, երկու.
tre, երեք.
quattro, չորք.
cinque, հինգ. և այլն:

Բայց uno Դ, կրնայ հոլովիլ ու յօդ առ-
նել ու իգական ալ ըլլալ. ինչպէս uno,
uni; una, une.

Uno բառը արական անունի հետ սովո-
րաբար առ կը գրուի. իսկ թէ որ բառը
ըսկըսի խառն s կամ z գրեցով, ան ա-
ռեն ամբողջ կը գրուի uno. օր

Uno scudo, վահան մի.
uno zappone, փայտառ մի:

Իսկ իգական անունի հետ միշտ պէտք
է una ամբողջ դնել. բայց թէ որ բա-
ռը a տառով ըսկըսի, ան առեն ապա-
թարցով պէտք է դնել՝ ասանկ un' a-
mica, կին ոմն բարեկամ:

28 . Ածականը իրեք աստիճան ունի .
դրական (positivo), բաղդատական
(comparativo), գերադրական (super-
lativo).

Դրական կրսուին ամեն ածական որ ա-
ռանց բաղդատութիւն ընելու՝ բանի
մը ինչպէս ըլլալը կը ցուցնեն . օր

Bello, գեղեցիկ :

Թէ որ դրականին վրայ più բառը
դնես , ան ածականը բաղդատական
կը լայ . օր

Bello դրական է , più bello, գեղեցկա-

գոյն , բաղդատական :

Պարզ ածական բառ մը գերադրական
կը չինուի , թէ որ դրականին ետքի ձայ-
նաւորը վերցնես ու անոր տեղը íssimo
մասնիկը կը պցընես . օր

Bello , գեղեցիկ , bellíssimo, ամենա-
գեղեցիկ :

29 . Բայց կան ածականներ որ աս կա-
նոնէս զատ՝ առանձին բաղդատական
ու գերադրական ալ ունին , որ զատ
զատ բառեր են . ինչպէս

Դրական .

buóno, լաւ .

cattivo, չար .

grande, մեծ .

Բաղդատական .

più buóno }
miglióre } լաւագոյն .

più cattivo }
peggióre } չարագոյն .

più grande }
maggióre } մեծագոյն .

Գերադրական .

buoníssimo }
óttimo } ամենալաւ .

cattivíssimo }
péssimo } ամենաչար .

grandíssimo }
mássimo } ամենամեծ .

piccolo, փոքր.	più piccolo } փոքրագոյն.	piccolissimo } ամենափոքր.
poco, նուազ.	meno, նուազագոյն.	pochissimo, ամենանուազ.
interno, ներքին.	più interno } ներքնագոյն.	intimo, յոյժ ներքին:
	interiore }	

30. Ազգի անունները թէպէտ և ածական են, բայց բաղդատական կամ գերադրական չունին. օր
 Italiáno, Francése, Arméno, ևն:

Նոյնպէս ալ թուական անունները ուստացական դերանունները բաղդատական ու գերադրական չունին:

Մ Ի Զ Ա Կ Ա Ն Ա Ն Ո Ւ Ն

31. Tutto և tutta բառը ածականի պէս կը հոլովին. բայց յօդը հոլովանշանէն կը զատուի, ու tutto բառէն ետքը և իր գոյականէն առաջ կը դրուի. օր

Nom. Tutto il mondo, ամ աշխարհ.

Gen. di Tutto il pópolo, ամ ժողովքէն.

Dat. a Tutta la strada, ամ ճինքնի.

Abl. da Tutto lo scóglio, յամ ժայռէ:

32. Առանկ կը լայ Ambedúe երկուքն բառն ալ. օր

Ambedúe i fratelli, երկոքին ևս եղբարք:

33. Ogni բառը թէ արական է թէ իգական, հոլովանշանով միայն կը հոլովի, ու յոգնակի չունի: Միայն կը սուի Ognissánti, տօն ամենայն սրբոց:

Աս ետեի դրած միջական անուաններն
ալ յոգնակի չունին, ու առանց յօդի
հոլովանչանով միայն կը հոլովին:

Ognúno արաի. ognúna իգաի. ամ որ:

Niúuo կամ nessunó արաի. niúna կամ
nessúna իգաի. ոչ որ, ոչ ինչ:

Verúno արաի. verúna իգաի. ոչ որ,
ոչ ինչ:

Niente կամ nulla, ոչ ինչ. } հասարակ էն:
Qualche, իմն ինչ, ոմն

Chiúnque } որ և, որ որ }
Chicchesia } և, ով և. }

Qualúnque, որ որ և իցէ. } հասարակ էն:
Qualsisía } որ և իցէ. }

Qualsivóglia } որ և իցէ. }

34. Իսկ աս ետեի դրածները յոգնակի
ունին, բայց յօդ չեն առներ, ու հո-
լովանչանով միայն կը հոլովին:

Alcúno արակ. alcúna իգաի. ոմն, որ,
իմն:

Ciascúno կամ ciaschedúno արաի. cia-
scúna կամ ciaschedúna իգաի. իւրա-
քան իւր որ, ամենայն որ:

Tanto արաի. tanta իգաի. այնքան:

Altrettánto արաի. altrettánta իգաի. նոյն-
քան:

Alquánto արաի. alquánta իգաի. իմն,
ինչ:

Գիտնալու է որ աս միջական անուանե-
րը կոչական չունին:

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

Դ Ե Ր Ա Ն Ո Ւ Ն PRONOME

35. Դերանունը բառ մ'է որ անունի տեղ կը գործածուի, ու անուն ալիս կը հոլովի. և հասարակ անունէն աս տարբերութիւնն ալ ունի՝ որ դէմք կը ցուցնէ, մանաւանդ էական ու ըստացական դերանունները:

Դերանունները չորս տեսակ են.
 Էական, Personale.
 Ստացական, Possessivo.
 Ցուցական, Dimostrativo.
 Յարաբերական, Relativo.

Է Ա Վ Ա Ն Դ Ե Ր Ա Ն Ո Ւ Ն

36. Էական դերանունները աս իրեքս են. Io ես, Tu դու, Se ինքն, որ ասանկ կը հոլովին:

Եւանի.

N.	Io,	Էս.
G. di	Me,	իմ.
D. a	Me, mi, me,	ինձ, ցիս.
A.	Me mi,	զիս.
V.	չունի.	
A. da	Me,	յինէն:

Յոգեանի.

N.	Noi,	մեք.
G. di	Noi,	մեր.
D. a	Noi, ci, ce, ne,	մեզ.
A.	Noi, ci, ce, ne,	զմեզ.
V.	չունի.	
A. da	Noi,	ի մէնջ:

Եւանի .

N. Tu, դու .
 G. di Te, քո .
 D. a Te, ti, քեզ, առ քեզ .
 A. Ti, te զքեզ .
 V. o Tu, ով դու .
 A. da Te, 'ի քէն :

Եւանի .

N. չուի .
 G. di Se, ինքեան .
 D. a Se, si, se, ինքեան, առ ինքն .
 A. Se, si, զինքն .
 V. չուի .
 A. da Se, յինքենէ :

Յօգնանի .

N. Voi, դուք .
 G. di Voi, ձեր .
 D. a Voi, vi, ve, ձեզ, առ ձեզ .
 A. Voi, vi, ve, զձեզ .
 V. o Voi, ով դուք .
 A. da Voi, 'ի ձէնջ :

Յօգնանի

չուի :

37. Թէ որ la, lo, le, li, gli մասնիկները դեր
 անուան նշանակութիւն ունենան ,
 me, te, ce, se, ve բառերէն ետքը կը
 դրուին . զոր օրինակ
 Me li diède, ետ ինձ զայնոսիկ .

te la scrisse, գրեաց քեզ զայն :
 Me, te, ce, se, ve դերանունները ne մաս-
 նիկէն առաջ կըդրուին , օ . երբոր անի-
 կայ աւելադրութեամբ գործածուած
 ըլլայ . ֆ

Io me ne vado, ես երթամ:

Է. Երբոր աս դերանուներէն մէկը բային ու ne մասնիկին մէջ տեղը դրուի, որ ան ատենը բային հետ ալ կըմիանայ. զոր օրինակ

Sónmene andáto, գնացի.

viéntene meco, եկ ընդ իս:

Mi, ti, ci, si, vi բայերէն առաջ կը դրուին. օր

Mi chiamò, կոչեաց զիս.

vi scrisse, գրեաց ձեզ:

Բայց բայէն ետև դրուելով, պէտք է որ անոր հետ միանայ. զոր օրինակ

Chiésemi, եհարց ինձ.

amávati, սիրէր զքեզ:

Եւ թէ որ բային ծայրը բռնածով ձայնաւոր մը ըլլայ, աս դերանուներուն

բաղաձայնը կըրկնելու է. օր

Spedirótti, յղեցից առ քեզ.

dirámmi, ասասցէ ինձ:

Ս Տ Ա Ց Ա Կ Ա Ն Դ Ե Ր Ա Ն Ո Ւ Ն

38. Ստացական դերանուները ասոնք են. Mio իմ, Tuo քո, Suo իւր, Nostro Դեր, Vostro ձեր:

Ստացական դերանուները որովհետև ածական են, ածականներուն պէս

պէտք է որ իրենց գոյականին հետ նըման ըլլան, թէ սեռով, թէ թուով թէ հոլովով:

Ստացական դերանուները ուրիշ անուանց պէս յօդով կը հոլովին. օր

Եւանի .

N. il Mio, la Mia,
G. del Mio, della Mia,
D. al Mio, alla Mia,
A. il Mio, la Mia,
V. o Mio, o Mia,
A. dal Mio, dalla Mia,

իմ .
իմոյ .
առ իմ .
զիմ .
ով իմ .
յիմմէ :

Եւանի .

N. il Tuo, la Tua,
G. del Tuo, della Tua,
D. al Tuo, alla Tua,
A. il Tuo, la Tua,
V. o Tuo, o Tua,
A. dal Tuo, dalla Tua,

քոյ .
քոյոյ .
առ քոյ .
զքոյ .
ով քոյ .
'ի քոյոյ :

Եւանի .

N. il Suo, la Sua,
G. del Suo, della Sua,
D. al Suo, alla Sua,
A. il Suo, la Sua,
V. չանի .
A. dal Suo, dalla Sua,

իւր .
իւրոյ .
առ իւր .
զիւր .
յիւրոյ :

Յոգեանի .

N. i Miéi, le Mie,
G. dei Miéi, delle Mie,
D. ai Miéi, alle Mie,
A. i Miéi, le Mie,
V. o Miéi, o Mie,
A. dai Miéi, dalle Mie,

իմք .
իմոց .
առ իմս .
զիմս .
ով իմք .
յիմոց :

Յոգեանի .

N. i Tuói, le Tue,
G. dei Tuói, delle Tue,
D. ai Tuói, alle Tue,
A. i Tuói, le Tue,
V. o Tuói, o Tue,
A. dai Tuói, dalle Tue,

քոյք .
քոյոց .
առ քոյս .
զքոյս .
ով քոյք .
'ի քոյոց :

Յոգեանի .

N. i Suói, le Sue,
G. dei Suói, delle Sue,
D. ai Suói, alle Sue,
A. i Suói, le Sue,
V. չանի .
A. dai Suói, dalle Sue,

իւրք .
իւրոց .
առ իւրս .
զիւրս .
յիւրոց :

Եւսի .

N. il Nostro, la Nostra, յեր .
 G. del Nostro, della Nostra, յերոյ .
 D. al Nostro, alla Nostra, առ յեր .
 A. il Nostro, la Nostra, զյեր .
 V. o Nostro, o Nostra, ո՛վ յեր .
 A. dal Nostro, dalla Nostra, 'ի յերոյ :

Եւսի .

N. il Vostro, la Vostra, ձեր .
 G. del Vostro, della Vostra, ձերոյ .
 D. al Vostro, alla Vostra, առ ձեր .
 A. il Vostro, la Vostra, զձեր .
 V. o Vostro, o Vostra, ո՛վ ձեր .
 A. dal Vostro, dalla Vostra, 'ի ձերոյ :

39. Պէտք է աս բանիս մասնաւոր ուշ
 դնել՝ որ *suo* դերանունը թէ որ յոգ-
 նակի անունն հետ ըլլայ, ան ատեն
loro պէտք է դնել, անոր համար ը-
 սելու է *Il maéstro co'suoi scolári*,
 վարժապետն հանդերձ աշակերտս իւրով .
 վասն զի *suoi*, վարժապետը կըցու-

3-4-ի .

N. i Nostri, le Nostre, յերք .
 G. dei Nostri, delle Nostre, յերոց .
 D. ai Nostri, alle Nostre, առ յերս .
 A. i Nostri, le Nostre, զյերս .
 V. o Nostri, o Nostre, ո՛վ յերք .
 A. dai Nostri, dalle Nostre, 'ի յերոց :

3-4-ի .

N. i Vostri, le Vostre, ձերք .
 G. dei Vostri, delle Vostre, ձերոց .
 D. ai Vostri, alle Vostre, առ ձերս .
 A. i Vostri, le Vostre, զձերս .
 V. o Vostri, o Vostre, ո՛վ ձերք .
 A. dai Vostri, dalle Vostre, 'ի ձերոց :

ցընէ, որ եղակի է : Բայց սխալ կըլ-
 լար թէ որ յերք ըսէր, *Gli scolári col*
suo maéstro, վասն զի *suo*, հոս աշա-
 կերտները կըցուցընէ, որ յոգնակի են,
 ուստի պէտք է ըսել, *Gli scolári col*
loro maéstro, աշակերտս հանդերձ վարժա-
 պետս իւրեանց :

40. Ցուցական դերանուններուն մէջ
Questo, արաի. questa, իգական, այս:
Կընշանակէ ան մարդը կամ բանը՝ որ
խօսողին մօտ է. անուններու պէս կը
հոլովի, բայց յօդ չառնէր, և կոչա-
կան չունի:

41. Costui, արաի. costéi, իգական. նա.
յոգնակի costóro, նոքա: Միայն մար-
դու վրայ կը գործածուին, իսկ ան-
շունչ բաներու ոչ երբէք:

42. Cotésto, արաի. colésta, իգական. նա:
Աս դերանունս մօտ կեցած մարդու
և անշունչ բաներու վրայ կը գործա-
ծուի:

43. Quéllo, արաի. quélla, իգական. այն:
Աս դերանունս ալ կը գործածուի ան

մարդուն ու բանին վրայ, որ հեռու
կեցած են, թէ խօսողէն թէ լսողէն:
Աս դերանունս բաղաձայնով սկսած ա-
րական անունի մը առջևը quel, կը
դրուի. օր. quel maéstro, իսկ ձայնաւո-
րով սկսած բառին quell' կը դրուի. օր.
quell'uomo: Բայց յոգնակին quelli
կըլլայ բաղաձայնով սկսած անունի
հետ. օր. quelli marinái, այն նաւաստիք:
Quegli ձայնաւորով, խառն տով կամ
շով ըսկըսած արականի հետ. օր. quegli
uomini, quegli studi, quegli zoppi.
Իսկ թէ որ բառով ըսկըսի ան ատենը
quegl' կը դրուի. օր. quegl' ignoránti.
Quelle իգական յոգնակի բառերու հետ
կը դրուի. իսկ թէ որ e գրով ըսկըսի բա.

ալ, quell' կըդրուի . ֆ զuell' époquee.
 44. Esso, աբաի . essa, իգաի . նա : Աս դեր-
 անունս կըցուցընէ ան մարդը կամ իրը,
 որ ոչ խօսողին և ոչ մտիկ ընողին մօտ է :
 45. Egli, աբաի . ella, իգաի . նա : Կըցու-
 ցընէ ան մարդը՝ որ ոչ խօսողին և ոչ
 լսողին մօտիկ է :
 Աս դերանուն տեղը կըրնան գործա-
 ծուիլ il, lo, la, li, gli, le մասնիկները :
 Non, մակբային հետ ոչ երբեք il կը-
 դրուի . ուստի չըսուիր non il, հապա
 non lo կամ nol, ֆ
 Non lo voglio կամ nol vóglío , ոչ կա-
 միմ զնա :
 Նոյնպէս me, te, ce, se, ve մասնիկնե-
 րուն հետ ալ il դերանունը չիգործա-
 ծուիր , հապա loին հետ . ֆ
 Me lo diéde կամ mel diéde, ետ ինձ
 զայն :

46. Ciò, այն : Հասարակ է, որ մինակ բան
 կընշանակէ, և յոգնակի չունի :

47. Իսկ առ ետեւի դերանունները stesso,
 աբաի . stessa, իգաիան . ու medésimo, ա-
 բաի . medésima, իգաիան . նոյն : Կընշա-
 նակեն թէ մարդ թէ իր, որ մօտ կամ
 հեռու ըլլայ թէ խօսողէն և թէ լսո-
 ղէն : Ասոնք ուրիշ ածականներու պէս
 յօդով կըհոլովին , միայն թէ կոչական
 չունին :

48. Պէտք է գիտնալ որ առ դերանուն-
 ներէն ոմանք թէպէտ գոյական են ,
 ածական չեն առներ : Կան ալ որ ա-
 ծական են , ու գոյականի հետ կըգոր-
 ծածուին :

49. Գոյականները ասոնք են .
 Costúì, costéì, նա .
 Egli, ella, նա .
 Ciò, այն :

Իսկ ածականները ասոնք .

Questo, questa,	սա, այս .
Cotèsto, cotèsta,	հա, այն .
Quello, quella,	հա, այն .
Esso, essa,	հա, այն .

Եւսի .

N. Questo, Questa,	այս .
G. di Questo, di Questa,	այսորիկ .
D. a Questo, a Questa,	առ այս .
A. Questo, Questa,	զայս .
A. da Questo, da Questa,	յայսմանէ :

Եւսի .

N. Costúi, Costéi,	հա .
G. di Costúi, di Costéi,	հորա .
D. a Costúi, a Costéi,	հմա .
A. Costúi, Costéi,	զհա .
A. da Costúi, da Costéi,	ի հմանէ :

Նոյնպէս կը հոլովին

Cotèsto, a, հա .

Stesso, stessa,	} նոյն, նոյն ինքն :
Medésimo, medesima,	

50. Յուշական դերանունները ասանկ
կը հոլովին :

Յոգնալի .

N. Questi, Queste,	այսոքիկ .
G. di Questi, di Queste,	այսոցիկ .
D. a Questi, a Queste,	առ այսոսիկ .
A. Questi, Queste,	զայսոսիկ .
A. da Questi, da Queste,	յայսցանէ :

Յոգնալի .

N. Costóro	հոքա .
G. di Costóro	հոցա .
D. a Costóro	առ հոսա .
A. Costóro	զհոսա .
A. da Costóro	ի հմանէ :

Quello, a, այն .

Esso, a, հա :

ԵԶԱԿԻ .

ՅԳԵԱԿԻ .

աբ .				աբ .			
N.	Egli, ei, e',	Ella,	Ի4 .	N.	Egli, e', églino, Élle, élleno,	Ի4 .	
G. di Lui,		di Lei,	հա .	G. di Loro	di Loro,	հոքա .	
D. a Lui, gli, li, a Lei, le,			հոքա .	D. a Loro, loro a Loro,		առ հոսա .	
A. Lui, il, lo, lei, La,			զհա .	A. Loro, gli, li, Loro le,		զհոսա :	
A. da Lui,		da Lei,	'ի հմանէ :	A. da Loro,	da Loro,	'ի հոցանէ :	

Աբաիան .

ԵԶԱԿԻ .

ԻԳԵԱԿԻ .

N. lo	Stesso,	il	Medésimo,	la	Stessa,	la	Medésima,	հոյն .
G. dello	Stesso,	del	Medésimo,	della	Stessa,	della	Medésima,	հոքին .
D. allo	Stesso,	al	Medésimo,	alla	Stessa,	alla	Medésima,	հմին, առ հոյն .
A. lo	Stesso,	il	Medésimo,	la	Stessa,	la	Medésima,	զհոյն .
A. dallo	Stesso,	dal	Medésimo,	dalla	Stessa,	dalla	Medésima,	յայնմանէ :

ՅԳԵԱԿԻ .

N. gli	Stessi,	i	Medésimi,	le	Stesse,	le	Medésime,	հոյնք .
G. degli	Stessi,	dei	Medésimi,	delle	Stesse,	delle	Medésime,	հոցին .
D. agli	Stessi,	ai	Medésimi,	alle	Stesse,	alle	Medésime,	առ հոսին .
A. gli	Stessi,	i	Medésimi,	le	Stesse,	le	Medésime,	զհոյնա .
A. dagli	Stessi,	dai	Medésimi,	dalle	Stesse,	dalle	Medésime,	'ի հոցուհց :

ՅԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

51. Յարաբերական դերանունը ասանկ կը հոլովի :

Եղանի .

N. il Quale, la Quale, որ .
G. del Quale, della Quale, որոյ .
D. al Quale, alla Quale, որում .
A. il Quale, la Quale, զոր .
A. dal Quale, dalla Quale, յորմէ :

Յոգնանի .

N. i Quali, le Quali, որք .
G. dei Quali, delle Quali, որոց .
D. ai Quali, alle Quali, առ որս .
A. i Quali, le Quali, զորս .
A. dai Quali, dalle Quali, յորոց :

52. Երբեմն quale, յարաբերականին տեղ
առ իրեք բառերը կը դրուին che, cui,
onde, որ ասանկ կը գործածուին :

53. Թէ որ che դերանունն յարաբե-
րեալը գոյական անուն մը ըլլայ, ան ա-
տեն հոլովանշանով կը հոլովի, սեռը
հասարակ է :

Երբոր անշունչ բաներու վրայ դրուած
է, ամեն հոլովն ալ կրնայ գործածուիլ

Թէ եղակի եղեր է և Թէ յոգնակի .
իսկ մարդու վրայ միայն ուղղականը ու
հայցականը կը գործածուի :

Եղանի - Յոգնանի .

N. Che, որ . որք .
G. di Che, որոյ . որոց .
D. a Che, որում . առ որս .
A. Che, զոր . զորս .
A. da Che, յորմէ . յորոց :

54. Իսկ երբոր ամբողջ խմաստ մը յարա-
բերէ, ան ատեն յօդով կը գործածուի
il che, lo che, օր
Caino uccise Abe- Կային սպան զԱ-
le, lo che fu ca- բէլ, որ եղեն պատ-
gione di tristezza ճառք տրտմութե
ad Eva. Եւայի :

55. Cui գերանուան հոլովն ալ ամենեւին
նման է : Բայց ուղղական չունի ու ոչ
երբէք յօդ կառնէ : Երբեմն առանց հո-
լովանշանի ալ կը գործածուի . օր
Venne il giovine Եկն պատանին ո-
cui avevate pro- ռում խոստացեալ
messo il libro. Էիք զմատեանն :

56. Onde բառը միայն սեռականի տեղ
կը գործածուի թէ եղակիի և թէ յոգ-
նակիի տեղ . զոր օրինակ
La città d'onde Քաղաքն յորմէ մեկ
partì. Եկեցաւ :

57. Կայ ուրիշ յարաբերական մ'ալ chi

որ կը նշանակէ colui che, այն կամ նա
որ : Աս յարաբերականը միշտ մարդ
կը ցուցնէ, ու հոլովանշանով միայն
կը հոլովի : Երբեմն կը ընայ նշանակել
alcuno che, ո՛ր . զոր օրինակ
Tocca a te trovar քեզ անկ է գտա-
chi ti ajuti. Եւ զոք որ օգնեցնէ

քեզ :

Երբեմն ալ կը գործածուի chiunque
բառին նշանակութեամբ . օր

Parli chi vuole. Որ ոք կամի խօսեցի :
Երբեմն altri բառին նշանակութիւնը
կառնէ . օր

Avendo nelle ma- Ունելով 'ի ձեռին
ni chi fiori, chi ոմն ծաղիկս, այլ ոմն
erbe odorose. տունկս անուշահո-
տըս :

58. Թէ որ chi, հարցականի տեղ գոր-
ծածուի, կը նշանակէ ո՛ր, ո՛վ . օր
Chi è? ո՞ր է :

Գ Լ ՈՒՒ Ե Ր Ր ՈՐ Դ

ԲԱՅ VERBO

59. Բայը անունին պէս թիւ (número)
ունի, դերանունի պէս դէմք (persóna)
ունի: Լծորդելու համար անունին
ու դերանունին հոլովներուն տեղը
կըքանեցուն ասոնք, եղանակ (modo)
և ժամանակ (tempo).

60. Եղանակը չորս է.

Սահմանական,	Indicativo.
Հրամայական,	Imperativo.
Ստորադասական,	Soggiuntivo.
Աներևոյթ,	Infinito.

61. Ժամանակը հինգ է.

Ներկայ,	Presente.
Անկատար,	Imperfetto.

Կատարեալ,	Perfetto.
Գերակատար,	Piucchè perfetto.
Ապառնի,	Futuro.

62. Թիւը՝ անունին ու դերանունին պէս
երկուք է, եզակի ու յոգնակի:
Դէմքը իրեք է.

1. Ես, որ կըխօսիմ.
2. Դու, որուն կըխօսիմ.
3. Ան, որուն վրայ որ կըխօսիմ:

63. Իտալերէն լեզուն մէջ չորս տեսակ
լծորդութի (conjugazione) բայի կայ.
ու ասոնք իմանալու համար աներևու
թին վերջընթեր վանկը պէտք է դի
տել, որ է ասանկ:

Առաջին լծորդութեան բառերը կը վերջանան *äre*, ֆ *Amäre*, սիրել։
Երկրորդինը կը վերջանայ *ère* շեշտով.
ֆ *Temère*, երկնչել։
Երրորդը կը վերջանայ *ere* առանց շեշտի, անանկ որ շեշտը *ere* էն առջի վանկին վրայ ըլլայ. ֆ *Léggere*, ընթեռնուլ։
Չորրորդը կը վերջանայ *ire*, ֆ *Sentire*, զգալ։

64. Բայը կը լայն երգործական (*attivo*), ինչպէս *Amare*, սիրել։ Կրաւորական (*passivo*), ինչպէս *Essere amato*, սիրիլ։
65. Իտալերէն լեզուին մէջ *Avère* ու *Essere* բայերը օժանդակ կըսուին որ ուրիշ բայերուն մէկքանի ժամանակներուն հետ կը խոնարհին։ *Avère* ներգործական բայերու օժանդակ կը լայն, *essere* կրաւորականներուն։

Indicativo. Սահմանական.

	<i>Presente.</i>	Ներկայ.
Եւայի.	1 <i>Ho կամ ó,</i>	ունիմ.
	2 <i>Hai կամ ái,</i>	ունիս.
	3 <i>Ha կամ à,</i>	ունի.
Յ. Գ. Եւայի.	1 <i>Abbiámo,</i>	ունիմք.
	2 <i>Avéte,</i>	ունիք.
	3 <i>Hanno կամ ànno,</i>	ունին։

	<i>Imperfetto.</i>	Անապատ.
Եւ.	1 <i>Avéva,</i>	ունէի.
	2 <i>Avévi,</i>	ունէիր.
	3 <i>Avéva,</i>	ունէր.
Յ. Գ.	1 <i>Avenámo,</i>	ունէաք.
	2 <i>Avenáte,</i>	ունէիք.
	3 <i>Avévano,</i>	ունէին։

Perfétto. Կարգութեամբ .

- Եւ . 1 Ebbi *կամ* ho avúto, *կալայ* .
 2 Avésti *կամ* hai avúto, *կալար* .
 3 Ebbe *կամ* ha avúto, *կալաւ* .
 3-4 . 1 Avémmo *կմ* abbiámo avúto, *կալաք* .
 2 Avéste *կամ* avéte avúto, *կալայք* .
 3 Ébbero *կմ* hanno avúto, *կալան* :

Piucchè Perfétto. Գերակարգութեամբ .

- Եւ . 1 Avéva avúto, *կալեալ էի* .
 2 Avévi avúto, *կալեալ էիր* .
 3 Avéva avúto, *կալեալ էր* .
 3-4 . 1 Avevámo avúto, *կալեալ էաք* .
 2 Aveváte avúto, *կալեալ էիք* .
 3 Avévano avúto, *կալեալ էին* :

Futúro. Ապագանի .

- Եւ . 1 Avrò, *կալայց* .
 2 Avrái, *կալցիս* .
 3 Avrà, *կալցի* .
 3-4 . 1 Avrémo, *կալցուք* .
 2 Avréte, *կալջեք* .
 3 Avránno, *կալցին* :

Imperativo. Հրամայական .

Presénte. Ներկայ .

- Եւ . 2 Abbi tu, *կալ* .
 Non avére, *մի ունիր* .
 3 A'bbia egli, *կալցի* .
 3-4 . 1 Abbiámo, *կալցուք* .
 2 Abbiáte, *կալարուք* .
 3 A'bbiano, *կալցին* :

Soggiuntivo. Սոյորսոյ անահայն .

Presénte. Ներհայ .

- Եւ . 1 A'bbia, ունիցիմ .
 2 Abbi, ունիցիս .
 3 A'bbia, ունիցի .
 3-4 . 1 Abbiámo, ունիցիմք .
 2 Abbiáte, ունիցիք .
 3 A'bbiano, ունիցին :

Imperfétto. Անհայար .

- Եւ . 1 Avéssi համ avréi, ունէի .
 2 Avéssi համ avrésti, ունէիր .
 3 Avésse համ avrébbe, ունէր .
 3-4 . 1 Avéssimo հմ avrémmo, ունէաք .
 2 Avéste համ avréste, ունէիք .
 3 Avéssero հմ avrébbero, ունէին :

Perfétto. Կարարեալ .

- Եւ . 1 A'bbia avúto, հալեալ իցեմ . 3-4 . 1 Abbiámo avúto, հալեալ իցեմք .
 2 A'bbia avúto, հալեալ իցես . 2 Abbiáte avúto, հալեալ իցեք .
 3 A'bbia avúto, հալեալ իցէ . 3 A'bbiano avúto, հալեալ իցեն :

Piucchè Perfétto. Գերաւարար .

- Եւ . 1 Avéssi avúto համ avréi avúto, հալեալ էի .
 2 Avéssi avúto համ avrésti avúto, հալեալ էիր .
 3 Avésse avúto համ avrébbe avúto, հալեալ էր .
 3-4 . 1 Avéssimo avúto հմ avrémmo avúto, հալեալ էաք .
 2 Avéste avúto համ aréste avúto, հալեալ էիք .
 3 Avéssero avúto հմ avrébbero avúto, հալեալ էին :

Futúro.

Ապագանի .

- Եւ . 1 Avrò avúto, ունիցիմ .
 2 Avrái avúto, ունիցիս .
 3 Avrà avúto, ունիցի .
 3-4 . 1 Avrémo avúto, ունիցիմք .
 2 Avréte avúto, ունիցեք .
 3 Avránno avúto, ունիցին :

Infiníto. Անհատ .

Avére, ունեւ .

Perfétto e Piucchè perfétto.

Կատարեալ — Գերաւատար .

Avére avúto, կաւեալ :

Futúro. Ապագանի .

Avér ad avére, կամ éssere per avére,
 կամ dover avére, ունեւոյ :

Particípio. Ընդհանրեւ — Բիւն .

Presénte. Ներկայ .

Avénte, ունիող :

Passáto. Անցեալ .

Avúto, կաւեալ :

Gerúndio. Դերբայ .

Avéndo, ունեւոյ :

Թէ որ խօսքը անորոշ ըլլայ, avéssi ստորագրաւորական անկատարը կը գործածուի, թէ որ որոշեալ ըլլայ՝ avréi. Գր
 Se tu avéssi pane եթէ էր քո հաց
 non avrésti fame. ոչ քաղցեալ էիր :
 Աս խօսքիս առջի մասը անորոշ ըլլալուն, avéssi դրուեցաւ . բայց թէ որ
 Se tu avrésti pane ըսելու ըլլայինք,
 սխալ կըլլար . ուստի աս կանոնիս
 պէտք է մասնաւոր մտադրութիւն ընել :
 Ամէն բային ստորագրականի անկատարն ու գերակատարը աս կանոնով
 կը գործածուին :

É S S E R E

Սահմանական . Ներկայ .

- Եւ . 1 Sono, եմ .
 2 Sei, ես .
 3 È, է .
 3-4 . 1 Siámo, եմք .
 2 Siéte, էք .
 3 Sono, են :

Անկապար .

- Եւ . 1 Era, էի .
 2 Eri, էիր .
 3 Era, էր .
 3-4 . 1 Eravámo, էաք .
 2 Eraváte, էիք .
 3 Érano, էին :

Կապարեալ .

- Եւ . 1 Fui *իամ* sono stato, a, եղէ .
 2 Fosti *իամ* sei stato, a, եղեր .
 3 Fù *իամ* è stato, a, եղև .
 3-4 . 1 Fummo *իմ* siámo stati, e, եղաք .
 2 Foste *իամ* siéte stati, e, եղէք .
 3 Fúrono *իամ* sono stati, e, եղեն :

Գերահասար .

- Եւ . 1 Era stato, a, եղեալ էի .
 2 Eri stato, a, եղեալ էիր .
 3 Era stato, a, եղեալ էր .
 3-4 . 1 Eravámo stati, e, եղեալ էաք .
 2 Eraváte státi, e, եղեալ էիք .
 3 Érano stati, e, եղեալ էին :

Ապագայի .

- Եւ . 1 Sarò, եղէց .
 2 Sarái, եղիցիս .
 3 Sarà, եղիցի .
 Յ-Գ . 1 Sarémo, եղիցուք .
 2 Saréte, եղիջեք .
 3 Saránnò, եղիցին :

Հրահրողական . Ներկայ .

- Եւ . 2 Sii tu, լէր .
 Non éssere, չի լինիր .
 3 Sia egli, լիցի .
 Յ-Գ . 1 Siámo, լիցուք .
 2 Siáte, լերուք .
 3 Siáno, լիցին :

Կարգաւորական .

- Եւ . 1 Sia stato, a, լեալ իցեմ .
 2 Sii stato, a, լեալ իցես .
 3 Sia stato, a, լեալ իցէ .

Ապագայի . Ներկայ .

- Եւ . 1 Sia, իցեմ .
 2 Sii, իցես .
 3 Sia, կցէ .
 Յ-Գ . 1 Siámo, իցեմք .
 2 Siáte, իցէք .
 3 Siáno, իցեն :

Անկարգաւորական .

- Եւ . 1 Fossi *կամ* saréi, էի .
 2 Fossi *կամ* sarésti, էիր .
 3 Fosse *կամ* sarébbe, էր .
 Յ-Գ . 1 Fóssimo *կամ* sarémmmo, էաք .
 2 Foste *կամ* saréste, էիք .
 3 Fóssero *կամ* sarébbbero, էին :

- Յ-Գ . 1 Siámo stati, e, լեալ իցեմք .
 2 Siéte stati, e, լեալ իցէք .
 3 Siano stati, e, լեալ իցեն :

Գերաշնորհ .

- Եւ . 1 Fossi stato, a, *կամ* saréi stato, a,
 2 Fossi stato, a, *կամ* sarésti stato, a,
 3 Fosse stato, a, *կամ* sarébbe stato, a,
 3-4 . 1 Fóssimo stati, e, *կմ* sarémmo stati, e,
 2 Fosti stati, e, *կամ* saréste stati, e,
 3 Fóssero stati, e, *կմ* sarébbero stati, e,

լեալ էի .

լեալ էիր .

լեալ էր .

լեալ էաք .

լեալ էիք .

լեալ էին :

Ապագան .

- Եւ . 1 Sarò stato, a, *լինցիմ* .
 2 Sarái stato, a, *լինցիս* .
 3 Sarà stato, a, *լինցի* .
 3-4 . 1 Sarémo stati, e, *լինցիմք* .
 2 Saréte stati, e, *լինցեք* .
 3 Saráanno stati, e, *լինցին* :

Անցեալ . Ներկայ — Անկապար .
 Essere, *լինել* :

Կապարեալ — Գերաշնորհ .
 Esser stato, *լեալ* :

Ապագան .

Avér ad essere, *կամ* ésser per essere,
կամ dover essere, *լինեցոյ* կամ *լինելի* :

Ընդունելութիւն .

Ներկայ — Անցեալ .

Státo, *լեալ* :

Դերբայ .

Esséndo, *լինեցով* :

ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ԲԱՅ VERBO ATTIVO

66. Օժանդակ բայերուն լծորդութենէ
 ետքը կրմնայ որ չորս ներգործական
 բայերու լծորդութիւններն ալ դնենք:
 Ընդհանրապէս ամէն բայ առ չորս
 կանոնաւոր բայերուն պէս կը լծորդուին,
 քանի, բայց կան մէկ քանի անկանոն
 կամ խոտորեալ բայեր ալ, որ կանոն-
 նաւոր բայերէն ետքը կը դնենք:
67. Առաջին լծորդութիւն՝ որ áre կը
 վերջանայ:

A M A ' R E

Սահմանական. Ներկայ.

Եւ. 1	Amo,	սիրեմ.
2	Ami,	սիրես.
3	Ama,	սիրէ.
3-4. 1	Amiámo,	սիրեմք.
2	Amáte,	սիրէք.
3	A'mano,	սիրեն:

Անկապար.

Եւ. 1	Amáva,	սիրելի.
2	Amávi,	սիրելիր.
3	Amáva,	սիրէր.
3-4. 1	Amavámo,	սիրեաք.
2	Amaváte,	սիրէիք.
3	Amávano,	սիրելին:

- Եւ. 1 Amái *կամ* ho amáto,
 2 Amásti *կամ* hai amáto,
 3 Amò *կամ* ha amáto,
 Յ.Գ. 1 Amámmo *կի* abbiámo amáto,
 2 Amáste *կամ* avéte amáto,
 3 Amárono *կի* hanno amáto,

Գէրաիւսաբ .

- Եւ. 1 Avéva amáto, սիրեալ էի .
 2 Avévi amáto, սիրեալ էիր .
 3 Avéva amáto, սիրեալ էր .
 Յ.Գ. 1 Avevámo amáto, սիրեալ էաք .
 2 Aveváte amáto, սիրեալ էիք .
 3 Avévano amáto, սիրեալ էին :

Ապարանի .

- Եւ. 1 Amerò, սիրեցից .
 2 Amerái, սիրեցես .
 3 Amerà, սիրեցէ .
 Յ.Գ. 1 Amerémo, սիրեցուք .
 2 Ameréte, սիրեցիք .
 3 Ameránno, սիրեցեն :

սիրեցի .

սիրեցեր .

սիրեաց .

սիրեցաք .

սիրեցիք .

սիրեցին :

Հրամայան . Ներկայ .

- Եւ. 2 Ama tu, սիրեա՛ դու .
 Non amáre, մի սիրեր .
 3 Ami egli, սիրեսցէ .
 Յ.Գ. 1 Amiámo, սիրեսցուք .
 2 Amáte, սիրեցէք .
 3 A'mino, սիրեսցեն :

Սպարադասան . Ներկայ .

- Եւ. 1 Ami, սիրիցեմ .
 2 Ami, սիրիցես .
 3 Ami, սիրիցէ .
 Յ.Գ. 1 Amiámo, սիրիցեմք .
 2 Amiáte, սիրիցէք .
 3 A'mino, սիրիցեն :

Անկախութիւն .

- Եւ. 1 Amássi *կամ* ameréi, սիրէի .
 2 Amássi *կամ* amerésti, սիրէիր .
 3 Amássi *կամ* amerébbe, սիրէր .
 3-4. 1 Amássimo *կամ* amerémmo, սիրէաք .
 2 Amáste *կամ* ameréste, սիրէիք .
 3 Amássero *կամ* amerébbero, սիրէին :

Գէրաւանք .

- Եւ. 1 Avéssi amáto *կամ* avréi amato, սիրեալ էի .
 2 Avéssi amáto *կամ* avrésti amáto, սիրեալ էիր .
 3 Avésse amáto *կամ* avrébbe amáto, սիրեալ էր .
 3-4. 1 Avéssimo amáto *կամ* avrémmo amáto, սիրեալ էաք .
 2 Avéste amáto *կամ* avréste amáto, սիրեալ էիք .
 3 Avéssero amáto *կամ* avrébbero amáto, սիրեալ էին :

Ապագան .

- Եւ. 1 Avrò amáto, սիրիցեմ .
 2 Avrá amáto, սիրիցես .
 3 Avrà amáto, սիրիցէ .
 3-4. 1 Avrémo amáto, սիրիցեմք .
 2 Avréte amáto, սիրիցէք .
 3 Avránno amáto, սիրիցեն :

Կապարեալ .

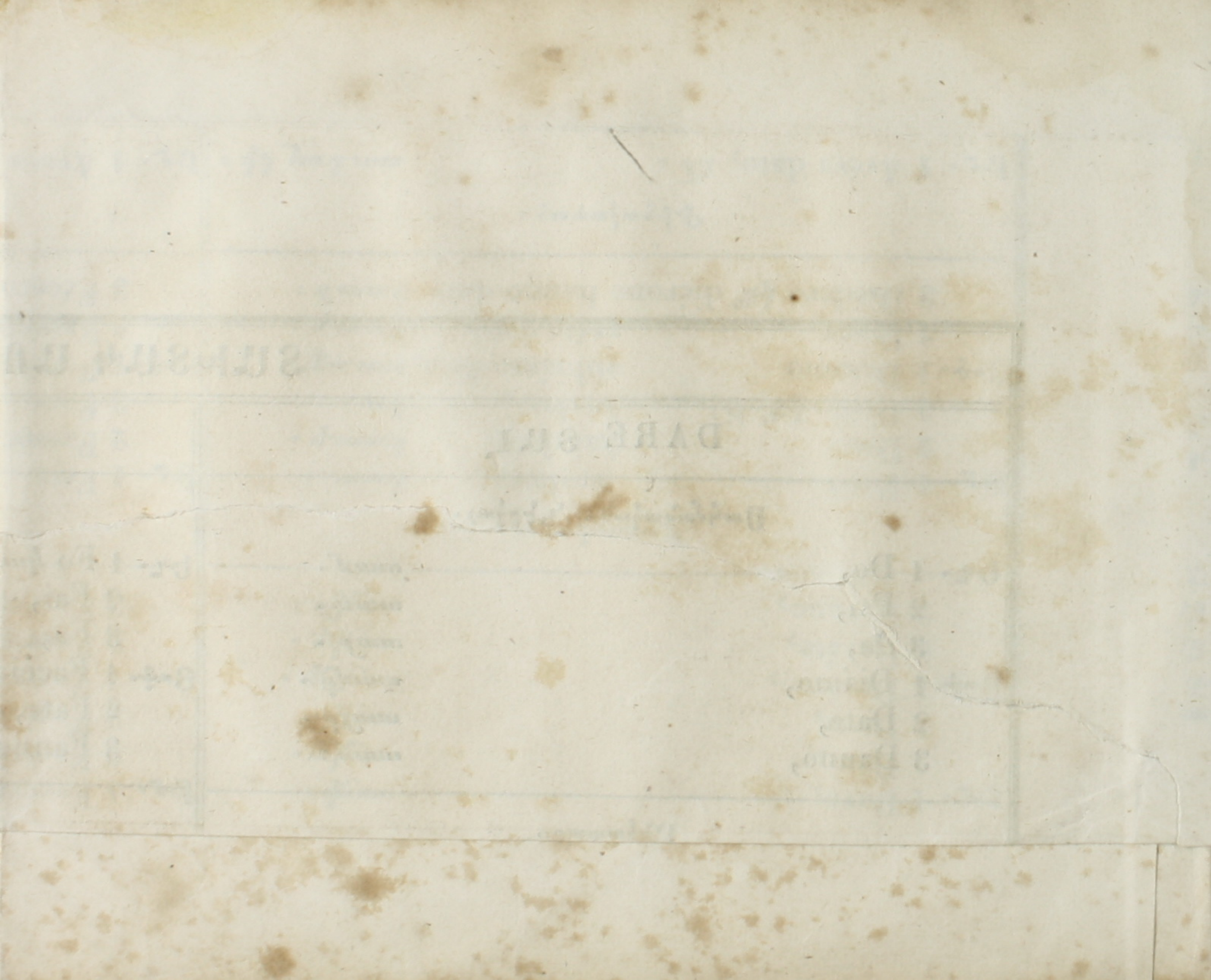
- Եւ. 1 A'bbia amáto, սիրեալ իցեմ .
 2 Abbi amáto, սիրեալ իցես .
 3 A'bbia amáto, սիրեալ իցէ .
 3-4. 1 Abbiámó amáto, սիրեալ իցեմք .
 2 Abbiáte amáto, սիրեալ իցէք .
 3 A'bbiano amáto, սիրեալ իցեն :

Անբերանք .

- Ներհայ ու Անկախութիւն .
 Amáre, սիրել :
 Անցեալ .
 Avére amáto, սիրեալ :

ՏԱԽՏԱԿ ԱՌԱՋԻՆ ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿՆ ԵՂԱԾ ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐՈՒՆ

DARE ՏԱԼ			FARE ԱՌՆԵԼ			STARE ԿԱԼ			ANDARE ԳՆԱԼ		
Սահմանափակ. Ներկայ.			Սահմանափակ. Ներկայ.			Սահմանափակ. Ներկայ.			Սահմանափակ. Ներկայ.		
Եւ. 1 Do,	տամ.		Եւ. 1 Fo <i>h</i> oif faccio,	առնեմ.		Եւ. 1 Sto,	կամ.		Եւ. 1 Vado <i>h</i> oif vo,	գնամ.	
2 Fai,	տաս.		2 Fai,	առնես.		2 Stai,	կաս.		2 Vai,	գնաս.	
3 Da,	տայ.		3 Fa,	առնէ.		3 Sta,	կայ.		3 Va,	գնայ.	
Յ. 1 Diámo,	տամք.		Յ. 1 Facciámo,	առնեմք.		Յ. 1 Stiámo,	կամք.		Յ. 1 Andiámo,	գնամք.	
2 Date,	տայք.		2 Fate,	առնէք.		2 State,	կայք.		2 Andáte,	գնայք.	
3 Danno,	տան:		3 Fanno,	առնեն:		3 Stanño,	կան:		3 Vanno,	գնան:	
Անկապ.			Անկապ.			Անկապ.			Անկապ.		
Եւ. 1 Dava,	տայի.		Եւ. 1 Facéva,	առնէի.		Եւ. 1 Stava,	կայի.		Եւ. 1 Andáva,	գնայի.	
2 Davi,	տայիր.		2 Facévi,	առնէիր.		2 Stavi,	կայիր.		2 Andávi,	գնայիր.	
3 Dava,	տայր.		3 Facéva,	առնէր.		3 Stava,	կայր.		3 Andáva,	գնայր.	
Յ. 1 Davámo,	տայաք.		Յ. 1 Facevámó,	առնէաք.		Յ. 1 Stavámó,	կայաք.		Յ. 1 Andavámó,	գնայաք.	
2 Daváte,	տայիք.		2 Faceváte,	առնէիք.		2 Staváte,	կայիք.		2 Andaváte,	գնայիք.	
3 Dávano,	տային:		3 Facévano,	առնէին:		3 Stávano,	կային:		3 Andávano,	գնային:	
Կապաւել.			Կապաւել.			Կապաւել.			Կապաւել.		
Եւ. 1 Diédi	ho dato,	էտու.	Եւ. 1 Feci	ho fatto,	արարի.	Եւ. 1 Stetti	sono stato, a,	կացի.	Եւ. 1 Andái	sono andato, a,	գնացի.
2 Desti	hai dato,	էտուր.	2 Facésti <i>h</i> oif festi	hai fatto,	արարեր.	2 Stesti	sei stato, a,	կացեր.	2 Andásti	sei andato, a,	գնացեր.
3 Diéde <i>h</i> oif diè	ha dato,	էտ.	3 Féce	ha fatto,	արար.	3 Stette	è stato, a,	էկաց.	3 Andò	è andato, a,	գնաց.
Յ. 1 Demmo	abbiamo dato,	տուաք.	Յ. 1 Facémmo	abbiamo fatto,	արարաք.	Յ. 1 Stemmo	siámo statí, e,	կացաք.	Յ. 1 Andámmo	siámo andáti, e,	գնացաք.
2 Deste	avéte dato,	էտուք.	2 Facéste <i>h</i> oif feste	avéte fatto,	արարիք.	2 Steste	siéte stati, e,	կացիք.	2 Andáste	siéte andáti, e,	գնացիք.
3 Diédéro <i>h</i> oif diérono	hanno dato	էտուեն:	3 Féceró	hanno fatto,	արարին:	3 Stéttero	sono stati, e,	կացին:	3 Andárono	sono andáti, e,	գնացին:
Գերախապ.			Գերախապ.			Գերախապ.			Գերախապ.		
Եւ. 1 Avéva dato, <i>l</i> ն:	տուեալ էի:		Եւ. 1 Avéva fatto, <i>l</i> ն:	արարեալ էի:		Եւ. 1 Era stato, <i>l</i> ն:	կացեալ էի:		Եւ. 1 Era andato, <i>l</i> ն:	գնացեալ էի:	
Ապառնի.			Ապառնի.			Ապառնի.			Ապառնի.		
Եւ. 1 Darò,	տայ.		Եւ. 1 Farò,	արարից.		Եւ. 1 Starò,	կացից.		Եւ. 1 Andrò,	գնացից.	
2 Darái,	տայես.		2 Farái,	արասցես.		2 Starái,	կացցես.		2 Andrái,	գնասցես.	
3 Darà,	տայէ.		3 Farà,	արասցէ.		3 Starà,	կացցէ.		3 Andrà,	գնասցէ.	
Յ. 1 Darémo,	տայուք.		Յ. 1 Farémo,	արասցուք.		Յ. 1 Starémo,	կացցուք.		Յ. 1 Andrémo,	գնասցուք.	
2 Daréte,	տայիք.		2 Faréte,	արասցիք.		2 Staréte,	կացցիք.		2 Andréte,	գնասցիք.	
3 Daránno,	տայեն:		3 Faránno,	արասցեն:		3 Staránno,	կացցեն:		3 Andránno,	գնասցեն:	
Հրամայական. Ներկայ.			Հրամայական. Ներկայ.			Հրամայական. Ներկայ.			Հրամայական. Ներկայ.		
Եւ. 2 Da tu; non dare,	տուր, մի տար.		Եւ. 2 Fa tu; non fare,	արա, մի առնէր.		Եւ. 2 Sta tu; non stare,	կաց, մի կար.		Եւ. 2 Va tu; non andare,	գնա, մի գնար.	
3 Dia egli,	տացէ.		3 Faccia egli,	արասցէ.		3 Stia egli,	կացցէ.		3 Vada egli,	գնացցէ.	
Յ. 1 Diámo,	տացուք.		Յ. 1 Facciámo,	արասցուք.		Յ. 1 Stiámo,	կացցուք.		Յ. 1 Andiámo,	գնացցուք.	
2 Date,	տուք.		2 Fate,	արարէք.		2 State,	կացէք.		2 Andáte,	գնացէք.	
3 Díano,	տացեն:		3 Facciano,	արասցեն:		3 Stiano,	կացցեն:		3 Vádano,	գնացցեն:	
Սորադասական. Ներկայ.			Սորադասական. Ներկայ.			Սորադասական. Ներկայ.			Սորադասական. Ներկայ.		
Եւ. 1 Dia,	տայցեմ.		Եւ. 1 Faccia,	առնիցեմ.		Եւ. 1 Stia,	կայցեմ.		Եւ. 1 Vada,	գնայցեմ.	
2 Dia <i>h</i> oif dii,	տայցես.		2 Faccia <i>h</i> oif facci,	առնիցես.		2 Stii <i>h</i> oif stia,	կայցես.		2 Vada <i>h</i> oif vadi,	գնայցես.	
3 Dia,	տայցէ.		3 Faccia,	առնիցէ.		3 Stia,	կայցէ.		3 Vada,	գնայցէ.	
Յ. 1 Diámo,	տայցեմք.		Յ. 1 Facciámo,	առնիցեմք.		Յ. 1 Stiámo,	կայցեմք.		Յ. 1 Andiámo,	գնայցեմք.	
2 Diáte,	տայցէք.		2 Facciáte,	առնիցէք.		2 Stiate,	կայցէք.		2 Andiáte,	գնայցէք.	
3 Díano,	տայցեն:		3 Facciano,	առնիցեն:		3 Stiano,	կայցեն:		3 Vádano,	գնայցեն:	
Անկապ.			Անկապ.			Անկապ.			Անկապ.		
Եւ. 1 Dessi <i>h</i> oif daréi,	տայի.		Եւ. 1 Facéssi <i>h</i> oif faréi,	առնէի.		Եւ. 1 Stessi <i>h</i> oif staréi,	կայի.		Եւ. 1 Andássi <i>h</i> oif andréi,	գնայի.	
2 Dessi <i>h</i> oif darésti,	տայիր.		2 Facéssi <i>h</i> oif farésti,	առնէիր.		2 Stessi <i>h</i> oif starésti,	կայիր.		2 Andássi <i>h</i> oif andrésti,	գնայիր.	
3 Desse <i>h</i> oif darébbe,	տայր.		3 Facésse <i>h</i> oif farébbe,	առնէր.		3 Stesse <i>h</i> oif starébbe,	կայր.		3 Andásse <i>h</i> oif andrébbe,	գնայր.	
Յ. 1 Déssimo <i>h</i> oif darémmo,	տայաք.		Յ. 1 Facéssimo <i>h</i> oif farémmo,	առնէաք.		Յ. 1 Stéssimo <i>h</i> oif starémmo,	կայաք.		Յ. 1 Andássimo <i>h</i> oif andrémmo,	գնայաք.	
2 Deste <i>h</i> oif daréste,	տայիք.		2 Facéste <i>h</i> oif faréste,	առնէիք.		2 Steste <i>h</i> oif staréste,	կայիք.		2 Andáste <i>h</i> oif andréste,	գնայիք.	
3 Déssero <i>h</i> oif darébbéro,	տային:		3 Facéssero <i>h</i> oif farébbéro,	առնէին:		3 Stéssero <i>h</i> oif starébbéro,	կային:		3 Andássero <i>h</i> oif andrébbéro,	գնային:	
Կապաւել.			Կապաւել.			Կապաւել.			Կապաւել.		
Եւ. 1 Ábbia dato, <i>l</i> ն:	տուեալիցեմ:		Եւ. 1 Ábbia fatto, <i>l</i> ն:	արարեալիցեմ:		Եւ. 1 Sia stato, <i>l</i> ն:	կացեալիցեմ:		Եւ. 1 Sia andato, <i>l</i> ն:	գնացեալիցեմ:	
Գերախապ.			Գերախապ.			Գերախապ.			Գերախապ.		
Եւ. 1 Avéssi dato <i>h</i> oif avréi dato, <i>l</i> ն:	տուեալ էի:		Եւ. 1 Avéssi fatto <i>h</i> oif avréi fatto, <i>l</i> ն:	արարեալ էի:		Եւ. 1 Fossi stato <i>h</i> oif sarei stato, <i>l</i> ն:	կացեալ էի:		Եւ. 1 Fossi andato <i>h</i> oif sarei andato, <i>l</i> ն:	գնացեալ էի:	
Ապառնի.			Ապառնի.			Ապառնի.			Ապառնի.		
Եւ. 1 Avrò dato, <i>l</i> ն:	տայցեմ:		Եւ. 1 Avrò fatto, <i>l</i> ն:	առնիցեմ:		Եւ. 1 Sarò stato, <i>l</i> ն:	կայցեմ:		Եւ. 1 Sarò andato, <i>l</i> ն:	գնայցեմ:	
Անկապ.			Անկապ.			Անկապ.			Անկապ.		
Ների. ու Անկապ. Dare,	տալ.		Ների. ու Անկապ. Fare,	առնել.		Ների. ու Անկապ. Stare,	կալ.		Ների. ու Անկապ. Andare,	գնալ.	
Կապ. ու Գերախ. Avér dato,	տուեալ.		Կապ. ու Գերախ. Avér fatto,	արարեալ.		Կապ. ու Գերախ. Essere stato,	կացեալ.		Կապ. ու Գերախ. Essere andato,	գնացեալ.	
Ապառնի. Avér a dare, <i>h</i> oif ésser per dare, <i>h</i> oif dover dare,	տալոց.		Ապառնի. Avér a fare, <i>h</i> oif ésser per fare, <i>h</i> oif dover fare,	առնելոց.		Ապառնի. Avér a stare, <i>h</i> oif ésser per stare, <i>h</i> oif dover stare,	կալոց.		Ապառնի. Avér ad andare, <i>h</i> oif ésser per andare, <i>h</i> oif dover andare,	գնալոց.	
Ընդուն. Անկապ. Dato,	տուեալ.		Ընդուն. Անկապ. Fatto,	արարեալ.		Ընդուն. Անկապ. Stante,	կացող.		Ընդուն. Անկապ. Andante,	գնացող.	
Գերախ. Dando,	տալով:		Գերախ. Faciendo,	առնելով:		Գերախ. Stando,	կալով:		Գերախ. Andando,	գնալով:	

Ապաւանի .

Aver ad amáre, *կամ* éssere per amáre,
կամ dover amáre, սիրեւոյ :

Ամաւանելու . Ներհայ .

Amánte, սիրող :

Անեալ .

Amáto, սիրեալ :

Դերհայ .

Amándo, սիրելով :

68 . Աս լծորդութեան տակը կէյնան չորս
 անկանոն բայերը՝ որ են ասոնք , dare,
 տալ, fare, առնել, stare, կալ, ու an-
 dáre, երթալ :

Ասոնց լծորդութիւնները ետեւի տախ-
 տակիս մէջ կարգաւ կը տեսնաս :

69 . Երկրորդ լծորդութիւնը որ շեշտով
 ére կը վերջանայ , ասանկ կը լծորդուի :

TEMÉRE

Սահմանական Ներհայ .

Եւ . 1	Temo,	Երկնչիմ .
2	Temí,	Երկնչիս .
3	Teme,	Երկնչի .
3-4 . 1	Temíámo,	Երկնչիմք .
2	Teméte,	Երկնչիք .
3	Témono,	Երկնչին :

Անկապար .

Եւ . 1	Teméva,	Երկնչեի .
2	Temévi,	Երկնչեիր .
3	Teméva,	Երկնչեր .
3-4 . 1	Temevámo,	Երկնչեաք .
2	Temeváte,	Երկնչեիք .
3	Temévano,	Երկնչեին :

Կապարեալ .

- Եւ . 1 Teméi *կամ* temésti *կամ* ho temúto, Երկեայ .
 2 Temésti *կամ* hai temúto, Երկեար .
 3 Temè *կամ* temétte *կամ* ha temúto, Երկեաւ .
 3-4 . 1 Temémmo *կամ* abbiámo temúto, Երկեաք .
 2 Teméste *կամ* avéte temúto, Երկեայք .
 3 Temérono *կամ* teméttero *կամ* hanno temúto, Երկեան :

Գերախաբար .

- Եւ . 1 Avéva temúto, Երկուցեալ էի .
 2 Avévi temúto, Երկուցեալ էիր .
 3 Avéva temúto, Երկուցեալ էր .
 3-4 . 1 Avevámo temúto, Երկուցեալ էաք .
 2 Aveváte temúto, Երկուցեալ էիք .
 3 Avévano temúto, Երկուցեալ էին :

Ապառնի .

- Եւ . 1 Temerò, Երկեայց .
 2 Temeràì, Երկիցես .
 3 Temerà, Երկիցէ .
 3-4 . 1 Temerémo, Երկիցուք .
 2 Temeréte, Երկիջեք .
 3 Temeráanno, Երկիցեն :

Հրամայական . Ներկայ .

- Եւ . 2 Temi tu, Երկիր .
 Non temére, Մի Երկնչիր .
 3 Tema egli, Երկիցէ .
 3-4 . 1 Temiámo, Երկիցուք .
 2 Teméte, Երկերուք .
 3 Témano, Երկիցեն :

Ստորադասական . Ներկայ .

- Եւ . 1 Tema, Երկնչիցիմ .
 2 Tema *կամ* temi, Երկնչիցիս .
 3 Tema, Երկնչիցի .
 3-4 . 1 Temiámo, Երկնչիցիմք .
 2 Temiáte, Երկնչիցեք .
 3 Témano, Երկնչիցին :

Անկախութիւն .

- Եւ. 1 Teméssi *կամ* temeréi,
 2 Teméssi *կամ* temerésti,
 3 Temésse *կամ* temerébbe,
 Յ. 4. 1 Teméssimo *կիմ* temerémmo,
 2 Teméste *կամ* temeréste,
 3 Teméssero *կիմ* temerébbero,

Երկնչէի .

Երկնչէիր .

Երկնչէր .

Երկնչէաք .

Երկնչէիք .

Երկնչէին :

Կապարէալ .

- Եւ. 1 A'bbia temúto,
 2 Abbi temúto,
 3 A'bbia temúto,
 Յ. 4. 1 Abbiámo temúto,
 2 Abbiáte temúto,
 3 A'bbiano temúto,

Երկուցեալ իցեմ .

Երկուցեալ իցես .

Երկուցեալ իցէ .

Երկուցեալ իցեմք .

Երկուցեալ իցէք .

Երկուցեալ իցեն :

Գերաշատար .

- Եւ. 1 Avéssi temúto *կամ* avréi temúto,
 2 Avéssi temúto *կամ* avrésti temúto,
 3 Avésse temúto *կամ* avrébbe temúto,
 Յ. 4. 1 Avéssimo temúto *կիմ* avrémmo temúto,
 2 Avésti temúto *կամ* avréste temúto,
 3 Avéssero temúto *կամ* avrébbero temúto,

Երկուցեալ էի .

Երկուցեալ էիր .

Երկուցեալ էր .

Երկուցեալ էաք .

Երկուցեալ էիք .

Երկուցեալ էին :

Ապառնի .

- Եւ . 1 Avrò temúto, երկնչեցիմ .
 2 Avraí temúto, երկնչեցիս .
 3 Avrà temúto, երկնչեցի .
 3-4 . 1 Avrémo temúto, երկնչեցիմք .
 2 Avréte temúto, երկնչեցեք .
 3 Avránno temúto, երկնչեցին :

Անէրեայն .

Ներհայ — Անհափար .

Temére, երկնչիլ :

Կափարեալ — Գերահափար .

Avér temúto, երկուցեալ :

Ապառնի .

Avér a temére, կամ éssere per temére,
 կամ dover temére, երկնչեցող :

Ընդունելութիւն . Ներհայ .

Teménte, երկնչող :

Անյեալ .

Temúto, երկուցեալ :

Դերբայ .

Teméndo, երկնչելով :

70 . Աս լծորդութեան տակի եղած ան-
 կանոն բայերուն վրայ քանի մը գիտ-
 նալու բաներ կան :

71 . Ան ամեն բայերը որ ére, վերջաւո-
 րութենէն առաջ շտառը ունին կա-
 նոնաւոր կերպով կը լծորդուին ամեն
 ժամանակները . բաց 'ի սահմանական
 ներկայէն, կատարեալէն, ստորագա-
 սական ներկայէն ու անցեալ ընդու-
 նելութենէն, որ ասանկ պէտք է լը-
 ծորդել :

Սահմանափակ . Ներկայ .

- Եւ . 1 Táccio, լռեմ .
 2 Taci, լռես .
 3 Tace, լռէ .
 3-4 . 1 Tacciámo, լռեմք .
 2 Tacéte, լռէք .
 3 Tácciono, լռեն :

Կարգաբեր .

- Եւ . 1 Tácqui, լռեցի .
 2 Tacésti, լռեցեր .
 3 Tácque, լռեաց .
 3-4 . 1 Tacémmo, լռեցաք .
 2 Tacéste, լռեցիք .
 3 Tácquero, լռեցին :

Սահմանափակ . Ներկայ .

- Եւ . 1 Piáccio, հաճիմ .
 2 Piáci, հաճիս .
 3 Piáce, հաճի .

Սարգսափակ . Ներկայ .

- Եւ . 1 Táccia, լռիցեմ .
 2 Táccia, լռիցես .
 3 Táccia, լռիցէ .
 3-4 . 1 Tacciámo, լռիցեմք .
 2 Tacciáte, լռիցէք .
 3 Tácciano, լռիցեն :

Աներկայ .

Tacére, լռել :

Ընդունելու չեն .

Անբեր .

Taciúto, լռեալ :

- 3-4 . 1 Piacciámo, հաճիմք .
 2 Piacéte, հաճիք .
 3 Piácciono, հաճին :

Կապարեալ .

- Եւ . 1 Piáqui, հաճեցայ .
 2 Piacésti, հաճեցար .
 3 Piáque, հաճեցաւ .
 3-4 . 1 Piacémmo, հաճեցաք .
 2 Piacéste, հաճեցայք .
 3 Piáquero, հաճեցան :

Ստորադասական . Ներկայ .

- Եւ . 1 Piáccia, հաճիցիմ .
 2 Piáccia, հաճիցիս .
 3 Piáccia, հաճիցի .
 3-4 . 1 Piacciámo, հաճիցիմք .
 2 Piacciáte, հաճիցեք .
 3 Piacciano, հաճիցին :

Անեղիւն .

Piacére, հաճիլ :

Ընդհանելովի .

Անցեալ .

Piacciúto, հաճեալ :

Ասկից բաղադրած բառերն ալ նոյնպէս
 կը ընդ որդուին . ցօ Compiacére, ևն :

Սահմանական . Ներկայ .

- Եւ . 1 Giáccio, անկեալ դնիմ .
 2 Giáci, ,, դնիս .
 3 Giáce, ,, դնի .
 3-4 . 1 Giacciámo, ,, դնիմք .
 2 Giacéte, ,, դնեք .
 3 Giácciono, ,, դնին :

Կապարեալ .

- Եւ . 1 Giáqui, անկեալ եղայ .
 2 Giacésti, ,, եղար .
 3 Giáque, ,, եղաւ .
 3-4 . 1 Giacémmo, ,, եղաք .
 2 Giacéste, ,, եղայք .
 3 Giáquero, ,, եղան :

Ստորադասական . Ներկայ .

- Եւ . 1 Giáccia, անկեալ դնիցիմ .
 2 Giáccia, ,, դնիցիս .
 3 Giáccia, ,, դնիցի .
 3-4 . 1 Giacciámo, ,, դնիցիմք .
 2 Giacciáte, ,, դնիցեք .
 3 Giacciano, ,, դնիցին :

ՏԱԽՏԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ ԼՃՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿՆ ԵՂԱԾ ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐՈՒՆ

CADÈRE ԱՆԿԱՆԵԼ	DOVÈRE ՊԱՏՄԱ	PARÈRE ԵՐԵՒԵԼ	RIANÈRE ՄԵԱԼ	POTÈRE ԿԱՐԵԼ	SAPÈRE ԳԻՏԵԼ
Սահմանափակ - Ներքայ -	Սահմանափակ - Ներքայ -	Սահմանափակ - Ներքայ -	Սահմանափակ - Ներքայ -	Սահմանափակ - Ներքայ -	Սահմանափակ - Ներքայ -
Ե. 1 Caggio կամ cado, անկանիմ. 2 Cadi, անկանիմ. 3 Cade, անկանիմ. Յ. 1 Caggiàmo կամ cadiàmo, անկանիմ. 2 Cadète, անկանիմ. 3 Caggiono կամ cadono, անկանիմ.	Ե. 1 Debbo կամ déggio կամ devo, պարտիմ. 2 Debbi կամ dei կամ devi, պարտիմ. 3 Debbe կամ dee կամ deve, պարտիմ. Յ. 1 Dobbiamo, պարտիմ. 2 Dovète, պարտիմ. 3 Debbono կամ déggiono կամ déono, պարտիմ.	Ե. 1 Pajo, երկիմ. 2 Pari, երկիմ. 3 Pare, երկիմ. Յ. 1 Pajàmo, երկիմ. 2 Parète, երկիմ. 3 Pajono, երկիմ.	Ե. 1 Rimango, մնամ. 2 Rimáni, մնամ. 3 Rimáne, մնայ. Յ. 1 Rimaniamo կամ rimanghiàmo, մնալիմ. 2 Rimanète, մնալիմ. 3 Rimàngono, մնան.	Ե. 1 Posso, կարեմ. 2 Può, կարես. 3 Può կամ puòte, կարե. Յ. 1 Possiamo, կարեմ. 2 Potète, կարեմ. 3 Póssonno, կամ ponno, կարեն.	Ե. 1 So, գիտեմ. 2 Sai, գիտես. 3 Sa, գիտե. Յ. 1 Sappiamo, գիտեմ. 2 Sapète, գիտեմ. 3 Sanno, գիտեն.
Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -
Ե. 1 Cadéva, մն. անկանիմ, մն.	Ե. 1 Dovéva, մն. պարտեմ, մն.	Ե. 1 Paréva, մն. երկեմ, մն.	Ե. 1 Rimanéva, մն. մնալիմ, մն.	Ե. 1 Potéva, մն. կարեմ, մն.	Ե. 1 Sapéva, մն. գիտեմ, մն.
Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -
Ե. 1 Caddi sono cadúto, a, անկայ. 2 Cadésti sei cadúto, a, անկար. 3 Caddè è cadúto, a, անկա. Յ. 1 Cadémmo siàmo cadúti, e, անկալ. 2 Cadéste siète cadúti, e, անկալ. 3 Caddero sono cadúti, e, անկան.	Ե. 1 Dovétti ho dovúto, պարտ եղև ինձ. 2 Dovésti hai dovúto, պարտ եղև քեզ. 3 Dovétte ha dovúto, պարտ եղև նմա. Յ. 1 Dovémmo abbiamo dovúto, պարտ եղև մեզ. 2 Dovéste avète dovúto, պարտ եղև ձեզ. 3 Dovéttero hanno dovúto, պարտ եղև նոցա.	Ե. 1 Parvi ho parúto կամ parso, երկեցայ. 2 Parésti hai parúto, երկեցար. 3 Parve ha parúto, երկեցա. Յ. 1 Parémmo abbiamo parúto, երկեցալ. 2 Paréste avète parúto, երկեցալ. 3 Párvero hanno parúto, երկեցան.	Ե. 1 Rimási sono rimásto, a, մնացիմ. 2 Rimanésti sei rimasto, a, մնացեմ. 3 Rimásè è rimásto, a, մնաց. Յ. 1 Rimanémmo siàmo rimásti, e, մնացալ. 2 Rimanéste siète rimásti, e, մնացիլ. 3 Rimásero sono rimásti, e, մնացին.	Ե. 1 Potéi ho potúto, կարացիմ. 2 potésti hai potúto, կարացեմ. 3 Poté ha potúto, կարաց. Յ. 1 Potémmo abbiamo potúto, կարացալ. 2 Potéste avète potúto, կարացիլ. 3 Potérono hanno potúto, կարացին.	Ե. 1 Seppi ho sapúto, գիտացիմ. 2 Sapésti hai sapúto, գիտացեմ. 3 Seppi ha sapúto, գիտաց. Յ. 1 Sapémmo abbiamo sapúto, գիտացալ. 2 Sapéste avète sapúto, գիտացիլ. 3 Séppero hanno sapúto, գիտացին.
Գերախառն -	Գերախառն -	Գերախառն -	Գերախառն -	Գերախառն -	Գերախառն -
Ե. 1 Era cadúto, մն. անկեալ էի, մն.	Ե. 1 Avéva dovúto, մն. պետք լեալ էին ինձ, մն.	Ե. 1 Avéva parúto, մն. երևեալ էի, մն.	Ե. 1 Era rimásto, մն. մնացեալ էի, մն.	Ե. 1 Avéva potúto, մն. կարացեալ էի, մն.	Ե. 1 Avéva sapúto, մն. գիտացեալ էի, մն.
Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -
Ե. 1 Cadrò, անկայ. 2 Cadrái, անկար. 3 Cadrà, անկա. Յ. 1 Cadrémo, անկալ. 2 Cadréte, անկալ. 3 Cadránno, անկան.	Ե. 1 Dovrò, պարտեցայ. 2 Dovrái, երկեցի քեզ. 3 Dovrà, պարտ եղև նմա. Յ. 1 Dovrémo, պարտ եղև մեզ. 2 Dovréte, պարտ եղև ձեզ. 3 Dovránno, պարտ եղև նոցա.	Ե. 1 Parrò, երկեցայ. 2 Parrái, երկեցի քեզ. 3 Parrà, երկեցի. Յ. 1 Parrémo, երկեցալ. 2 Parréte, երկեցալ. 3 Parránno, երկեցին.	Ե. 1 Rimarrò, մնացիմ. 2 Rimarrái, մնացեմ. 3 Rimarrà, մնաց. Յ. 1 Rimarrémo, մնացալ. 2 Rimarréte, մնացիլ. 3 Rimarránno, մնացին.	Ե. 1 Potrò, կարացիմ. 2 Potrái, կարացեմ. 3 Potrà, կարաց. Յ. 1 Potrémmo, կարացալ. 2 Potréte, կարացիլ. 3 Potránno, կարացին.	Ե. 1 Saprò, գիտացիմ. 2 Saprái, գիտացեմ. 3 Saprà, գիտաց. Յ. 1 Saprémo, գիտացալ. 2 Sapréte, գիտացիլ. 3 Sapránno, գիտացին.
Հրամայական - Ներքայ -	Հրամայական - Ներքայ -	Հրամայական - Ներքայ -	Հրամայական - Ներքայ -	Հրամայական - Ներքայ -	Հրամայական - Ներքայ -
Ե. 2 Cadi tu; non cadére, անկիր, մի անկանիր. 3 Cada egli, անկցի. Յ. 1 Cadiàmo, անկցուք. 2 Cadète, անկեցուք. 3 Cádano, անկցին.	Ե. 2 Debbi tu; non dovère, պարտ լցի քեզ, մի լցի քեզ. 3 Debba կամ déggia egli, պարտ լցի նմա. Յ. 1 Dobbiamo, պարտ լցի մեզ. 2 Dovète, պարտ լցի ձեզ. 3 Débbero, պարտ լցի նոցա.	Ե. 2 Pari tu; non parére, երկեաց, մի երկիր. 3 Paja egli, երկեացի. Յ. 1 Pajàmo, երկեցուք. 2 Parète, երկեցալ. 3 Pájano, երկեցին.	Ե. 2 Rimáni tu; non rianére, մնա, մի մնալ. 3 Rimána egli, մնացեմ. Յ. 1 Rimaniamo, մնացուք. 2 Rimanète, մնացեցեք. 3 Rimàngano, մնացին.	Ե. 2 Potéi tu; non potére, կարեաց, մի կարե. 3 Può egli, կարեացի. Յ. 1 Possiamo, կարեցուք. 2 Potète, կարեցալ. 3 Póssano, կարեցին.	Ե. 2 Sappi tu; non sapére, գիտեաց, մի գիտիր. 3 Sappia egli, գիտացեմ. Յ. 1 Sappiamo, գիտացուք. 2 Sappiáte, գիտացալ. 3 Sappiano, գիտացին.
Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -
Ե. 1 Cada, անկանիցիմ. 2 Cada կամ cadi, անկանիցիմ. 3 Cada, անկանիցիմ. Յ. 1 Cadiàmo, անկանիցիմ. 2 Cadiáte, անկանիցիլ. 3 Cádano, անկանիցին.	Ե. 1 Debba, պարտիցիմ. 2 Debba կամ Debbi, պարտիցիմ. 3 Debba, պարտիցիմ. Յ. 1 Dobbiamo, պարտիցիմ. 2 Dobbiate, պարտիցիլ. 3 Debbono, պարտիցին.	Ե. 1 Paja, երկեցիմ. 2 Paja, երկեցիմ. 3 Paja, երկեցիմ. Յ. 1 Pajàmo, երկեցիմ. 2 Pajáte, երկեցիլ. 3 Pajano, երկեցին.	Ե. 1 Rimána, մնացիմ. 2 Rimána կամ rimanghi, մնացեմ. 3 Rimána, մնացեմ. Յ. 1 Rimaniamo, մնացիմ. 2 Rimanghiáte, մնացիլ. 3 Rimàngano, մնացին.	Ե. 1 Possa, կարեցիմ. 2 Possa կամ Possi, կարեցեմ. 3 Possa, կարեցեմ. Յ. 1 Possiamo, կարեցիմ. 2 Possiáte, կարեցիլ. 3 Póssano, կարեցին.	Ե. 1 Sappia, գիտեցիմ. 2 Sappia կամ Sappi, գիտեցեմ. 3 Sappia, գիտեցեմ. Յ. 1 Sappiamo, գիտեցիմ. 2 Sappiáte, գիտեցիլ. 3 Sappiano, գիտեցին.
Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -
Ե. 1 Cadéssi կամ cadréi, անկանիմ. 2 Cadéssi կամ cadrésti, անկանիմ. 3 Cadéssè կամ cadrébbe, անկանիմ. Յ. 1 Cadéssimo կամ cadrémmo, անկանիմ. 2 Cadéste կամ cadréste, անկանիմ. 3 Cadéssero կամ cadrébbero, անկանիմ.	Ե. 1 Dovéssi կամ dovréi, պարտեմ. 2 Dovéssi կամ dovrésti, պարտեմ. 3 Dovéssè կամ dovrébbe, պարտեմ. Յ. 1 Dovéssimo կամ dovrémmo, պարտեմ. 2 Dovéste կամ dovréste, պարտեմ. 3 Dovéssero կամ dovrébbero, պարտեմ.	Ե. 1 Paréssi կամ parréi, երկեմ. 2 Paréssi կամ parrésti, երկեմ. 3 Paréssè կամ parrébbe, երկեմ. Յ. 1 Paréssimo կամ parrémmo, երկեմ. 2 Paréste կամ parréste, երկեմ. 3 Paréssero կամ parrébbero, երկեմ.	Ե. 1 Rimanéssi կամ rimarréi, մնալիմ. 2 Rimanéssi կամ rimarrésti, մնալիմ. 3 Rimanéssè կամ rimarrébbe, մնալիմ. Յ. 1 Rimanéssimo կամ rimarrémmo, մնալիմ. 2 Rimanéste կամ rimarréste, մնալիմ. 3 Rimanéssero կամ rimarrébbero, մնալիմ.	Ե. 1 Potéssi կամ potréi, կարեմ. 2 Potéssi կամ potrésti, կարեմ. 3 Potéssè կամ potrébbe, կարեմ. Յ. 1 Potéssimo կամ potrémmo, կարեմ. 2 Potéste կամ potréste, կարեմ. 3 Potéssero կամ potrébbero, կարեմ.	Ե. 1 Sapéssi կամ sapréi, գիտեմ. 2 Sapéssi կամ saprésti, գիտեմ. 3 Sapéssè կամ saprébbe, գիտեմ. Յ. 1 Sapéssimo կամ saprémmo, գիտեմ. 2 Sapéste կամ sapréste, գիտեմ. 3 Sapéssero կամ saprébbero, գիտեմ.
Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -
Ե. 1 Sia cadúto, մն. անկեալ լցեմ, մն.	Ե. 1 Ábbia dovúto, մն. պարտ լեալ լցե ինձ, մն.	Ե. 1 Ábbia parúto, մն. երևեալ լցեմ, մն.	Ե. 1 Sia rimásto, մն. մնացեալ լցեմ, մն.	Ե. 1 Ábbia potúto, մն. կարացեալ լցեմ, մն.	Ե. 1 Ábbia sapúto, մն. գիտացեալ լցեմ, մն.
Գերախառն -	Գերախառն -	Գերախառն -	Գերախառն -	Գերախառն -	Գերախառն -
Ե. 1 Fossi cadúto կամ sarei cadúto, մն. անկեալ էի, մն.	Ե. 1 Avéssi dovúto կամ avrei dovúto, մն. պարտ լեալ էր ինձ, մն.	Ե. 1 Avéssi parúto կամ avrei parúto, մն. երևեալ էի, մն.	Ե. 1 Fossi rimásto կամ sarei rimásto, մն. մնացեալ էի, մն.	Ե. 1 Avéssi potúto կամ avrei potúto, մն. կարացեալ էի, մն.	Ե. 1 Avéssi sapúto կամ avrei sapúto, մն. գիտացեալ էի, մն.
Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -
Ե. 1 Sarò cadúto, մն. անկանիցիմ, մն.	Ե. 1 Avrò dovúto, մն. պարտիցիմ, մն.	Ե. 1 Avrò parúto, մն. երկեցիմ, մն.	Ե. 1 Sarò rimásto, մն. մնացեմ, մն.	Ե. 1 Avrò potúto, մն. կարեցիմ, մն.	Ե. 1 Avrò sapúto, մն. գիտեցիմ, մն.
Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -	Անիմալ -
Ներք. - Անիմալ. Cadére, անկանիմ. Անիմալ. Esser cadúto, անկեալ. Անիմալ. Esser per cadére, կամ dover cadére, անկանիցիմ. Անիմալ. Cadénte, անկող. Անիմալ. Cadúto, անկեալ. Անիմալ. Cadéndo, անկանիցիլ.	Ներք. - Անիմալ. Dovère, պարտեմ. Անիմալ. Avér dovúto, պարտեցեալ. Անիմալ. Dovúto, պարտ լեալ. Անիմալ. Dovéndo, պարտեցիլ.	Ներք. - Անիմալ. Parére, երկեմ. Անիմալ. Avér parúto, երևեալ. Անիմալ. Avér a parére, կամ éssere per parére, կամ dover parére, երկեցիմ. Անիմալ. Parúto կամ parso, երևեալ. Անիմալ. Paréndo, երևեցիլ.	Ներք. - Անիմալ. Rimanére, մնալ. Անիմալ. Avér rimásto, մնացեալ. Անիմալ. Avér a rianére, կամ éssere per rianére, կամ dover rianére, մնացիմ. Անիմալ. Rimanénte, մնացիմ. Անիմալ. Rimásto կամ rimáso, մնացեալ. Անիմալ. Rimanéndo, մնացիլ.	Անիմալ. Potére, կարեմ. Անիմալ. Avér potúto, կարացեալ. Անիմալ. Avér a potére, կամ éssere per potére, կարեցիմ. Անիմալ. Poténte, կարող. Անիմալ. Potúto, կարացեալ. Անիմալ. Poténdo, կարեցիլ.	Անիմալ. Sapére, գիտեմ. Անիմալ. Avér sapúto, գիտացեալ. Անիմալ. Avér a sapére, կամ éssere per sapére, կամ dover sapére, գիտեցիմ. Անիմալ. Sapiénte, գիտեցիմ. Անիմալ. Sapúto, գիտացեալ. Անիմալ. Sapéndo, գիտեցիլ.

ՏԱԽՏԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿՆ ԵՂԱԾ ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐՈՒՆ

SEDÈRE ՆՍՏԻՒ		TENÈRE ՈՒՆԵԼ, ԸՄԲՈՆԵԼ		VALÈRE ԶՕՐԵԼ		VEDÈRE ՏԵՍԱՆԵԼ		VOLÈRE ԿԱՄԻՒ	
Սահմանափակ - Ներկայ		Սահմանափակ - Ներկայ		Սահմանափակ - Ներկայ		Սահմանափակ - Ներկայ		Սահմանափակ - Ներկայ	
Ե. 1 Seggo կամ siédo, 2 Siédi, 3 Siéde, 3+4. 1 Seggiámó կամ seditámó, 2 Sedéte, 3 Séggono կամ séggiono կամ siédono,	նստիմ. նստիս. նստի. նստիմք. նստիք. նստին:	Ե. 1 Tengo, 2 Tiéni, 3 Tiéne, 3+4. 1 Teniámó կամ tenghiámó, 2 Tenéte, 3 Téggono,	ըմբռնեմ. ըմբռնես. ըմբռնե. ըմբռնեմք. ըմբռնեք. ըմբռնեն:	Ե. 3 Valgo կամ váglio, 2 Vali, 3 Vale, 3+4. 1 Vagliámó կամ valghiámó, 2 Valéte, 3 Válgono կամ vágliono,	զորեմ. զորես. զորե. զորեմք. զորեք. զորեն:	Ե. 1 Vedo կամ veggo կամ véggio, 2 Vedi, 3 Vede, 3+4. 1 Vediámó կամ veggíámó, 2 Vedéte, 3 Védono կամ véggono կամ véggiono,	տեսանեմ. տեսանես. տեսանե. տեսանեմք. տեսանեք. տեսանեն:	Ե. 1 Vóglio, 2 Vuói, 3 Vuóle, 3+4. 1 Vogliámó, 2 Voléte, 3 Vógliono,	կամիմ. կամիս. կամի. կամիմք. կամիք. կամին:
Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար	
Ե. 1 Sedéva, ԼՆ:	նստելի, ԼՆ:	Ե. 1 Tenéva, ԼՆ:	ըմբռնելի, ԼՆ:	Ե. 1 Valéva, ԼՆ:	զորելի, ԼՆ:	Ե. 1 Vedéva, ԼՆ:	տեսանելի, ԼՆ:	Ե. 1 Voléva, ԼՆ:	կամելի, ԼՆ:
Կաբարեալ		Կաբարեալ		Կաբարեալ		Կաբարեալ		Կաբարեալ	
Ե. 1 Sedéi կամ sedétti, ho sedúto, mi sono sedúto, a, 2 Sedésti, hai sedúto, ti sei sedúto, a, 3 Sedé կամ sedétte, ha sedúto, si é sedúto, a, 3+4. 1 Sedémmo, abbiámó sedúto, ci siámó sedúti, e, 2 Sedéste, avéte sedúto, vi siéte sedúti, e, 3 Sedérono կամ sedétero, hanno sedúto, si sono sedúti, e,	նստայ. նստար. նստաւ. նստարք. նստայք. նստան:	Ե. 1 Tenni ho tenúto, ըմբռնեցի. 2 Tenésti hai tenúto, ըմբռնեցես. 3 Tenne ha tenúto, ըմբռնեացի. 3+4. 1 Tenémmo abbiámó tenúto, ըմբռնեցաք. 2 Tenéste avéte tenúto, ըմբռնեցեք. 3 Ténnero hanno tenúto, ըմբռնեցին:		Ե. 1 Valsi ho valso կամ valúto, զորեցի. 2 Valésti hai valso, զորեցես. 3 Valse ha valso, զորեացի. 3+4. 1 Valémmo abbiámó valso, զորեցաք. 2 Valéste avéte valso, զորեցեք. 3 Válsero hanno valso, զորեցին:		Ե. 1 Vidi ho vedúto կամ visto, տեսի. 2 Vedésti hai vedúto, տեսես. 3 Vide ha vedúto, տեսաւ. 3+4. 1 Vedémmo abbiámó vedúto, տեսարք. 2 Vedéste avéte vedúto, տեսեք. 3 Videro hanno vedúto, տեսին:		Ե. 1 Volli ho volúto, կամեցայ. 2 Volésti hai volúto, կամեցար. 3 Volle ha volúto, կամեցաւ. 3+4. 1 Volémmo abbiámó volúto, կամեցաք. 2 Voléste avéte volúto, կամեցաք. 3 Vóllero hanno volúto, կամեցան:	
Գերաբար		Գերաբար		Գերաբար		Գերաբար		Գերաբար	
Ե. 1 Avéva sedúto, ԼՆ. կամ mi era seduto, ԼՆ:	նստեալ էի, ԼՆ:	Ե. 1 Avéva tenúto, ԼՆ:	ըմբռնեալ էի, ԼՆ:	Ե. 1 Avéva valso, ԼՆ.	զորեալ էի, ԼՆ:	Ե. 1 Avéva vedúto, ԼՆ:	տեսեալ էի, ԼՆ:	Ե. 1 Avéva volúto, ԼՆ:	կամեցեալ էի, ԼՆ:
Ազառնի		Ազառնի		Ազառնի		Ազառնի		Ազառնի	
Ե. 1 Sedrò, 2 Sedrái, 3 Sedrà, 3+4. 1 Sedrémo, 2 Sedréte, 3 Sedráanno,	նստայց. նստցիս. նստցի. նստցուք. նստցեք. նստցին:	Ե. 1 Terrò, 2 Terrái, 3 Terrà, 3+4. 1 Terrémo, 2 Terréte, 3 Terráanno,	ըմբռնեցից. ըմբռնեցես. ըմբռնեցե. ըմբռնեցուք. ըմբռնեցեք. ըմբռնեցին:	Ե. 1 Varrò, 2 Varrái, 3 Varrà, 3+4. 1 Varrémo, 2 Varréte, 3 Varráanno,	զորեցից. զորեցես. զորեցե. զորեցուք. զորեցեք. զորեցին:	Ե. 1 Vedrò, 2 Vedrái, 3 Vedrà, 3+4. 1 Vedrémo, 2 Vedréte, 3 Vedráanno,	տեսից. տեսցիս. տեսցե. տեսցուք. տեսցեք. տեսցին:	Ե. 1 Vorrò, 2 Vorrái, 3 Vorrà, 3+4. 1 Vorrémo, 2 Vorréte, 3 Vorráanno,	կամեցայց. կամեցցիս. կամեցցի. կամեցցուք. կամեցցեք. կամեցցին:
Հրամայական - Ներկայ		Հրամայական - Ներկայ		Հրամայական - Ներկայ		Հրամայական - Ներկայ		Հրամայական - Ներկայ	
Ե. 2 Siédi tu; non sedére, 3 Segga egli, 3+4. 1 Sediámó կամ seggiámó, 2 Sedéte, 3 Séggano,	նիստ, մի նստիլ. նստցի. նստցուք. նստարուք. նստցին:	Ե. 2 Tiéni tu; non tenére, 3 Tenga egli, 3+4. 1 Teniámó կամ tenghiámó, 2 Tenéte, 3 Téggano,	ըմբռնեա, մի ըմբռնել. ըմբռնեցե. ըմբռնեցեք. ըմբռնեցեք. ըմբռնեցեն:	Ե. 2 Vagli tu; non valére, 3 Valga egli, 3+4. 1 Vagliámó, 2 Valéte, 3 Válgano,	զորեա, մի զորել. զորեցե. զորեցուք. զորեցեք. զորեցեն:	Ե. 2 Vedi կամ ve' tu; non vedére, 3 Veda կամ vegga egli, 3+4. 1 Vediámó կամ veggíámó, 2 Vedéte, 3 Védano կամ véggano,	տես, մի տեսանել. տեսցե. տեսցուք. տեսեք. տեսցեն:	Ե. 2 Vogli tu; non volére, 3 Voglia egli, 3+4. 1 Vogliámó, 2 Voléte, 3 Vógliano,	կամեա, մի կամիլ. կամեցի. կամեցուք. կամեցարուք. կամեցին:
Ստորադասական - Ներկայ		Ստորադասական - Ներկայ		Ստորադասական - Ներկայ		Ստորադասական - Ներկայ		Ստորադասական - Ներկայ	
Ե. 1 Segga, 2 Segga կամ segghi, 3 Segga, 3+4. 1 Sediámó կամ seggiámó, 2 Sediáte կամ seggiáte, 3 Séggano,	նստիցիմ. նստիցիս. նստիցի. նստիցիմք. նստիցիք. նստիցին:	Ե. 1 Tenga, 2 Tenga կամ tenghi, 3 Tenga, 3+4. 1 Teniámó կամ tenghiámó, 2 Teniáte կամ tenghiáte, 3 Téggano,	ըմբռնիցեմ. ըմբռնիցես. ըմբռնիցե. ըմբռնիցեմք. ըմբռնիցեք. ըմբռնիցեն:	Ե. 1 Valga, 2 Valga կամ valghi, 3 Valga, 3+4. 1 Vagliámó, 2 Vagliáte, 3 Válgano,	զորիցեմ. զորիցես. զորիցե. զորիցեմք. զորիցեք. զորիցեն:	Ե. 1 Veda կամ vegga, 2 Veda, vegga, vegggi, veggí, 3 Veda կամ vegga, 3+4. 1 Vediámó կամ veggíámó, 2 Vediáte, կամ veggíáte, 3 Védano կամ véggano,	տեսանիցեմ. տեսանիցես. տեսանիցե. տեսանիցեմք. տեսանիցեք. տեսանիցեն:	Ե. 1 Voglia 2 Vógliá, կամ vogli, 3 Voglia, 3+4. 1 Vogliámó, 2 Vogliáte, 3 Vógliano,	կամիցիմ. կամիցիս. կամիցի. կամիցիմք. կամիցիք. կամիցին:
Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար	
Ե. 1 Sedéssi կամ sederéi ու sederéi, 2 Sedéssi կամ sederéstí ու sederéstí, 3 Sedéssé կամ sederébbe ու sederébbe, 3+4. 1 Sedéssimo կամ sederémimo ու sederémimo, 2 Sedéste կամ sederéste ու sederéste, 3 Sedéssero կամ sederébbero ու sederébbero,	նստեի. նստելի. նստեիք. նստալք. նստելք. նստելին:	Ե. 1 Tenéssi կամ terreí, 2 Tenéssi կամ terréstí, 3 Tenéssé կամ terrébbe, 3+4. 1 Tenéssimo կամ terrémimo, 2 Tenéste կամ terréste, 3 Tenéssero կամ terrébbero,	ըմբռնեի. ըմբռնելի. ըմբռնեիք. ըմբռնեալք. ըմբռնելք. ըմբռնելին:	Ե. 1 Valéssi կամ varréi, 2 Valéssi կամ verréstí, 3 Valéssé կամ varébbe, 3+4. 1 Valéssimo կամ varrémmo, 2 Valéste կամ varréste, 3 Valéssero կամ varrébbero,	զորելի. զորելիք. զորեք. զորեալք. զորելք. զորելին:	Ե. 1 Vedéssi կամ vedréi, 2 Vedéssi կամ vedrésti, 3 Vedéssé կամ vedrébbe, 3+4. 1 Vedéssimo կամ vedrémmo, 2 Vedéste կամ vedréste, 3 Vedéssero կամ vedrébbero,	տեսանեի. տեսանելիք. տեսանեիք. տեսանեալք. տեսանելք. տեսանելին:	Ե. 1 Voléssi կամ vorréi, 2 Voléssi կամ vorrésti, 3 Voléssé կամ vorrébbe, 3+4. 1 Voléssimo կամ vorrémmo, 2 Voléste կամ vorréste, 3 Voléssero կամ vorrébbero,	կամելի. կամելիք. կամելք. կամեալք. կամելք. կամելին:
Կաբարեալ		Կաբարեալ		Կաբարեալ		Կաբարեալ		Կաբարեալ	
Ե. 1 Ábbia sedúto, ԼՆ. կամ mi sia sedúto, ԼՆ:	նստեալ իցեմ, ԼՆ:	Ե. 1 Ábbia tenúto, ԼՆ:	ըմբռնեալ իցեմ, ԼՆ:	Ե. 1 Ábbia valso, ԼՆ:	զորեալ իցեմ, ԼՆ:	Ե. 1 Ábbia vedúto, ԼՆ:	տեսեալ իցեմ, ԼՆ:	Ե. 1 Ábbia volúto, ԼՆ:	կամեցեալ իցեմ, ԼՆ:
Գերաբար		Գերաբար		Գերաբար		Գերաբար		Գերաբար	
Ե. 1 Avéssi կամ avréi sedúto, ԼՆ. ու mi fossi կամ mi sarei sedúto, ԼՆ:	նստեալ էի, ԼՆ:	Ե. 1 Avéssi tenúto կամ avréi tenúto, ԼՆ: ըմբռնեալ էի, ԼՆ:		Ե. 1 Avéssi valso կամ avréi valso, ԼՆ: զորեալ էի, ԼՆ:		Ե. 1 Avéssi vedúto կամ avréi vedúto, ԼՆ: տեսեալ էի, ԼՆ:		Ե. 1 Avéssi volúto կամ avréi volúto, ԼՆ: կամեցեալ էի, ԼՆ:	
Ազառնի		Ազառնի		Ազառնի		Ազառնի		Ազառնի	
Ե. 1 Avrò sedúto, ԼՆ. կամ mi sarò sedúto, ԼՆ:	նստիցիմ, ԼՆ:	Ե. 1 Avrò tenúto, ԼՆ:	ըմբռնիցեմ, ԼՆ:	Ե. 1 Avrò valso, ԼՆ:	զորիցեմ, ԼՆ:	Ե. 1 Avrò vedúto, ԼՆ:	տեսանիցեմ, ԼՆ:	Ե. 1 Avrò volúto, ԼՆ:	կամիցիմ, ԼՆ:
Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար		Անիաբար	
Ների. ու Անիաբ. Sedére, Կաբ. ու Գերաբ. Avér seduto կամ éssersi sedúto, Ազառնի. Avér a sedére, կամ éssere per sedére, կամ dover sedére, Անիաբ. Ների. Sedénte, Անիաբ. Sedúto, Ների. Sedéndo,	նստել. նստեալ. նստելոյ. նստող. նստեալ. նստելով:	Ների. ու Անիաբ. Tenére, Կաբ. ու Գերաբ. Avér tenúto, Ազառնի. Avér a tenére, կամ éssere per tenére, կամ dover tenére, Անիաբ. Ների. Tenénte, Անիաբ. Tenúto, Ների. Tenéndo,	ըմբռնել. ըմբռնեալ. ըմբռնելոյ. ըմբռնող. ըմբռնեալ. ըմբռնելով:	Ների. ու Անիաբ. Valére, Կաբ. ու Գերաբ. Avér valso, Ազառնի. Avér a valére, կամ éssere per valére, կամ dover valére, Անիաբ. Ների. Valénte, Անիաբ. Valso կամ valúto, Ների. Valéndo,	զորել. զորեալ. զորելոյ. զորող. զորեալ. զորելով:	Ների. ու Անիաբ. Vedére, Կաբ. ու Գերաբ. Avér vedúto, Ազառնի. Avér a vedére, կամ éssere per vedére, կամ dover vedére, Անիաբ. Ների. Veggénte, Անիաբ. Vedúto կամ visto, Ների. Vedéndo կամ veggéndo, տեսանելով:	տեսանել. տեսեալ. տեսանելոյ. տեսող. տեսեալ. տեսանելով:	Ների. ու Անիաբ. Volére, Կաբ. ու Գերաբ. Avér volúto, Ազառնի. Avér a volére, կամ éssere per volére, կամ dover volére, Անիաբ. Ների. Volénte, Անիաբ. Volúto, Ների. Voléndo,	կամիլ. կամեցեալ. կամելոյ. կամեցող. կամեցեալ. կամելով:

Անէրեայն .

Gacére, անկեալ գնիլ :
Ընդհանելու-նիւն .

Անցեալ .

Gaciúto, ընկողմանեալ, կամ անկեալ :
Սկից բաղադրած բառերն ալ նոյն
սէս կըլծորդուին . ք Soggiacére, ան :
72 . Solére , սովոր լինել : Աս բայը պա-
կաաւոր է, ու միայն աս ժամանակ
ներ ունի :

Սահմանափակ . Ներհայ .

Եւ 1 Sóglio, սովոր եմ .
2 Suóli, սովոր ես .
3 Suóle, սովոր է .

3-4 . 1 Sogliámo, սովոր եմք .
2 Soléte, սովոր էք .
3 Sógliono, սովոր են :

Անկապար .

Եւ . Soléva, սովոր էի . և այլն : Իսկ
մնացած ժամանակները կըլծորդուին
essere օժանդակ բայով ու solito ան-
ցեալ ընդունելութեամբ :

73 . Աս ետևի տախտակիս մէջ դրած
տասնըմէկ բայերն ալ մասնաւոր կեր-
պով կըլծորդուին :

74 . Երրորդ լծորդութիւն , որուն ere
յանգը առանց չեշտի կըվերջանայ :

LÉGGERE

Սահմանափակ . Ներհայ .

Եւ 1 Leggo, ընթեռնում .
2 Leggi, ընթեռնուս .
3 Legge, ընթեռնու .

3-4 . 1 Leggiámo, ընթեռնումք .
2 Leggéte, ընթեռնուք .
3 Léggono, ընթեռնուն :

Անկարար .

Եւ . 1 Leggèva,
2 Leggèvi,
3 Leggèva,

ընթեռնուի .
ընթեռնուիր .
ընթեռնոյր .

3-4 . 1 Leggevámó,
2 Leggeváte,
3 Leggévano,

ընթեռնուաք .
ընթեռնուիք .
ընթեռնուին :

Յարարեալ .

Եւ . 1 Lessi *կամ* ho letto,
2 Leggèsti *կամ* hai letto,
3 Lésse *կամ* ha letto,
3-4 . 1 Leggémmo *կամ* abbiámó letto,
2 Leggèste *կամ* avéte letto,
3 Léssero *կամ* hanno letto,

ընթերցայ .
ընթերցար .
ընթերցաւ .
ընթերցաք .
ընթերցայք .
ընթերցան :

Գերաւարար .

Եւ . 1 Avéva letto, ընթերցեալ էի .
2 Avévi letto, ընթերցեալ էիր .
3 Avéva letto, ընթերցեալ էր .
3-4 . 1 Avevámó letto, ընթերցեալ էաք .
2 Aveváte letto, ընթերցեալ էիք .
3 Avévano letto, ընթերցեալ էին :

Ապարհի .

Եւ . 1 Leggerò,
2 Leggerái,
3 Leggerà,
3-4 . 1 Leggerémo,
2 Leggeréte,
3 Leggeráanno,

ընթերցաց .
ընթերցցի .
ընթերցցի .
ընթերցցուք .
ընթերցջե .
ընթերցցին :

Հրահայտական. Ներկայ.

- Եւ. 2 Leggi tu, ընթերցիր.
Non leggere, մի ընթեռնուր.
3 Legga, ընթերցցի.
3-4. 1 Leggiámo, ընթերցցուք.
2 Leggète, ընթերցեք.
3 Léggano, ընթերցցին:

Անկախ.

- Եւ. 1 Leggéssi *կամ* leggeréi,
2 Leggéssi *կամ* leggerésti,
3 Leggésse *կամ* leggerébbo,
3-4. 1 Leggéssimo *կամ* leggerémmo,
2 Leggéste *կամ* leggeréste,
3 Leggéssero *կամ* leggerébbero,

Կախարէալ.

- Եւ. 1 A'bbia letto,
2 Abbi letto,
3 A'bbia letto,
3-4. 1 Abbiámo letto,
2 Abbiáte letto,
3 A'bbiano letto,

Ստորադասական. Ներկայ.

- Եւ. 1 Legga, ընթեռնուցում.
2 Legga, ընթեռնուցուս.
3 Legga, ընթեռնուցու.
3-4. 1 Leggiámo, ընթեռնուցումք.
2 Leggiáte, ընթեռնուցուք.
3 Léggano, ընթեռնուցուն:

ընթեռնուի.

ընթեռնուիր.

ընթեռնոյր.

ընթեռնուաք.

ընթեռնուեք.

ընթեռնուին:

ընթերցեալ իցեմ.

ընթերցեալ իցես.

ընթերցեալ իցէ.

ընթերցեալ իցեմք.

ընթերցեալ իցեք.

ընթերցեալ իցեն:

Գէրաիափար .

- Եւ . 1 Avéssi letto *կամ* avréi letto,
 2 Avéssi letto *կամ* avrésti letto,
 3 Avésse letto *կամ* avrébbe letto,
 3-4 . 1 Avéssimo letto *կամ* avrémmo letto,
 2 Avéste letto *կամ* avréste letto,
 3 Avéssero letto *կամ* avrébbero letto,

Ապառնի .

- Եւ . 1 Avrò letto, ընթեռնուցում .
 2 Avrái letto, ընթեռնուցուս .
 3 Avrà letto, ընթեռնուցու .
 3-4 . 1 Avrémo letto, ընթեռնուցումք .
 2 Avréte letto, ընթեռնուցուք .
 3 Avránno letto, ընթեռնուցուն :

Անէրեայն .

Ներիայ — Անիափար .

Léggere, ընթեռնուլ :

Կափարեալ — Գէրաիափար .

Avér letto, ընթերցեալ :

ընթերցեալ էի .

ընթերցեալ էիր .

ընթերցեալ էր .

ընթերցեալ էաք .

ընթերցեալ էիք .

ընթերցեալ էին :

Ապառնի .

Avér a léggere, *կամ* éssere per léggere,
կամ dover léggere, ընթեռնուց :

Ընդհանուր — Ներիայ .

Leggènte, ընթերցող :

Անշեալ .

Létto, ընթերցեալ :

Դերբայ .

Leggèndo, ընթեռնուով :

75 . Աս լծորդուլթեանս անկանոն բայե-
 ըր ասոնք են, որ ետեւի տախտակին մէջ
 կըդնենք :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՒ ԵՐՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ՎՐԱՅ ԳԻՏԵԼԻՔ

76. Երկրորդ ու երրորդ լծորդութեան տակը ինկած բայերուն մեծ մասին սահմանական կատարեալը ու անցեալ ընդունելու թիւնը անկանոն են. և որովհետեւ երկուքին ալ անկանոնութիւնը միակերպ է, հարկաւոր է որ հոս մէկքանի գիտելիք դնենք անոնց վրայ:	Credo, հաւատամ. որուն կատարեալը կըլլայ credéi կամ credétti, Cedo, տեղի տամ. cedéi կամ cedétti. Fendo, ճեղքեմ. fendéi կամ fendétti. Pendo, կախիմ. pendéi կամ pendétti. Perdo, կորուսանեմ. perdéi կամ perdétti. Rendo, հատուցանեմ. rendéi կամ rendétti. Splendo, փայլեմ. splendéi կամ splendétti. Vendo, վաճառեմ. vendéi կամ vendétti.
ա. Սահմանական ներկային օ տառէն առաջ թէ որ գտուին d, nd, ու g գրերը, անոնք կատարեալի մէջ s կը փոխուին. օր. rido, ծիծաղիմ. risi; rispóndo, պատասխանեմ. rispósi; pungo, խայթեմ. punsi. Աս կանոնէս դուրս են ետեւի բայերը.	բ. Սահմանական ներկային վերջի օ տառէն առաջ թէ որ c, gg, v, l, գրերը գրանուին, ss կը փոխուին կատարեալի մէջ. օր. Conduco, արգելեմ. condussi. Leggo, ընթեռնում. lessi.

Scrivo, գրեմ. scrissi.

Scuóto, ցնցեմ. scossi.

Կանոնէս կրխոտորին քանի մը բայեր,
Ricévere, ընդունիմ. որ կըլլայ ricevèi
կամ ricevètti.

Bévere, ըմպեմ. որ կըլլայ bevèi կամ
bevètti.

77. Գիտնալու է որ անցեալ ընդունե-
լութիւնը միշտ սահմանականին կա-
տարեալէն կը շինուի. որուն վրայ մէկ
քանի գիտելու կանոններ կան:

Թ. Որ բայերուն որ սահմանական կա-
տարեալին առջի դէմքը ei կամ etti,
կը վերջանայ, անցեալ ընդունելու
թիւնը úto, կըլլայ. օր
Temèi կամ temètti, ընդունելութիւն,
temúto.

Credèi կամ credètti, credúto.

Բ. Ան բայերուն որ սահմանական կա-
տարեալին առջի դէմքը կը վերջանայ

ssi, ընդունելութիւն կըլլայ to, ինչպէս.

Afflíssi, ընդունելութիւն, afflító.

Distrússi, destrúto.

Lessi, letto.

Trassi, tratto.

Աս կանոնէ գուրս են affíssi, discússi,
mossi, percóssi, որոնց ընդունելու
թիւնը affisso, discúso, mosso, per-
cóso կըլլան:

Դ. Որ բայերուն սահմանական կատա-
րեալին առջի դէմքը si ըլլայ՝ ու-
անկէ առաջ ձայնաւոր գիր մը գտուի,
ընդունելութիւնը so կը փոխուի. օր

Chiúsi, chiúso.

Presi, preso.

Rasi, raso.

Risi, riso.

Rosi, roso.

Աս կանոնէս կրխոտորի chiési բառը,
որուն ընդունելութիւնը chiéstó կըլլայ:

77. Որ բայերուն սահմանական կատարեալին առաջին դէմքը si ըլլայ, ու իրմէ առաջ բաղաձայն տառ մը գտուի, ընդունելու թիւնն ալ to կը փոխուի. օր
 Colsi, colto.
 Finsi, finto.
 Scelsi, scelto.
 Spensi, spento.
 Torsi, torto.
 Աս կանոնէս դուրս են calsi, corsi, mor-
 si, sparsi, strinsi, valsi բայերը ու

ընդ ընդունելու թիւնը caláto, corso, morso, sparso, stretto, valúto կը ըլլայ :
 78. Տախտակներուն մէջ դրած բայերէն զատ՝ որ աս կանոններու տակը կերթան, կան աս բայերս ալ.
 Méttre, դնել. որուն կատարեալը կը ըլլայ misi, ու անցեալ ընդունելու թիւնը կը ըլլալ messo.
 Náscere, ծնանիլ. nácqui, nato.
 Nuócere, վնասել. nócqui, nociúto.
 Rómpere, բեկանել. ruppi, rotto.

79. Չորրորդ լծորդու թիւն՝ որ íre կը վերջանայ :

SENTIRE

Սահմանական. Ներկայ.

Եւ. 1 Sento,
 2 Senti,
 3 Sente,

զգամ.
 զգաս.
 զգայ.

Յ. 4. 1 Sentiámo,
 2 Sentíte,
 3 Séntono,

զգամք.
 զգաք.
 զգան :

Ահաբար .

Եւ . 1 Sentíva, զգայի .
 2 Sentívi, զգայիր .
 3 Sentíva, զգայր .

Յ-Գ . 1 Sentivámo, զգայաք .
 2 Sentiváte, զգայիք .
 3 Sentívano, զգային :

Կապարէալ .

Եւ . 1 Sentíi *կամ* ho sentíto,
 2 Sentísti *կամ* hai sentíto,
 3 Sentì *կամ* ha sentíto,
 Յ-Գ . 1 Sentímmo *կամ* abbiámo sentíto,
 2 Sentíste *կամ* avéte sentíto,
 3 Sentírono *կամ* hanno sentíto,

զգացի .
 զգացեր .
 զգաց .
 զգացաք .
 զգացիք .
 զգացին :

Գերաւարար .

Եւ . 1 Avéva sentíto, զգացեալ էի .
 2 Avévi sentíto, զգացեալ էիր .
 3 Avéva sentíto, զգացեալ էր .
 Յ-Գ . 1 Avevámo sentíto, զգացեալ էաք .
 2 Aveváte sentíto, զգացեալ էիք .
 3 Avévano sentíto, զգացեալ էին :

Աղաւնի .

Եւ . 1 Sentirò, զգացից .
 1 Sentirái, զգացես .
 3 Sentirà, զգացէ .
 Յ-Գ . 1 Sentirémo, զգացուք .
 2 Sentiréte, զգասցիք .
 3 Sentiránno, զգացին :

Հրամայական . Ներկայ .

- Եւ . 2 Senti tu, զգա .
 Non sentire, մի զգար .
 3 Senta, զգասցէ .
 Յ-Գ . 1 Sentiámo, զգասցուք .
 2 Sentíte, զգացէք .
 3 Séntano, զգասցեն :

Ստորադասական . Ներկայ .

- Եւ . 1 Senta, զգայցեմ .
 2 Senta, զգայցեմ .
 3 Senta, զգայցէ .
 Յ-Գ . 1 Sentiámo, զգայցեմք .
 2 Sentiáte, զգայցէք .
 3 Séntano, զգայցեն .

Անկապար .

- Եւ . 1 Sentíssi կամ sentiréi, զգայի .
 2 Sentíssi կամ sentirésti, զգայիր .
 3 Sentísse կամ sentirébbe, զգայր .
 Յ-Գ . 1 Sentíssimo կմ sentirémmo, զգայաք .
 2 Sentístе կամ sentiréste, զգայիք .
 3 Sentíssero կմ sentirébbero, զգային :

Անկապական .

- Եւ . 1 A'bbia sentíto, զգացեալ իցեմ .
 2 Abbi sentíto, զգացեալ իցես .
 3 A'bbia sentíto, զգացեալ իցէ .
 Յ-Գ . 1 Abbiámo sentíto, զգացեալ իցեմք .
 2 Abbiáte sentíto, զգացեալ իցէք .
 3 A'bbiano sentíto, զգացեալ իցեն :

Գիշակապար .

- Եւ . 1 Avéssi *կամ* avréi sentíto,
 2 Avéssi *կամ* avrésti sentíto,
 3 Avésse *կամ* avrébbe sentíto,
 3-4 . 1 Avéssimo *կմ* avrémmo sentíto,
 2 Avéste *կամ* avréste sentíto,
 3 Avéssero *կմ* avrébbero sentíto,

զգացեալ էի .
 զգացեալ էիր .
 զգացեալ էր .
 զգացեալ էաք .
 զգացեալ էիք .
 զգացեալ էին :

Ապարհի .

- Եւ . 1 Avrò sentíto, զգայցեմ .
 2 Avrái setíto, զգայցես .
 3 Avrà sentíto, զգայցէ .

- 3-4 . 1 Avrémo sentíto, զգայցեմք .
 2 Avréte sentíto, զգայցէք .
 3 Avránno sentíto, զգայցեն :

Անհիւս . Ներհայ ու Անկապար .
 Sentíre, զգալ :

Կապարեալ ու Գիշակապար .
 Avér sentíto, զգացեալ :

Ապարհի .

Avér a sentíre, *կամ* éssere per sentíre,
կամ dover sentíre, զգալոց :

Ընդհանրեալ . Ներհայ .
 Sentiénte, զգացող :

Անշեալ .

Sentíto, զգացեալ :

Դերհայ .

Senténdo, զգալով :

80 . Apríre, copríre, ricopríre, scopríre
 բացերուն սահմանականին կատարեալ
 լը անկանոն է . ց

Եւ. 1	Apérsi,	բացի .
2	Aprísti,	բացեր .
3	Apérse,	եբաց .
3-4. 1	Aprímno,	բացաք .
2	Apríste,	բացէք .
3	Apérsero,	բացին :

81. Աս լծորդութեանս տակ կերթան
քանի մը բայեր, որոնց սահմանականն
ու ստորագրականը անկանոն են :

Abborrire,	դարչիլ .
Avvertire,	ազդել .
Inghiottire,	կլանել .
Nutrire,	սնուցանել .
Proferire,	արտաբերել .
Ferire,	վիրաւորել .
Perire,	կորնչիլ :

Ասոնց սահմանականը երկու կերպ կը
լայ, մէյմը abbórro, avvérto, ևն. մէյմ
ալ ասանկ .

Սահմանական . Ներկայ .

Եւ. 1	Abborrisco,	դարչիմ .
2	Abborrisci,	դարչիս .
3	Abborrisce,	դարչի .
3-4. 1	Abborriámno,	դարչիմք .
2	Abborrite,	դարչեք .
3	Abborriscono,	դարչին :

Ստորագրական . Ներկայ .

Եւ. 1	Abborrisca,	դարչիցիմ .
2	Abborrisca,	դարչիցիս .
3	Abborrisca,	դարչիցի .
3-4. 1	Abborriámno,	դարչիցիմք .
2	Abborriáte,	դարչիցեք .
3	Abborriscano,	դարչիցին :

Մէկալ դրած բայերն ալ ասանկ կը
լծորդուին :

82. Կան բայեր ալ որ անկանոն կերպով
կըլլայ իրենց սահմանականը, որ են
ասոնք :

Ambíre, բաղձալ.
 Gioíre, զուարճանալ.
 Fioríre, ծաղկել.
 Impallidíre, այլագուճիլ:
 Ասոնց սահմանականը ísco կրվերջանայ,
 և առջի դրած օրինակին պէս կըլծոր-
 դուին. աս միայն գիտնալու է, որ յոգ-
 նակին պակասաւոր է ու առաջին դէմք
 չունի:

Օրինակ.
 Եւ. 1 Ambisco, բաղձամ.
 2 Ambisci, բաղձաս.
 3 Ambisce, բաղձայ.
 3-4. 1 . . . շնի.
 2 Ambíte, բաղձայք.
 3 Ambiscono, բաղձան:
 Ասոնցմէ զատ ուրիշ անկանոն բայեր ալ
 կան, որ ետեւի տախտակիս մէջ կը դնենք:

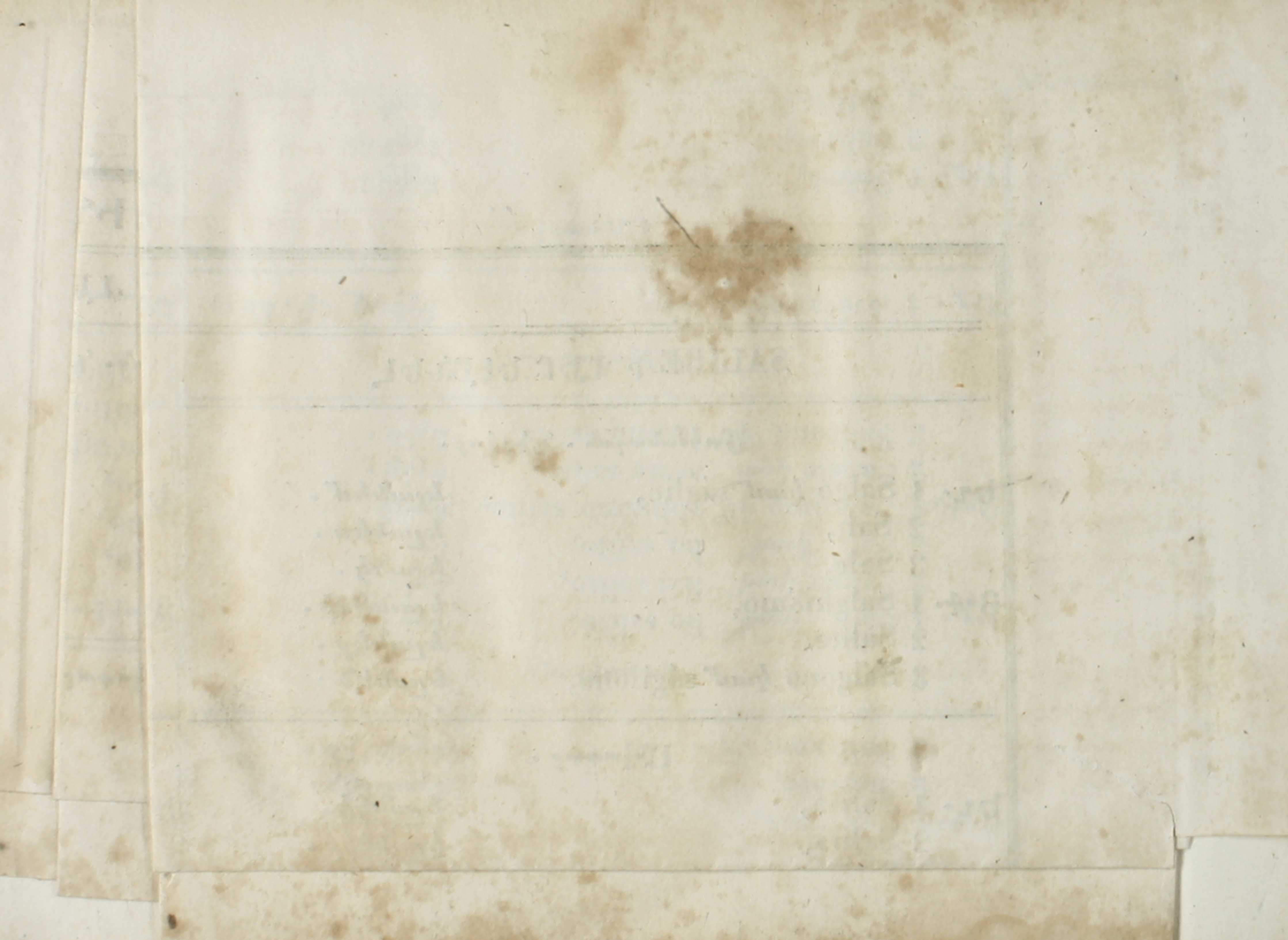
ԿՐԱԻՈՐԱԿԱՆ ԲԱՅ

83. Կրաւորական բայը ներգործականէն
 կը շինուի, անցեալ ընդունելութեան
 քովը *essere* բայը դնելով. որ է ըսել՝
essere բային ամմէն դէմքին քով ու-
 զած բայիդ անցեալ ընդունելութիւնը
 դնելով: Եւ որովհետեւ ընդունելութիւնը
 ածականի ոյժ ունի, անոր համար կրա-
 ւորական բայը լծորդելու ատեն տեղ

ւոյն յարմար ընդունելութիւնը արա-
 կան կամ իգական՝ եզակի կամ յոգնակի
 դնելու է. զի *Amare* բային սահմա-
 նական ներկան դնենք. և ինչպէս
 որ է աս ժամանակը, ամմէն մէկալ ժա-
 մանակներն ալ նոյնպէս կըլլան. ա-
 սանկ իմացիր ուրիշ բայերու վրայ ալ:

ՏԱԽՏԱԿ ՉՈՐՐՈՐԴ ԼՃՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿՆ ԵՂԱԾ ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐՈՒՆ

SALIRE Ի ՎԵՐ ԵԼԱՆԵԼ	VENIRE ԳԱԼ	MORIRE ՄԵՌԱՆԵԼ	UDIRE ԼՍԵԼ	USCIRE ԵԼԱՆԵԼ ԱՐՏԱՐԱՍ
Սահմանափակ. Ներկայ.	Սահմանափակ. Ներկայ.	Սահմանափակ. Ներկայ.	Սահմանափակ. Ներկայ.	Սահմանափակ. Ներկայ.
Եւ. 1 Salgo կամ ságlio, ելանեմ. 2 Salí, ելանես. 3 Sale, ելանէ. 3-4. 1 Salghiamo, ելանեմք. 2 Salite, ելանէք. 3 Salgono կամ ságliono, ելանեն:	Եւ. 1 Vengo կամ vegno, գամ. 2 Viéni, գաս. 3 Viéne, գայ. 3-4. 1 Veniamo կամ venghiamo, գամք. 2 Venite, գայք. 3 Vengono, գան:	Եւ. 1 Muójo, մեռանիմ. 2 Muóri, մեռանիս. 3 Muóre, մեռանի. 3-4. 1 Muojamo, մեռանիմք. 2 Morite, մեռանիք. 3 Muófono, մեռանին:	Եւ. 1 Odo, լսեմ. 2 Odi, լսես. 3 Ode, լսէ. 3-4. 1 Udiámó, լսեմք. 2 Uдите, լսէք. 3 O'dono, լսեն:	Եւ. 1 Escó, ելանեմ. 2 Esci, ելանես. 3 Esce, ելանէ. 3-4. 1 Usciámó, ելանեմք. 2 Uscite, ելանէք. 3 Escono, ելանեն:
Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.
Եւ. 1 Saliva, ելանելի. 2 Salivi, ելանելիր. 3 Saliva, ելանելր. 3-4. 1 Salivámó, ելանելաք. 2 Salivate, ելանելիք. 3 Salivano, ելանելին:	Եւ. 1 Veniva, գայի. 2 Venivi, գայիր. 3 Veniva, գայր. 3-4. 1 Venivámó, գայաք. 2 Venivate, գայիք. 3 Venivano, գային:	Եւ. 1 Moriva, մեռանելի. 2 Morivi, մեռանելիր. 3 Moriva, մեռանելր. 3-4. 1 Morivámó, մեռանելաք. 2 Morivate, մեռանելիք. 3 Morivano, մեռանելին:	Եւ. 1 Udiva, լսելի. 2 Udivi, լսելիր. 3 Udiva, լսելր. 3-4. 1 Udivámó, լսելաք. 2 Udivate, լսելիք. 3 Udivano, լսելին:	Եւ. 1 Usciva, ելանելի. 2 Uscivi, ելանելիր. 3 Usciva, ելանելր. 3-4. 1 Uscivámó, ելանելաք. 2 Uscivate, ելանելիք. 3 Uscivano, ելանելին:
Կախարհաւ.	Կախարհաւ.	Կախարհաւ.	Կախարհաւ.	Կախարհաւ.
Եւ. 1 Salii կամ ho salito, ելի. 2 Salisti կամ hai salito, ելիր. 3 Salí կամ ha salito, ել. 3-4. 1 Salimmo կամ abbiamo salito, ելաք. 2 Saliste կամ avete salito, ելիք. 3 Salirono կամ hanno salito, ելին:	Եւ. 1 Venni կամ sono venuto, a, եկի. 2 Venisti կամ sei venuto, a, եկիր. 3 Venne կամ è venuto, a, եկն. 3-4. 1 Venimmo կամ siamo venuti, e, եկաք. 2 Veniste կամ siete venuti, e, եկիք. 3 Vénnero կամ sono venuti, e, եկին:	Եւ. 1 Morissi կամ sono morto, a, մեռայ. 2 Moristi կամ sei morto, a, մեռար. 3 Morì կամ è morto, a, մեռաւ. 3-4. 1 Morimmo կամ siamo morti, e, մեռաք. 2 Moriste կամ siete morti, e, մեռիք. 3 Morirono կամ sono morti, e, մեռան:	Եւ. 1 Udii կամ ho udito, լուսայ. 2 Udisti կամ hai udito, լուսար. 3 Udi կամ ha udito, լուսաւ. 3-4. 1 Udimmo կամ abbiamo udito, լուսաք. 2 Udiste կամ avete udito, լուսիք. 3 Udirono կամ hanno udito, լուսին:	Եւ. 1 Uscii, կամ sono uscito, a, ելի. 2 Uscisti կամ sei uscito, a, ելիր. 3 Usci կամ è uscito, a, ել. 3-4. 1 Uscimmo կամ siamo usciti, e, ելաք. 2 Usciste կամ siete usciti, e, ելիք. 3 Uscirono կամ sono usciti, e, ելին:
Գերախաբար.	Գերախաբար.	Գերախաբար.	Գերախաբար.	Գերախաբար.
Եւ. 1 Avéva salito, ւն: ելեալ էի, ւն:	Եւ. 1 Era venuto, a, ւն: եկեալ էի, ւն:	Եւ. 1 Era morto, a, ւն: մեռեալ էի, ւն:	Եւ. 1 Avéva udito, ւն: լուսեալ էի, ւն:	Եւ. 1 Era uscito, a, ւն: ելեալ էի, ւն:
Ազատի.	Ազատի.	Ազատի.	Ազատի.	Ազատի.
Եւ. 1 Salirò, ելցի. 2 Salirai, ելցես. 3 Salirà, ելցէ. 3-4. 1 Salirémó, ելցուք. 2 Saliréte, ելցիք. 3 Saliranno, ելցեն:	Եւ. 1 Verrò, եկից. 2 Verrai, եկեսցես. 3 Verrà, եկեսցէ. 3-4. 1 Verrémó, եկեսցուք. 2 Verréte, եկեսցիք. 3 Verranno, եկեսցեն:	Եւ. 1 Morirò, կամ morirò, մեռայց. 2 Morirai կամ morirai, մեռցիս. 3 Morrà կամ morirà, մեռցի. 3-4. 1 Morirémó, մեռցուք. 2 Moriréte, մեռցիք. 3 Moriranno կամ moriranno, մեռցին:	Եւ. 1 Udirò կամ udrò, լուսայց. 2 Udirai կամ udrá, լուսցիս. 3 Udirà կամ udrá, լուսցի. 3-4. 1 Udirémó, լուսցուք. 2 Udiréte, լուսցիք. 3 Udiranno կամ udranno, լուսցին:	Եւ. 1 Uscirò, ելցի. 2 Uscirai, ելցես. 3 Uscirà, ելցէ. 3-4. 1 Uscirémó, ելցուք. 2 Usciréte, ելցիք. 3 Usciranno, ելցեն:
Հրամայական. Ներկայ.	Հրամայական. Ներկայ.	Հրամայական. Ներկայ.	Հրամայական. Ներկայ.	Հրամայական. Ներկայ.
Եւ. 2 Sali tu; non salire, ել, մի ելաներ. 3 Salga կամ ságliá, ելցէ. 3-4. 1 Salghiamo, ելցուք. 2 Salite, ելցէք. 3 Salgano կամ ságliao, ելցեն:	Եւ. 2 Viéni tu; non venire, եկ, մի գար. 3 Venga, եկեսցէ. 3-4. 1 Venghiámó, եկեսցուք. 2 Venite, եկայք. 3 Vengano, եկեսցեն:	Եւ. 2 Mori tu; non morire, մեռիր, մի մեռանիր. 3 Muója, մեռցի. 3-4. 1 Muojamo, մեռցուք. 2 Morite, մեռարուք. 3 Muójano, մեռցին:	Եւ. 2 Odi, non udire, լուսր, մի լսեր. 3 Oda, լուսցէ. 3-4. 1 Udiámó, լուսցուք. 2 Uдите, լուսարուք. 3 O'dano, լուսցեն:	Եւ. 2 Esci tu; non uscire, ել, մի ելաներ. 3 Esca, ելցէ. 3-4. 1 Usciámó, ելցուք. 2 Usciate, ելցէք. 3 Escano, ելցեն:
Ստորագրական. Ներկայ.	Ստորագրական. Ներկայ.	Ստորագրական. Ներկայ.	Ստորագրական. Ներկայ.	Ստորագրական. Ներկայ.
Եւ. 1 Salga կամ ságliá, ելանիցեմ. 2 Salga կամ salghi, ելանիցես. 3 Salga կամ ságliá, ելանիցէ. 3-4. 1 Salghiamo կամ sagliámó, ելանիցեմք. 2 Salghiate կամ sagliate, ելանիցեք. 3 Salgano, կամ ságliao, ելանիցեն:	Եւ. 1 Venga, գայցեմ. 2 Venga կամ venghi, գայցես. 3 Venga, գայցէ. 3-4. 1 Venghiámó, գայցեմք. 2 Venghiate, գայցեք. 3 Vengano, գայցեն:	Եւ. 1 Muója, մեռանիցեմ. 2 Muója կամ muói, մեռանիցես. 3 Muója, մեռանիցէ. 3-4. 1 Muojámó, մեռանիցեմք. 2 Muojate, մեռանիցեք. 3 Muójano, մեռանիցեն:	Եւ. 1 Oda, լսիցեմ. 2 Oda, լսիցես. 3 Oda, լսիցէ. 3-4. 1 Udiámó, լսիցեմք. 2 Udiate, լսիցեք. 3 O'dano, լսիցեն:	Եւ. 1 Escá, ելանիցեմ. 2 Escá, ելանիցես. 3 Escá, ելանիցէ. 3-4. 1 Usciámó, ելանիցեմք. 2 Uscite, ելանիցեք. 3 Escano, ելանիցեն:
Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.
Եւ. 1 Salissi կամ saliréi, ելանելի. 2 Salissi կամ salirésti, ելանելիր. 3 Salisse կամ salirébbe, ելանելր. 3-4. 1 Salissimó, ելանելաք. 2 Saliste կամ saliréste, ելանելիք. 3 Salissero կամ salirébbero, ելանելին:	Եւ. 1 Venissi կամ verréi, գայի. 2 Venissi կամ verrésti, գայիր. 3 Venisse, կամ verrébbe, գայր. 3-4. 1 Venissimó, գայաք. 2 Veniste կամ verréste, գայիք. 3 Venissero կամ verrébbero, գային:	Եւ. 1 Morissi կամ morréi, մեռանելի. 2 Morissi կամ morrésti, մեռանելիր. 3 Morisse կամ morrébbe, մեռանելր. 3-4. 1 Morissimó, մեռանելաք. 2 Moriste կամ morréste, մեռանելիք. 3 Morissero կամ morrébbero, մեռանելին:	Եւ. 1 Udissi կամ udiréi, լսելի. 2 Udissi կամ udirésti, լսելիր. 3 Udisse կամ udirébbe, լսելր. 3-4. 1 Udissimó, լսելաք. 2 Udiste կամ udiréste, լսելիք. 3 Udissero կամ udirébbero, լսելին:	Եւ. 1 Uscissi կամ uscirei, ելանելի. 2 Uscissi կամ usciresti, ելանելիր. 3 Uscisse կամ uscirebbe, ելանելր. 3-4. 1 Uscissimó, ելանելաք. 2 Usciste կամ uscireste, ելանելիք. 3 Uscissero կամ uscirebbero, ելանելին:
Կախարհաւ.	Կախարհաւ.	Կախարհաւ.	Կախարհաւ.	Կախարհաւ.
Եւ. 1 Ábbia salito, ւն: ելեալ իցեմ, ւն:	Եւ. 1 Sia venuto, a, ւն: եկեալ իցեմ, ւն:	Եւ. 1 Sia morto, a, ւն: մեռեալ իցեմ, ւն:	Եւ. 1 Ábbia udito, ւն: լուսեալ իցեմ, ւն:	Եւ. 1 Sia uscito, a, ւն: ելեալ իցեմ, ւն:
Գերախաբար.	Գերախաբար.	Գերախաբար.	Գերախաբար.	Գերախաբար.
Եւ. 1 Avéssi կամ avrei salito, ւն: ելեալ էի, ւն:	Եւ. 1 Fossi venuto, a, ւն: եկեալ էի, ւն:	Եւ. 1 Fossi morto, a, ւն: մեռեալ էի, ւն:	Եւ. 1 Avéssi udito, ւն: լուսեալ էի, ւն:	Եւ. 1 Fossi uscito, a, ւն: ելեալ էի, ւն:
Ազատի.	Ազատի.	Ազատի.	Ազատի.	Ազատի.
Եւ. 1 Avrò salito, ւն: ելանիցեմ, ւն:	Եւ. 1 Sarò venuto, a, ւն: գայցեմ, ւն:	Եւ. 1 Sarò morto, a, ւն: մեռանիցեմ, ւն:	Եւ. 1 Avrò udito, ւն: լսիցեմ, ւն:	Եւ. 1 Sarò uscito, a, ւն: ելանիցեմ, ւն:
Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.	Անկախ.
Ների. -- Անկախ. Salire, ելանել. Կախ. -- Գերախ. Avér salito, ելեալ. Ազատի. Avér a salire, կամ éssere per salire, կամ dover salire, ելանելոյ. Ընդհան. Ներկայ. Salente կամ sagliente, ելող. Անկախ. Salito, ելեալ. Գերախ. Salendo, ելանելով:	Ների. -- Անկախ. Venire, գալ. Կախ. -- Գերախ. Éssere venuto, եկեալ. Ազատի. Éssere per venire, կամ dover venire, գալոյ. Ընդհան. Անկախ. Venuto, եկեալ. Գերախ. Venendo, գալով:	Ների. -- Անկախ. Morire, մեռանել. Կախ. -- Գերախ. Éssere morto, մեռեալ. Ազատի. Éssere per morire, կամ dover morire, մեռանելոյ. Ընդհան. Ներկայ. Moriente, մեռանող. Անկախ. Morto, մեռեալ. Գերախ. Morendo, մեռանելով:	Ների. -- Անկախ. Udire, լսել. Կախ. -- Գերախ. Avér udito, լուսեալ. Ազատի. Avère ad udire, կամ éssere per udire, կամ dover udire, լսելոյ. Ընդհան. Ներկայ. Udiénte, լուսող. Անկախ. Udito, լուսեալ. Գերախ. Udendo, լսելով:	Ների. -- Անկախ. Uscire կամ escire, ելանել. Կախ. -- Գերախ. Éssere uscito, ելեալ. Ազատի. Éssere per uscire, կամ dover uscire, ելանելոյ. Ընդհան. Անկախ. Uscito, ելեալ. Գերախ. Uscendo, ելանելով:

Սահմանահան . Ներհայ .

- Եւ . 1 Sono amáto *կամ* amáta, սիրիւմ . 3-4 . 1 Siámo amáti *կամ* amáte, սիրիւք .
 2 Sei amáto *կամ* amáta, սիրիս . 2 Siéte amáti *կամ* amáte, սիրեք .
 3 É, amáto *կամ* amáta, սիրի . 3 Sono amáti *կամ* amáte, սիրին :

- 84 . Գիտնալու է որ կրաւորական բայը որ էրբէք ներկայ ընդունելու թիւն կունենայ : 85 . Բայերուն մէկքանի ժամանակնէրը éssere բային տեղ կրնան venire բայով կրաւորական դառնալ . օր

Սահմանահան .

- Ներհայ . Io vengo amáto, սիրիւմ . ևն :
 Անկապար . Io veníva amáto, սիրեալ լինէի . ևն :
 Կապարէալ . չի գործածուիր :
 Գերահայարար . չի գործածուիր :
 Ապամանի . Verrò amáto, սիրեցայց . ևն :
 Հրահայտահան . չի գործածուիր :

Սպորադապահան .

- Ներհայ . Io venga amáto, սիրիցիւմ . ևն :
 Անկապար . Io veníssi *կամ* verréi amáto, սիրեալ լինէի . ևն :
 Կապարէալ . }
 Գերահայարար . } չեն գործածուիր :
 Ապամանի . }

Անէրեայն.

Ներկայ — Անկապար.

Կապարէալ — Գերահապար.

Ապարանի.

Ընդունելութիւն. Ներկայ. Անջեալ.

Դերբայ.

Venire amato, սիրեալ լինել:

չեն գործածուիր:

Venendo amato, սիրեալ գոլով:

86. Երբեմն si մասնիկը ներգործական բայի մը երրորդ դէմքին վրայ դրուելով ան բայը կրաւորական կըլլայ: Թէ որ աս' բայէն առաջ դրուի՝ բառէն զատ կըդրուի. իսկ թէ որ բայէն ետքը՝ անոր հետ կըմիանայ, ու մէկ բառ կը ձևանայ. օր

A'masi կամ si ama, սիրի.

A'mansi, կամ si ámano, սիրին, են:

87. Si մասնիկը ոչ երբեք բային աներևութէն առաջ կըդրուի, հապա միշտ ետքը. օր Amársi, սիրել. և ոչ երբեք si amare.

88. Բայց ասանկ կրաւորականը չատկնոք չէ գործածել, վասն զի կրնայ երկդիմութիւն ելլալ, որ si մասնիկը կրաւորականացուցիչ չի հասկըցուի, հապա էական դերանուն, ու ասանկով խօսքին իմաստը փոխուի: Չոր օրինակ amársi կընշանակէ թէ «իբեալ լինել և թէ «իբել դանձն: Աս պատճառիս համար միշտ աւելի լաւ է essere բայով գործածել կրաւորականը. ինչուն որ լաւ մը կըրթուելով իտալական լեզուին մէջ՝ դիւրին ըլլայ որոշ բացատրութիւնը սորվել:

89. Ներգործական անցողական ըստած բայերը միայն կրաւորական կըլլան, իսկ Անանց ըստածները ոչ երբեք: Վասն զի անանց բայերը այնպիսի նշանակու թիւն ունին, որ գործողութիւնը բային ենթակային վրայ կըմնայ, ու ոչ երբեք կրող կըրնայ ըլլալ. անոր համար բայն

Amársi, սիրել զանձն:

- Եւ. 1 Mi amo, սիրեմ զիս.
2 Ti ami, սիրես զքեզ.
3 Si ama, սիրէ զինքն.

Այսպէս կըլլայ մնացած եղանակներն ալ. բայց հրամայականին երկրորդ դէմքին մասնիկը ետեւ կըդրուի ու բային հետ կըմիանայ. զոր օրինակ.

A'mati, սիրեա զանձն քո. amátevi, սիրեցէք զանձինս ձեր:

Ինչ որ աս բայիս վրայ ըսինք անանկ կըլլան ան ամէն բայերն ալ որոնց աներկութիւն վրայ si էական դերանունը միացած ըլլայ:

ալ ոչ երբեք կրաւորականի պէս կըրնայ լծորդուիլ, հապա միայն ներգործականի պէս. ֆ Dormire, ննջել. sudare, քրտնիլ. և այլն:

90. Թէ որ si մասնիկը էական դերանուն ըլլայ, ան ատեն բայը mi, ti, si, ci, vi մասնիկներով կըլծորդուի, ասանկ.

- 3-4. 1 Ci amiámo, սիրեմք զմեզ.
2 Vi amáte, սիրեք զձեզ.
3 Si ámano, սիրեն զանձինս:

91. Բայի վրայ խօսելէն ետեւ պէտք էր խօսիլ մակբայի, միջարկութեան, նախադրութեւ ու շաղկապի վրայ ալ. բայց որովհետեւ խոսակցան լեզուին մէջ աս մասանց բանի վրայ հայու քերականութենէն տարբեր քերականական կանոն չիկայ, անոր համար աւելորդ է հոս խօսիլը: Բայց ասոնց վրայ ինչ գիտելք որ կայ երկրորդ մասին մէջ կըխօսինք:

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԱՆՈՒՆ

1. Իտալական լեզուին շարադրութեան
կարգն աս է: Նախ կըդրուի տէր բային.
Ետքը անոր ածականը, ետքը բայը կը-
դրուի, ու ետքը բային խնդիրը՝ որ մէկ
կամ շատ կըրնայ ըլլալ. ֆօ

I figliuóli obbe- հնազանդ և գորո-
diénti ed affettuó- վագութ որդիք խոր
si pénsano alla fe- հին զերջանկութի
licità de' loro geni- ծնողաց իւրեանց:
tóri.

2. Ընդհանրապէս ամէն գոյականի հետ
յօդ կըրնայ դրուիլ. ֆօ Il pane, la car-
ta, lo stúdio.

Թէ որ գոյականին հետ մէկ կամ շատ
ածական ըլլայ, յօդը նորէն զատ զատ
չիդրուիր, հապա մինակ առջի բառին
վրայ կըդրուի, ու ան մէկ յօդը մէկալ
ածականներուն ալ բաւական է. ֆօ

La spada acúta. Սուրն հատու:

Il giòrno caldo e Օրն ջերմ և սպարզ:
seréno.

Il sággio e virtuóso Չգօն, առաքինի և
ed obbediénte և- հնազանդ որդին:
gliuólo.

3. Իտալերէն լեզուին մէջ յօդը կամ հոլո-
վանիչը բացայայտեալին վրայ մինակ

կըդրուի, և ետևի եկած բացայայտի-
չը առանց յօդի կամ հոլովանշանի կըմը-
նայ. ֆ

Incominciando Սկիզբն արարեալ
dagli anni del re յամացն Արշակայ
Arsáce, figlio di արքայի որդւոյն Տի-
Tiráno, pronipóte րանայ [Թոռորդ-
di Tiridáte. ւոյն Տրդատայ:

4. Երբեմն խօսքին աւելի ոյժ տալու հա-
մար ամեն ածականներուն վրայ ալ
մէյմէկ յօդ կըդրուի. ֆ
Il grande, il felice Մեծն, երանելին և
l'onnipotente Id- ամենակալն Աճ:
dío.

Բայց այս գիտնալու է որ որոշեալ յօդը
ան ատեն պէտք է գործածել, երբոր
ուղեւ բան մը որոշ կերպով ցուցը-
նել. ֆ Dammi il libro, տուր ինձ ըզ-
մատեանն. այսինքն՝ ան գիրքն որ գի-
տես: Իսկ [Թէ որ անորոշ բան մը ու-

ղեւ ցուցընել՝ անորոշ յօդը կըգործա-
ծուի. ֆ Dammi un libro, տուր ինձ
մատեան ինչ. այսինքն՝ գիրք մը տուր
ինձի ինչ որ ըլլայ:

5. Թէ որ հայերէնին մէջ ածական դե-
րանուն մը կամանուն մը առանց գոյա-
կանի ըլլայ, խտաւերէն դարձընելու ա-
տեն cosa բառը դնելու է ածականին
քովը, [Թէ որ խօսքը մարդու վրայ չե-
նէ. ֆ

Parlava con loro խօսէր ընդ նոսա
molte cose. բազում:

Tutte queste cose Չայս ամենայն խօ-
parlò Gesù. սեցաւ Յիսուս:

6. Ածականը պէտք է որ իր գոյականին
հետ սեռով, [Թուով ու հոլովով հա-
մաձայն ըլլայ. ֆ
Egli molti difétti Ներէրբազում [Թե-
perdonáva. րու[Թեանց:

ԲԱՅԻ ՈՒ ԱՆՈՒՆԻ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

7. Անուն բային ինչ թիւ ու ինչ դէմք է նէ, բային ալ թիւն ու դէմքը նոյն պիտոր ըլլայ. փ
- Io leggo, Ես ընթեռնում.
- Tu camminásti, Դու ընթացար.
- Piétro ritornò, Պետրոս դարձաւ:
8. Թէ որ բայ մը շատ եղակի անուն բայի ներ ունենայ, ինքը յոգնակի կը դրուի. զոր օրինակ.
- Il padre, la ma- Հայրն, մայրն, որ-
- dre, il figlio ed il dre, il figlio ed il
- nipóte partírono. գին և թոռնն մեկ
- nipóte partírono. նեցան:

ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴՐԱԹՈՒԹԻՒՆ

9. Գոյական անուն մը ուրիշ գոյականի միայն սեռական հոլովով կըրնայ խնդիր ըլլալ. որ հայերէն յատկացուցիչ կըսուի. զոր օրինակ.
- Il libro di Piétro. Մատեանն Պետրոսի:
- Le operazióni dell' Գործք մարդոյն:
- uómo.
10. Իսկ ածական անունները այլ և այլ հոլով խնդիր կառնեն:
11. Սեռական խնդիր կառնեն ան ածականները որ ծանօթութիւն կամ անգիտութիւն, ձիրք մը կամ ախտ մը ունենալը կամ չունենալը կընշանակեն:
- Certo, աներկբայ. զոր օրինակ.
- Sono certo della Աներկբայ եմ ընդ
- tua lealtà. հաւատարմութիւն:
- Incérto, անստոյգ. զոր օրինակ.

Noi mortáli siámo Անստոյգ է միշտ
sempre incérti del- բախտ մահկանա-
la nostra sorte. ցուացս:

Consapévole, գիտակ. զոր օրինակ.

Iddío è consapévo- Գիտէ Աստուած
le della virtù e del զառաքինութիւնս
vizio di ognúno. և զախտս իւրաքան-
չիւր:

Prático, փորձ. զոր օրինակ.

Uómo práctico di Այր փորձ յամէ
ogni sciénza sacra նայն գիտութիւնս
e profána. ՚ի սրբազանս և յար-
տաքինս:

Cúpido, ցանկացող. Aváro, ագահ. քո

Per quánto fosse Թէպէտ և ինքն
aváro delle sue ուիշտ էր բարեմար-
gentilézze, era però գիկ լինել առ այլս,
sempre cúpido de- այլ ցանկացող միշտ
gli altrúi omággi. մեծարանաց այլոց:

Liberále, առատաձեռն. զոր օրինակ.

Iddío è liberále Առատատուր է Աս-
delle sue grázies al- տուած շնորհաց յա-
le sue créature. բարածս իւր:

Vestíto, զգեցեալ. զոր օրինակ.

I nostri corpi sa- Մարմինք մեր զգեց
ránno un giòrno ցին յաւուր միում
vestíti della glória զփառսորդւոյն Աս-
del figliuolo di տուծոյ:

Dio.

Ignúdo, մերկ. Spóglio, կողոպուտ. քո

Trovándosi ignú- Կողոպուտ գտեալ
do կամ spóglio di յամենայն ստա-
qualúnque posse- ցուածոց:
diménto.

Bello, գեղեցիկ. զոր օրինակ.

Ebbe un figlio as- Եղև նմա որդի անձ
sái bello della per- նագեղ յոյժ:
sóna.

Colpévole, մեղապարտ. զոր օրինակ .

Fu condannáto co- Դատապարտեցաւ
me colpévole dell' իբրու մեղապարտ
omicidio. մարդասպանուէն :

Innocénte, անմեղ. զոր օրինակ .

Era affátto inno- Ամենեին անմեղ էր
cénte del delitto 'իյանցանացն որով
imputátogli. պարտաւոր առնէ
ին զնա :

12. Աս ետքի դրած ածականները հոլո-
վանչանով կառնեն իրենց խնդիրը և ոչ
երբէք յօդով :

Ricco, ճոխ . Póvero, աղքատ . Գր

Uómo ricco di mé- Այր ըստ արժա-
riti, e póvero di նեացն ճոխ, և աղ
sostánze. քատ յընչից :

Abbondánte, առատ, լի. զոր օրինակ .

Vidi un campo ab- Տեսի անդ լի ցորե-
bondánte di grano. նով :

Scarso, նուազ. զոր օրինակ .

Il suo terréno è Անդ նորա նիազ է
scarso di raccólto. 'ի հնձոց :

Piéno, լի . Vuóto, թափուր. զոր օրինակ .
La fornáce piéna Հնոցն լի հրով :
di fuóco.

Il pozzo vuóto di Զրհորն թափուր,
áqua. կի՞ դատարկ 'ի ջրոյ :

Nóbile, ազնիւ . Antíco, հին . Գր

Antíco di sánque e Հին ըստ արեանն,
nóbile di costúmi. և ազնիւ 'ի բարուց :

13. Մասնական, հանրական, թուական
ու հարցական անունները ու յարաբե-
րական դերանունը խառնելն լեզուին
մէջ սեռական խնդիր կառնեն . անոր
համար հայերէնին մէջ երբոր բացա-
ռական ըլլայ՝ խառնելն դարձնելու
ատենը սեռական պիտի դրուի . Գր

Ոմն 'ի նոցանէ . Alcúno di loro.

Ո՞ր 'ի ձէնջ . Chi di voi?

Due soldáti de' piú Զօրականք երկու
valorósi. յարիագունիցն:

14. Նմանապէս չափ կամ մեծութիւն
նշանակող անունները սեռական խնդիր
կառնեն հոլովանշանով՝ և ոչ երբեք յօ-
դով. զոր օրինակ.

Un pezzo di carta. Պատառ մի թղթոյ:

Due míglia di stra- երկու մղոնս ճա-
da. նապարհին:

Un bicchiér d'ac- Բաժակ մի ջուր,
qua. կամ ջրոյ:

15. Ան ածականներն որ ուրիշ բանի մը
վերաբերութիւն կը ցուցնեն՝ տրական
խնդիր կառնեն: Ուստի գլխաւորներէն
մէկ քանին հոս դնենք:

Grato, հաճոյ. Odióso, ատելի. ֆ

L'émpio quánto è Ամպարիշտն որչափ
grato ai malvággi, հաճելի է չարագոր-
altrettánto è odióso ծաց, նոյնչափ ա-
ai buóni. տելի է բարեաց:

Fedéle, հաւատարիմ. Infedéle, անհա-
ւատարիմ. զոր օրինակ.

Chiúnque vuol és- Որ ոք կամիցի հա-
sere fedéle al mon- ւատարիմ լինել աշ-
do, necessaria- խարհի, 'ի հարկէ
mente è infedéle a անհաւատարիմ է
Dio. Աստուծոյ:

U'tile, օգտակար. Disútile, կամ Inútile,
անօգուտ. զոր օրինակ.

Chi non è útile a- Որ չէ օգտակար բա-
gli amíci, è inútile րեկամացն, է անօ-
anche alla società. գուտ և միաբանու-
թեան մարդկան:

Atto, պատկանաւոր. Pronto, յօժարա-
կամ. Inclínato, յօժար. զոր օրինակ.

Egli è un giòvine Պատանի է պատ-
atto allo stúdio. կանաւոր յուսմու-
նըս:

So che tu sei prón- Գիտեմ զի յօժարա-
to ai tuói dovéri. միտ ես 'ի պարտսքո:

L'uómo è sempre Մարդ յօժարէ միշտ
inclináto al male, 'ի չարն, փոխանակ
invéce diéssere in- զի պարտ էր նմա յօ-
clináto alla virtù. Ժարակամ լինել յա-
ռաքինութիւնս:

16. Ան ածականներն որ պատճառ մը
նշանակող խնդիր կուզեն, ան խնդիրը
հայցական պիտի դրուի per նախա-
դրութեամբ. զոր օրինակ.
Egli è bensì un uó- Թէպէտ և անուանի
mo chiáro կամ է վասն գիտութե
famóso per la scién- իւրոյ, այլ վատա-
za, ma in pari tem- նուն է վասն իւրոյ
po egli è infáme անօրէնութեանց:
per le sue iniquità.

ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԱԹՈՒԹԻՒՆ

18. Բաղդատական անուններն որ հայու
մէջ սեռական կամ բացառական կամ

17. Ան ածականներն որ բաժանմունք
մը կամ հեռաւորութիւն մը կամ ներ-
հակութիւն մը կրնանակեն, բացա-
ռական խնդիր կառնեն. զոր օրինակ.
In un villággio lon- Ի գիւղ ինչ հեռի 'ի
táno dalla città. քաղաքէն:

Ésule dalla pátria. Վտարանդի 'ի հայ-
րենեացն:

Separáto dai pa- Մեկնեալ յազգա-
rénti. կանաց:

Aliéno dallo stú- Օտար 'ի գիտու-
dio. թենէ:

ներգոյական կամ քան նախադրութե
խնդիր կառնեն, իտալերէնին մէջ

Վիայն սեռական կառնեն իրենց խնդի-
րը կամ բաղդատական անուռնէն ետքը
che non կը դրուի, ու ան բաղդատական
անուռնին խնդիր ըլլալու բառը բաղ-
դատական անուռնին հոլովովը կը դրուի .
զոր օրինակ .

Quèsta cosa è più Այս ինչ պայծա-
chiàra della luce ռադոյն է քան զլոյս

del giòrno, կի՛ք che տուրնջեան :
non la luce del
giòrno.

In cièlo goderémo Յերկինս լաւագոյն
una vita migliore կեանս ժառանգես
della presénte, կի՛ք ցուք քան զայս :
che non la presénte.

Բ Ա Յ

ԲԱՅԵՐՈՒ ԽՆԴՐԱՌՈՒԹԻՒՆ

19. Ներգործական բայերը հայցական
խնդիր կառնեն . զոր օրինակ .

Piétro ama la virtù. Պետրոս սիրէ զա-
ռաքինութիւն :

20. Կրաւորական բայերը ընդհանրապէս
բացառական խնդիր կառնեն . զոր

La virtù è amáta Առաքինութիւն սի-
da Piétro. ըի՛ր Պետրոսէ :

21. Դիմագուրկները սովորաբար ոչ ա-
նուռն բայի և ոչ խնդիր կառնեն . զոր

Pióve, անձրեւէ . névica, ձիւնէ . lam-
pèggia, փայլատակէ :

Բայց կան դիմագուրկներ որ երբեմն
սեռական խնդիր կառնեն . զոր

Non so cosa sia av- Ոչ գիտեմ թէ զինչ
venúta di lui. պատահե՞լիցէ նմա :

Բայց աւելի տրական կառնեն. Գր
Cosa impórtá a te? Եւ զի՞ է քեզ:
Quésto libro ap- Իմ է այս մատեան
partiéne a me e և ոչ քո:
non a te.

22. Ան բայերն որ շարժմունք կամ հան-
գիստ կընշանակեն՝ այլ և այլ նախա-
դրութիւններով խնդիր կառնեն. Գր
Հանգիստ.

Mio fratélló ábita Եղբայր իմ բնակէ
in città, e non in 'ի քաղաքի, և ոչ 'ի
villa. գեղջ:

Շարժմունք.

Súbito egli partì վաղվաղակի մեկ
da Parígi. նեցաւ 'ի Փարիզէ:

Perchè voi passeg- Ընդէր շրջեք ընդ
giáte per la piázza? հրապարակն:

Vado a casa. Երթամ 'ի տուն:

Ritornò verso la Դարձաւ 'ի հայրե-
sua pátria. նիս իւր:

Giúnse sino al pa- Եհաա մինչև 'ի պա-
lázzo dell'impera- լառն կայսեր:
tóre.

Venézia è distán- վենետիկ հեռի է
te da Miláno quá- 'ի Մեախուանէ իբ-
si duecénto mǐglia. քաւղոնս երկերիւր:

23. Բայերը ուրիշ այլ և այլ հոլովով
խնդիր կառնեն: Ինչպէս՝ Թէ որ հրա-
մայել նշանակող բառերէն ետքը ու-
րիշ բայ մ'ալըլայ, ան բայը աներևոյթ
ու սեռական հոլով պէտք է դնել,
բայց ոչ յօդով, հապա հոլովանշանով.
Իսկ Թէ որ անուն ըլլայ, հայցական դը-
նելու է. Գր

Io vi comándo di Պատուիրեմ քեզ
leggere il libro. ընթեռնուլ զգիրն:
Iddió ci cománda հրամայէ Աստուած
l'amóre verso di սիրել զչարարարս:
chi ci offénde.

Նոյնպէս խնդրել նշանակող բայերը. Գր

Io domándo di խնդրեմ մեկնիլ :
partire.

Egli domandò la խնդրեաց զսուսեր
sua spada. իւր :

Թէ որ ըսկըսել նշանակող բայերէն ետ-
քը ուրիշ բայ մ'ալ ըլլայ . աներևոյթ
պիտի դրուի, ու հոլովանշանով տրա-
կան . իսկ թէ որ անուն ըլլայ հայցա-
կան պէտք է դնել . զոր օրինակ .

Cominciái a lég- Սկսայ ընթեռնուլ :
gere.

Cominciámmo il Սկսաք զճանապարհ
viaggio. հըն :

Բայց ամէն բայերու խնդրառուութեանը
վր որոշ կանոն տալը անկարելի է . ու
աւելի դիւրաւ սորվելու ճամբան կըր-
թուի իւր ու լաւ հեղինակներու գիր-
քերը մտադրութեամբ կարդալն է :

Մ Ա Կ Բ Ա Յ

24 . Սովորաբար մակբայը անմիջապէս
բային քովը կըդրուի, բայց երբեմն
աս կանոնէս խոտորիւ ալ կրնայ ըլլալ :

25 . Կան մակբայներ որ միշտ երկուքը
մէկ տեղ կըգործածուին . թէ որ մէկը
գործածուի, մէկալն ալ հարկաւ պի-
տի գործածուի : Ասանկ են .

Tanto, այնչափ . որուն ետեւէն դնելու

է quánto որչափ . զոր օրինակ .

Da Miláno tanto ի Միլանէ մինչև 'ի
è lunga la strada Պերկամոյ այնչափ
per Bérgamo, երկայն է ճանա-
quánto quèlla per պարհն, որչափ մին
Crema. չև 'ի Քրեմա :

Quánto, որչափ : Աս մակբային ետեւէն
միշտ դնելու է altrettanto, նոյնչափ .

Quanto la virtù è Որչափ ատորժելի
piacevole, altret- իցէ առաքինութի,
tanto è vantaggiosa. նոյնչափ և օգտա-
կար :

Siccome, որպէս . առ մակբայէն ետքը
միշտ կը դրուի così, այսպէս .

Siccome l'auróra Ոպ երևի արշալոյս,
apparisce, così Ni- այնպէս յարեալ
costrato s'è levato. Նիկոստրատոս :

Quale, որպէս . կուգէ tale, այնպէս . Լն :

Quale asino dà in էշ որպէս հարկա-
parète, tal ricève. նէ զորմ, նոյնպէս
հարկանի :

26 . Բայց գիտնալու է որ non մակբայը
միշտ բայէն առաջ անմիջապէս իր բայ-
ին քովը պիտի դրուի . Գր

Non posso crede- Ոչ մարթիմ հաւա-
re, ch'ella sia tan- տալ եթէ այնչափ
to ingrata con me. ապաշնորհ իցէ առ-
իս :

27 . Mai մակբայը բացասական նշանա-
կութիւն որ ունենայ, միշտ հետը non
դնելու է . Գր

Ho giurato di non երդուայ ոչ երբէք
abbandonarla mai, Լքանել զնա , և ոչ
e di non cessar հրաժարել 'ի սիրոյ
mai dell'amarla. նորա :

28 . Առ մակբայիս գործածելու կերպը
ասէ , թէ որ mai մակբայը non բառէն
առաջ դրուի , երկուքն ալ բայէն ա-
ռաջ պէտք է դնել . Գր

Mai non tralascie- Ոչ մոռացայց գալ :
rò di venire.

Իսկ թէ non բառը ուղեւ առաջ դնել,
main բայէն ետքը պէտք է ձգել . Գր
Non tralascierò Ոչ մոռացայց գալ :
mai di venire.

Պատճառն աս է , որ non բառը միշտ
բայէն առաջ կը դրուի :

29 . Թէ որ mai մակբայը sempreին հետ

գործածուի, նշանակութիւնը բացա-
սական չըլլար, հապա sempre բառին
ուժ մը կուտայ. ԳՐ

Io ti amerò mai Սիրեցից զքեզ միշտ
sempre. և հանապազ:

30. Ընդհանրապէս մակբայները խնդիր
չեն առներ. բայց թէ որ tanto, quan-
to, altrettánto մակբայներէն ետքը
գոյական անուն մը ըլլայ, պէտք է որ
հոլովանշանով սեռական դրուի ան
գոյականը, ու ոչ երբէք յօդով. ԳՐ
Tanto diluce spar- Այնչափ լոյս սփռէ

ge la lucérna, կանթեղն, ցորչափ
quánto ne compór- իցէ 'ի նմա ձէթ, որ
ta l'óleo che la nu- սնուցանէն զայն:
trisce.

Quanto diclemén- Որչափ գթութիւն
za usái sino ad ora, վարեցայ ցայսօր,
altrettánto di giu- այնչափ արդարութի
stizia userò in av- 'ի գործ արկից յետ
venire. այսօրիկ:

Աս բառերը հայերէնի մէջ միջական ա-
նուն կըսուին:

Մ Ի ԶԱՐ Կ ՈՒ Թ Ի Ի Ն

31. O! oh! oi! deh! ո՛վ. միջարկութիւն-
ները միշտ կոչական խնդիր կառնեն. ԳՐ
O beáta e bella á- Ո՛վ անձն երանելի
nima. և անարատ:

Ah! ahi! ա՛հ. միշտ հայցական խնդիր

կառնեն. ԳՐ

Ahi lassa me! Եղո՛ւկ ինձ:

Guai! վա՛յ. միշտ տրական խնդիր կառ-
նէ. ԳՐ

Guái al peccatóre! վա՛յ մեղաւորին:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐԶ ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

32. Նախադրութիւնները այլ և այլ հո-
լովով խնդիր կառնեն. ուստի հոս
կարգաւ կը դնենք .

In, Per, Con, հայցական խնդիր կառ-
նեն. օր

Io confido *in* te. Վստահ եմ 'ի քեզ:

Lavóro *per* te. Աշխատիմ ձանքո:

Vivró sempre *con* Միշտ ընդ քեզ կե-
te. ցից :

Եւ թէ որ խնդիրը յօդ ունենայ, յօդը
նախադրութեան հետ կը միանայ մէկ
բառ կը լայ. *nel, nello, nella, նի. col,*
collo, colla, նի. pel, pello, pella, նի.
բայց աւելի աղէկ է *per lo, per la; իսկ*
per il ոչ երբեք կըսուի. օր

Egli abitáva *nella* Բնակէր 'ի Հռովմ,
città di Roma, e և անցեալ ընդ հրա-
passádo per la պարակն մեծ՝ զօր
piázza maggióre ամենայն ընդ հօր
andáva ogni dì col իւրովմ երթայր
padre suo a visitá- այց առնել հիւան-
re gl'inférmi. դաց :

Dentro *hամ* entro, 'ի մէջ. երբեմն տրա-
կան խնդիր կառնէ, երբեմն ալ հայ-
ցական. և քիչ անգամ սեռական. օր
Dentro *a' dilicáti* Ի փափուկ լանջս :
petti.

Entro il letto mio. Յանկողնի խնովմ:

Fuóri, արտաքոյ. սեռական խնդիր կառ-
նէ, և քիչ անգամ հայցական. օր

Fuor dell'albérgo. Արտաքոյ օթեանին:
Sopra, 'ի վր. Sotto, 'իներքոյ. շատ ան-
գամ հայցական խնդիր կառնեն. երբեմն
սեռական, քիչ անգամ ալ տրական.
զոր օրինակ.

Sopra la barca. Ի վերայ նաւակին:
Sotto di se. Ընդ իւրե:

Շատ անգամ sopra նախադրութեան
տեղը su մասնիկը կը դրուի, որ միայն
հայցական ու սեռական խնդիր կառ-
նէ, և ոչ երբեք տրական: Բայց աս
գիտնալու է, որ երբոր հայցական կը լ-
լայ խնդիրը, սոն միշտ յօդին հետ կը
միանայ, ու կըսուի sul, su իլի տեղ.
sulla, su լաի տեղ. ևն:

Tra, ընդ մէջ. հայցական խնդիր կառ-
նէ. զոր օրինակ.

Tra l'erba. Ընդ մէջ դալարւոյն:
Presso, մերձ. սովորաբար տրական խըն-
դիր կառնէ. երբեմն կըրնայ սեռական

ալ առնել, և երբեմն հայցական. օր
Presso a Salérno. Մերձ 'ի Սալերնոյ:
Presso della tor- Մերձ յաշտարակն:
ricella.

Presso le donne. Առ կանայս:
Vicino, հոռւ. սեռական ու տրական
խնդիր կառնէ. օր

Vicino di Páolo. Հոռւ Պօղոսի:

Vicino alla chiesa. Մերձ եկեղեցւոյն:
Lungo, առ, ընդ. հայցական ու տրական
կառնէ. օր

Lungo la via. Առ ճանապարհաւ:

Lungo al pelaghétto. Առ ծովակին:

Lungi, Lontáno, Discósto, հեռի 'ի բա-
ցեայ. բացառական խնդիր կառնեն. օր

Lungi da forno. Հեռի 'ի փռանէ:

Lontáno da ogni Մեկուսի յամե-
uómo. նայն մարդոյ:

Poco da lei dis- Փոքր մի հեռի 'ի
cósto. նմանէ:

Verso, in verso, առ . սեռական խնդիր
կառնէ . օր

Io vengo per l'a- Գամ վասն սիրոյն
móre che ho verso զոր ունիմ առ քեզ:
di te.

Բայց թէ որ ժամանակ կամ տեղ նշա-
նակէ, հայցական կառնէ . օր

Verso il mezzo- Զհասարակ աւուրբ:
giórno.

Vado verso Boló- Երթամ 'ի կողմանս
gna. Պոլոնիոյ:

Sino, insino, մինչև . տրական խնդիր
կառնէ . օր

Sino alle stelle. Մինչև ցաստեղս:

Circa, շուրջ . սեռական, տրական ու
հայցական խնդիր կառնէ . օր

Circa di tre brác- Իբրու կանգունս է
cia. րիս:

Circa a dieci mila. Իբրև բիւր մի:

Circa noi. Շուրջ զմեօք:

Oltre, բաց 'ի . տրական խնդիր կառնէ . օր

Oltre al pane gli Բաց 'ի հացէն ետ
diéde anche il vino. նմա և գինի:

Բայց թէ որ յայնկոյս կամ 'ի վեր քան կամ
արդարեւ նշանակուածին ունենայ հայ-
ցական խնդիր կառնէ . օր

Oltre il fiume fab- Յայնկոյս գետոյն
bricò la sua casa. շինեաց զտուն իւր:

Fu consoláto oltre Միտիծարեցաւ 'ի
la sua speránza. վեր քան զյոյս իւր:

Scrisse oltre il con- Գրեաց արտաքոյ
suéto. սովորութեան:

Avánti, Innánzi, յառաջագոյն: Ասոնք
հայցական կամ տրական խնդիր կառ-

նեն, քիչ անգամ ալ սեռական . իսկ թէ
avánti ու innánzi առաջի նշանակեն,

տրական խնդիր կառնեն . օր

Avánti ora di man- Յառաջ քան զժամ
giáre. կերակրոյն:

Avánti alla sua Յառաջ քան զնրան
famiglia. տանին իւր :
Avánti di lui. Յառաջագոյն քան
զնա :
Avánti a lui. Առաջի նորա :
Innánzi ad ogni Առաջի այլ ամէ
altro uómo. նայն մարդոյ :
Davánti, առաջի . տրական ու հայցական
խնդիր կառնէ . ֆ
Davánti al príncipe. Առաջի իշխանին :
Davánti la casa. Առաջի տանն :
Dinnánzi, առաջի . տրական կամ հայ-
ցական խնդիր կառնէ : Բայց թէ որ
dinnánzi յառաջոյ նշանակէ , հայցա-
կան խնդիր կառնէ . ֆ
Dinnánzi agli uó- Առաջի մարդկան :
mini.
Dinnánzi la chié- Առաջի , կամ յա-
sa . ռաջոյ կողմանէ ե-
կեղեցւոյն :

Diétro, զինի . } սեռական ու տրական
Dopo, յետոյ . } խնդիր կառնէն . ֆ
Io vengo dopo կմ ես գամ զինի քո :
dietro di կամ a te.
Հայցական ալ կառնէն թէ որ ժամա-
նակ նշանակէն . ֆ
Dopo dódici giór- Յետ երկոտասան
ni. աւուրց :
Contro, ընդդէմ, հակառակ . սեռական ,
տրական ու հայցական խնդիր կառնէ .
զոր օրինակ .
Contro di lui. Հակառակ նորա :
Contro alle pesti- Ընդդէմ ժանտախ-
lénze. տից :
Contro il general Ընդդէմ սովորու-
costúme. թէ հասարակաց :
Contra, ընդդէմ, հանդէպ . սեռական ,
տրական ու հայցական խնդիր կառնէ .
զոր օրինակ .
Contra di Piétro. Ընդդէմ Պետրոսի :

Contra alla via. Հանդէպ ճանա-
պարհին :

Giústa, Giústo, Secóndo, ըստ միայն հայ-
ցական խնդիր կառնեն . օր

Giústa կժ giústo ըստ իշխանութե
suo potére. Իւրոյ :

Secóndo il coman- ըստ հրամանի ար-
daménto del rè. քային :

Eccétto, Salvo, բաց 'ի . հայցական խնդիր
կառնեն . օր

Eccétto alquánti բաց յիտաւացւոյ
italiáni. ոմանց :

Salvo la marca բաց 'ի գաւառէն
trivigiána. Դրիւիճիոյ :

Fuóri che, Fuorchè, Altro che, բաց 'ի .
ասոնք հայցական խնդիր կառնեն . օր

Niúno segnále vi- Ոչ ինչ նշան ետեւ
de fuóri che uno. բաց 'ի միոջէ :

In fuóri, բաց 'ի . բացառական խնդիր
կառնէ , ու միշտ իր խնդիրէն ետեւ կը
դրուի . օր

Dalla minéstra in բաց յարգանակէ
fuóri oggi non ho ոչ ինչ այլ ճաշա-
pranzáto. կեալ է իմ այսօր :

Senza, առանց . սեռական ու հայցական
խնդիր կառնէ , երբեմն աներևոյթ ալ
կըրնայ առնել . օր

Senza testimónio. Առանց վկայի :

Senza di te. Առանց քո :

Senza dal nostro Առանց խոտորեւոյ
propósito deviáre. յառաջարկութե
մերմէ :

ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

33 • Բաղադրեալ նախադրութիւնները ինչ հոլով որ խնդիր կառնեն, հոս կարգաւ կըդնենք :

Սեռական .

A *l'ad* in modo
A *l'ad* in maniera
A *l'ad* in guisa
A *foggia*
Appiè, 'ի ներքոյ, 'ի ստորեւ, առ ոտամբ :
In mezzo, 'ի մէջ :
A *pruova*, առ համեմատութեամբ :
A *rispetto*, հայեցեալ, առ, ըստ :
All' *incóntro*, ընդ հակառակն :

Տեղական .

Accánto
Accósto
Di cósta
Alláto
D'alláto
մերձ, հոսա :

A *petto*
Di *rimpétto*
A *fronte*
Incóntro
Di *rincóntro*

հանդէպ :

Attórno
D'attórno
Intórno
D'intórno

շուրջ :

Adóssó, 'ի վերայ :
Di *presso*, 'ի մօտոյ :
Di *sotto*, 'ի ներքոյ :
Di *sopra*, 'ի վերուստ :

հայցական .

Infra, }
Intra, } 'ի միջե :

Di su
In su
D'in su } 'ի վերայ :

Բացառական .

Di qua, ատի :

Di là, անտի :

Di fuóri, արտաքուստ :

Di lungi, 'ի հեռուստ :

ՀԱՂԿԱՊ

34. Հաղկապները խնդիր չեն առներ ,
բայց նայելու է որ իրենց յարմար
դրուի բային եղանակը , կամ իրենց
յարմար ըլլայ ուրիշ դնելու հաղկապն
ալ , որ անով խօսքը ամբողջ ըլլայ : Ա
սոնք մէկիկ մէկիկ հոս դնենք :

35. Se, եթէ : Թէ սահմանական և թէ
ստորադասական կըրնայ դրուիլ բայը
բացատրել ուղած իմաստին նայելով .
բայց միշտ երկու բայ պիտի ըլլան նոյն
եղանակով ու նոյն ժամանակով . օր

Se io verrò dimá- եթէ եկից վաղիւ ,
ni, voi mi vedréte. տեսանիցէք զիս :

Se voi avéste stu- եթէ ուսեալ էիք ,
diáto, vi avréste ac- շահէիք զմրցանակն :
quistáto il prémio.

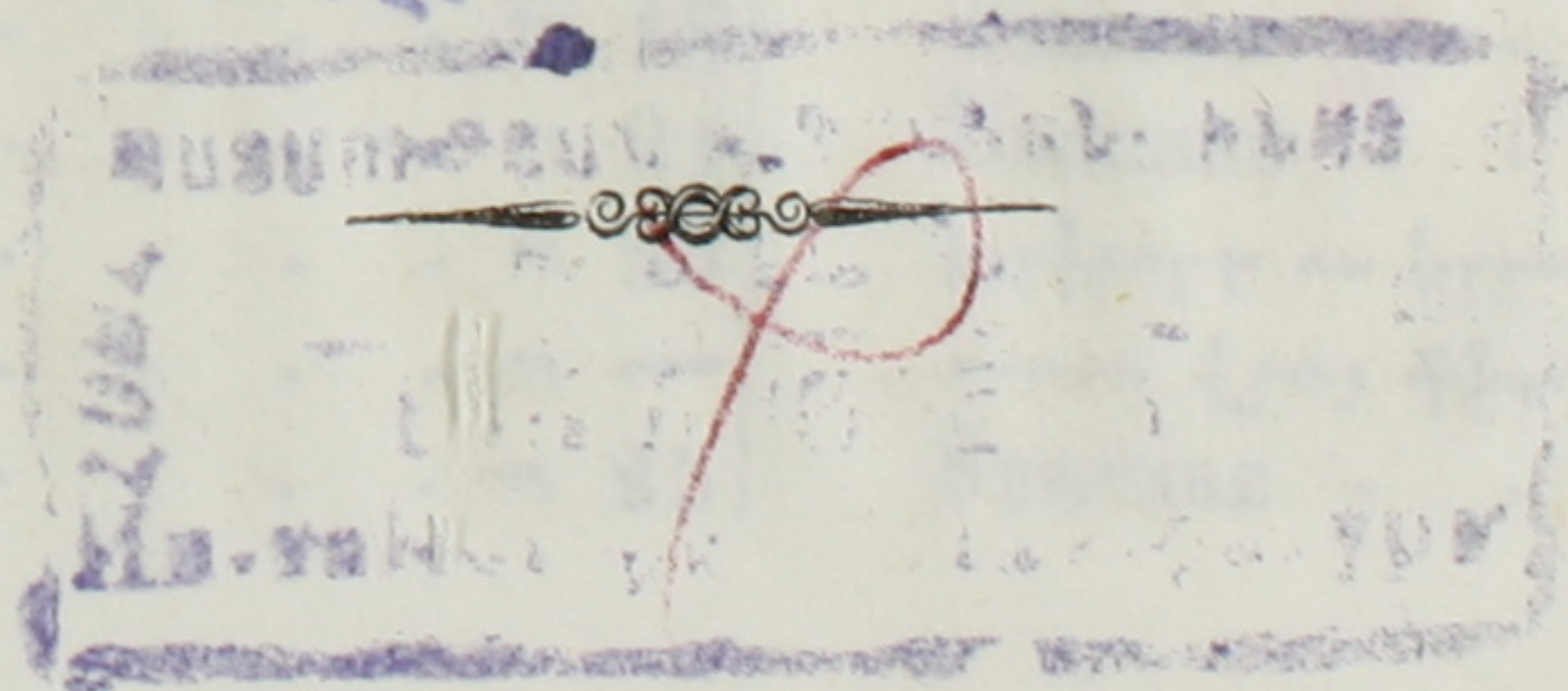
36. Purchè, միայն թէ : Ստորադասական
կըդրուի . օր

Io vi racconterò Ասացից ձեզ զամէ
tutta la stória, pur- նայն պատմութիւն ,
chè voi stiate at- միայն թէ մտադիր
ténti. լինիջիք :

37. Quantunque կամ benchè կամ sebbene, թէպէտև: Ստորագասական պիտի ըլլայ բայը, ու ասոնցմէ ետև ուրիշ չաղկապ մ'ալ պէտք է դնել, pure կամ tuttavia կամ però կամ nondimeno կամ ciò non ostante, ևն. ու ետքի բայն ալ սահմանական պիտի ըլլայ. ֆ
- Sebbene io non a- թէպէտև և չէր իմ
vessi tempo, tutta- պարապ, այլ գնա-
via andai a visita- ցի տեսանել զբա-
re il mio amico. րեկամն իմ:
38. Acciocchè, perchè, perciocchè, che, affinché, acciò, աս չաղկապներն ալ թէ որ "բայէ" չի նշանակեն՝ ստորա-

դասական պիտի ըլլայ բայը. ֆ
Sono venuto ac- Եկի զի ունկնդիր
ciocchè ascoltiáte լինիցիբբանիցիմոց:
le mie parole.

39. Աս չաղկապներուն տեղը երբեմն per նախագրութիւնը կը դրուի աներևոյթ բայով ստորագասականի տեղը. ֆ
Erano venuti per Եկին զի տեսանի-
esser veduti da voi, ցին 'ի ձէնջ, կամ զի
կամ acciocchè fós- տեսանիցէք զնոսա:
sero veduti da voi,
կամ perchè li vedeste.

100-100-100
100-100-100
100-100-100

Յ Ա Ն Կ

ԱՅԲՈՒԲԵՆՔ	42	3	Ցուցական շերտանուն	28
Գիտելիք ասելի ճշգրտություն վրայ »		4	Ցարաբերական շերտանուն	32
— Ուղղագրության նշաններ . »		5	ԲԱՅ	34
ՄԱՍՆ Ա.			AVERE	35
ԱՆՈՒՆ		6	ÉSSERE	39
ՅՕՐ		7	Կանոնադր Բայեր	42
Գոյական անուն		11	AMARE	42
Ածական անուն		18	TEMERE	45
Միջական անուն		21	LEGGERE	51
ԴԵՐԱՆՈՒՆ		23	Երեւոյտ — երեւոյտ Ժողովուրդական	
Էական շերտանուն		—	— վրայ գիտելիք	55
Սփացական շերտանուն		25	SENTIRE	57

Կրատորական Բայ " 62

ՄԱՍԿ Բ.

Անուն համախառնութիւն " 66

—— խնդրատունութիւն " 68

Բաղդասարական ածականի խնդրատունութիւն " 72

Բայերո խնդրատունութիւն " 73

Մակբայ " 75

Միջարկութիւն " 77

Նախատրութիւն պարզ " 78

—— Բաղատրեալ " 83

Շաղկապ " 84

ԲԱՅԵՐՈ

